

Dan zmage bomo v nedeljo proslavili v Begunjah

LETO XII

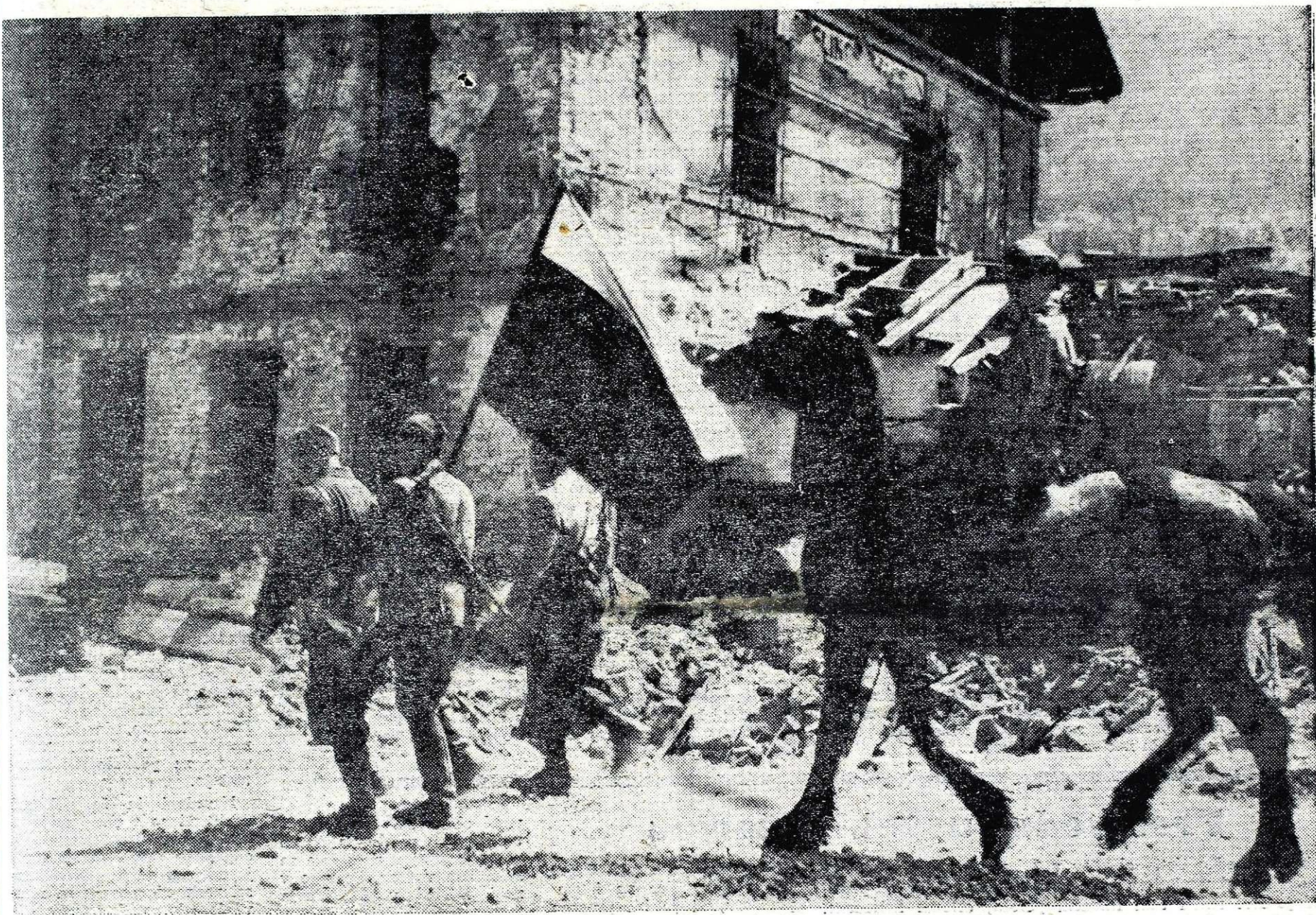
Številka 47/8

Jesenice, 8. maja 1970

**ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE**

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni
urednik Joža Vani — Rokopisov in fotografij ne
vračamo — Naslov: Uredništvo »Železarja«, zdru-
ženo podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljub-
ljana — Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo
483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

Ob 25-letnici osvoboditve želimo,
da bi z uspešnim delom in slogo krepili
našo slovensko in
jugoslovansko enotnost

- UPRAVA PODJETJA
- SAMOUPRAVNI ORGANI
- OSNOVNA ORGANIZACIJA SINDIKATA
- TOVARNISKA KONFERENCA ZMS
- TOVARNISKA KONFERENCA ZKS
- UREDNIŠTVO ŽELEZARJA

Srebrni jubilej zmage nad fašizmom

Se nikoli v zgodovini ni bil noben maj tako radosten za jugoslovanske narode, kakor maj pred petindvajsetimi leti. Takrat so se uresničile stoletne sanje naših narodov. Maja pred petindvajsetimi leti se nismo veselili samo zmage nad fašizmom, največjim zlomom človeštva, veselili smo se tudi svoje nacionalne in socialne osvoboditve. Takrat smo prvič v zgodovini zaživel resnično svobodno življenje, kajti prvič v zgodovini smo stopili v svetovno areno kot svobodna nacionalna in državna skupnost v okviru samostojne in demokratične ljudske države bratskih jugoslovanskih narodov. Narodov, ki jih je narodnoosvobodilna borba povezala v borbi proti okupatorju in njegovim pomočnikom, narodov, ki so si svojo svobodo izvojevali s puško v roki v doslej najhujši bitki v zgodovini človeštva, v bitki za življenje in smrt. Iz majhnih uporniških enot, ki so jim nekateri celo pripisovali avanturizem, so zrastle močnejše partizanske enote podpirane od ljudstva, združenega v okviru Osvobodilne fronte. Povezane z ljudstvom so partizanske enote izšle iz te nečloveške borbe kot zmagovalke in uresničile stoletne narodnostne in politične težnje slovenskega naroda.

Toda cena tega maja, na katero večkrat pozabljamo, je bila izredno visoka. Predplačilo so komunisti in napredni delavci plačevali z življenji, zapori in preganjanjem že mnogo pred usodnim letom 1941. Že pred pol stoletja se je pričela kovati organizacija komunistov, ki je leta 1941 povedla naše narode v boj proti okupatorju, v boj za socialno in nacionalno svobodo. Ta štiriletni boj pa je od naših narodov zahteval 1.685.000 padlih in ubitih, 425.000 je bilo onesposobljenih za delo. Čez 1.295.000 Jugoslovancev je bilo odpeljanih v ujetništvo, internacijska taborišča, na prisilno delo, ali bilo prisilno izseljenih. V teh mračnih dneh je bilo uničenih in poškodovanih čez pol milijona poslopij, uničenih 389.000 kmetij, 6.871 km železniških prog, mnogo cest in drugih komunalnih objektov. Cena za maj pred četrto stoletja je bila visoka. Ne more se ovrednotiti na poteke prelitih solza, prestanega gorja in strahu, trpljenja, lakote in drugih tegob, ki se bodo na ljudeh, ki so ta čas preživljali, poznale vse življenje. Čeprav maj za nas pomeni radost in veselje, pa vendar ne bi smeli pozabljati na vse to, s čemer smo plačali našo socialno in nacionalno svobodo.

Izčrpana, opustošena in zaostala domovina pa je v četriletnju po zmagi nad fašizmom dosegla izreden razvoj in se danes lahko uvršča med srednje razvite industrijske družbe. Slovenija je v tem času naredila tak gospodarski razvoj in zabeležila take ekonomske in socialne spremembe, da jo lahko po hitrosti razvoja uvrščamo med države, ki so na svetu najbolj napredovale. Življenje delovnega človeka je danes precej drugačno in mnogo bolje, kot je bilo pred tremi desetletji. Izredno zaslugo za to imajo prav gotovo naši delovni ljudje, ki so se po osvoboditvi z vso vnetostjo lotili obnove in izgradnje domovine. Sam razvoj pa je še bolj pospešil samoupravni-demokratski koncept našega družbenega sistema, v katerem je prišla do izraza iniciativa delovnih ljudi, v katerem so se sprostile in se sproščajo stoletja omejevalne in zatirne sposobnosti delavcev. Pošten človek tega razvoja ne more zanikati, kljub še prisotnim nepravilnostim in slabostim, ki so predvsem subjektivne narave.

Pomlad, katere 25-letnico proslavljamo, pa mora biti poleg radosti tudi opomin in svarilo vsem nam, da je na svetu vedno več žarišč lokalnih vojn, ki lahko jutri prerastejo v novo tragedijo človeštva. Jugoslavija že vseh petindvajset let predstavlja nesebičen branik miru v svetu ravno zaradi svoje notranje enotnosti in moči. Ob vsem tem pa v interesu lastnega miru in življenjskega obstoja Slovenije v okviru svobodne Jugoslavije ne bi smeli pozabljati, da tako v Jugoslaviji kot v zamejstvu delujejo sile, ki želijo razbiti našo jugoslovansko enotnost in Jugoslavijo oslabiliti. Ob tem našem velikem prazniku, prazniku veselja in radosti se moramo zavedati vsi, da je Jugoslavija takšna, kakršna je, vprašanje življenjskega obstoja tako nas Slovencev kakor vseh jugoslovanskih narodov, mora pomeniti za vse državne, politične in samoupravne organe in za vsakega zavednega državljana v vsakodnevem političnem življenju in delu neposredno odgovornost čimbolj utrjevati notranjo politično enotnost Jugoslavije, kot državne in družbene skupnosti naših narodov. Naš obstoj in naš mednarodni pomen pri krepitevi svetovnega miru je torej stvar nas vseh, je stvar naše zavestne politične enotnosti. Ko praznujemo srebrni jubilej zmage nad fašizmom in socialne ter nacionalne osvoboditve, potrkajmo tudi na lastno zavest in presodimo naš prispevek k naporom utrjevanja notranje politične enotnosti. To je tako neznaten prispevek nasproti tistemu, ki ga je naše ljudstvo dalo v štiriletni narodnoosvobodilni borbi, ki pa je za ohranitev neodvisnosti in miru še kako dragocen. Povsod, kjer delujemo in vedno, kadar kar koli presojamo, bi morali imeti pred očmi notranjo politično enotnost, ki je naša moč in naše jamstvo za obstoj in tako dragocen mir in svobodo!

Srebrni jubilej osvoboditve naj poleg radosti in veselja pomeni tudi našo tiho obvezo, da bomo povsod in zmeraj krepili našo notranjo politično enotnost, kar je jamstvo, da se nikdar več ne vrnejo časi izpred petindvajsetih let.

vršine žice. Na žalost je najbolj kritično na strojih prek katerih gre 70 % vse proizvodnje žice. Trenutno situacijo rešujemo tako, da vršimo popravilo vlečnih bobnov v naših delavnicah, vendar je kvaliteta tako popravljenih vlečnih bobnov nezadovoljiva kar je razumljivo, saj delavnice niso opremljene za tovrstna dela. V kolikor do konca leta 1970 ne bomo dobili novih vlečnih bobnov, bo potrebno posamezne stroje ustaviti, kar pa bo predstavljalo nenadomestljivo izgubo tako za žičarno, kot za celotno železarno.

Pomanjkanje delovne sile je že kronično in dejansko že eno leto nismo imeli zasedenega normativ. Pri analizi zastojev na strojih v žičarni ugotovimo, da zastoji zaradi pomanjkanja delovne sile predstavljajo okrog 20 % vseh zastojev, oziroma pomeni to okrog 300 ton manj žice vsak mesec. Upamo, da bo z ustavitvijo nerentabilne proizvodnje na Javorniku zadoščeno tudi potrebam žičarne po delovni sili.

Zakaj v žičarni kljub doseženim uspehom nismo zadovoljni pa smo slišali na zadnjem svetu delovne enote, kjer je bilo postavljeno vprašanje, zakaj je delovna enota HVŽ po osebnih dohodkih vedno precej pod povprečjem železarne. Kljub vsej pomembnosti za železarno in dobri proizvodnim rezultatom, pa ostajamo z osebnimi dohodki v drugi polovici rang lestvice.

Menimo, da bo treba pregledati cenik za oblikovanje OD in ga prilagoditi dejanskemu stanju tako, da bodo žičarji za svoj doprinos dobili tudi adekvatno plačilo. Lahko trdimo, da je v tej nesorazmerni delitvi tudi vzrok za prekomerno fluktuacijo.

Navedeni in še nekateri problemi so vplivali na proizvodnjo v preteklih mesecih, kako dolgo pa še bodo, je odvisno od zainteresiranosti vseh odgovornih za reševanje teh problemov.

Kolektivu žičarne lahko za dosežen uspeh v mesecu aprilu iskreno čestitamo z željo, da bi s takimi proizvodnimi rezultati nadaljevali.

— el

Proizvodni uspehi žičarjev

Žičarna je eden tistih obratov v Železarni, ki je v sedanji situaciji še akumulativen in je torej razumljivo, da od proizvodnje žice zavisi tudi finančni položaj celotne železarne. Zato smo lahko zadovoljni s proizvodnjo žičarne v mesecu aprilu, ko je bilo proizvedeno 5.158 ton žice. To je istočasno tudi največja proizvodnja gotove žice, ki je bila kdajkoli dosežena v jeseniški žičarni. Prav tako je bila odprémljena največja količina žice za prodajo in sicer 3.663 ton. Lep uspeh je dosežen tudi v proizvodnji specialne elektrodne žice, žice Elira je bilo proizvedeno 68,6 ton, VAC žice pa 68 ton. To je bilo doseženo zaradi uvedbe četrte izmene na previjanju žice na koluti.

Če pregledujemo podatke o proizvodnji, ugotovimo, da je bilo samo decembra 1965 proizvedeno več kot 5000 ton žice in sicer natančno 5.043 ton. Potem pa je proizvodnja v letu 1966 in 1967 nazadovala zaradi neugodnih razmer na domačem tržišču, ki jih je povzročila gospodarska reforma. V letu 1968 je začela proizvodnja zopet počasi naraščati, tako da smo šele v preteklem letu dosegli prvič proizvodnjo čez 50.000 ton.

V prvih štirih mesecih letošnjega leta pa smo proizvedli že 19.100 ton žice ali

poprečno 4.775 ton na mesec kar pomeni v primerjavi s proizvodnjo v prvih štirih mesecih lanskega leta povečanje za 11,7 %. Uspeh je toliko večji, če upoštevamo, da smo uspeli povečati proizvodnjo z manjšim številom zaposlenih in z manjšim številom delovnih ur.

Uspeh bi bil še večji, če ne bi bilo nekaterih težav, ki kolektivu žičarne onemogočajo doseganje še boljših rezultatov, oziroma povzročajo nezadovoljstvo ob doseženih uspehih.

Z družbenim planom za leto 1970 smo planirali za ži-

čarno, da proizvede 65.000 ton vlečene žice na istem prostoru, ki je bil prvotno planiran za maksimalno proizvodnjo 36.000 ton vlečene žice. Zaradi tega je sedaj žičarna natrpana s stroji, brez primernega prostora za končno in medfazno proizvodnjo. Adjustaža žičarne je že pri sedanji proizvodnji ozko grlo in se količina vlečene žice lahko povečuje samo v asortimentu, ki ne zahteva adjustiranja. Za količinski in kvalitetni napredek žičarne je zato nujno zagotoviti ustrezen prostor.

Se neurejeni skladišni prostori za TVŽ onemogočajo optimalno proizvodnjo tako valjarne žice, kot žičarne. Pogosto pomanjkanje TVŽ v določenem asortimentu povzroča večkratno menjavanje programa in neizpolnjevanje planiranega asortimenta. Kot primer lahko navedemo pomanjkanje TVŽ Ø 5,5 in Ø 6 mm za patentiranje, saj bi ob normalni zalogi te žice lahko proiz-

vedli okrog 300 ton več patentirane žice. Vsi pa dobro vemo, kaj pomeni ta žica za železarno v času, ko smo v novi žičarni v Alipašinem mostu dobili ostro konkurenco.

Pomanjkanje rezervnih delov, predvsem vlečnih bobnov za žičarske stroje, nam že nekaj časa zmanjšuje proizvodnjo in povečuje izmeček zaradi slabe kvalitete po-

Čestitka plavžarjem

Sodelavci v obratu plavž so v aprilu ponovno presenetili z izredno nizko porabo koksa na tono grodlja. V tem mesecu so namreč zabeležili najnižjo porabo koksa na tono proizvedenega grodlja ob izključni uporabi domače rude, in sicer 682 kg. Lani so sicer dosegli še nižjo porabo koksa, vendar ob uporabi kvalitetne alžirske rude.

V sedanji situaciji je uspeh sodelavcev na plavžu še toliko bolj pomemben, ker je še vedno prisotno vprašanje pomanjkanja koksa, poleg izredno visoke cene.

Sodelavcem na plavžu ob njihovem delovnem uspehu vsi iskreno čestitamo!

Izvršitev programa skupne in blagovne proizvodnje ter odprave za april 1970

Delovna enota	Skupna proizvodnja			Blagovna proizvodnja			Odprava
	Program	Izvrš.	%	Program	Izvrš.	%	
Plavž	11.800	11.041	93,6				
Martinarna	26.000	26.351	101,3				
El jeklarna	13.550	11.129	82,1				
Livarne	430	455	105,9	30	78	260,0	78
Šamotarna	1.730	1.808	104,5	300	522	174,0	522
TALILNICE:	53.510	50.784	94,9	330	600	181,8	600
Bluming	34.000	30.002	88,2	820	646	78,7	646
Linija rezanja	11.000	8.638	78,5	3.300	3.641	110,3	4.231
H O P	560	535	95,5	560	520	92,9	505
Valjarna žice	8.100	7.625	94,1	2.500	2.213	88,5	2.213
VALJARNA BELA:	53.660	46.800	87,2	7.180	7.020	97,8	7.595
Težka proga	3.400	2.813	82,7	300	285	95,0	285
Lahke proge	3.300	2.940	89,1	1.900	1.441	75,9	1.411
Valjarna 2400	5.160	6.767	131,1	5.060	6.666	131,7	6.445
Valjarna 1300	3.700	3.345	90,4	3.625	3.276	90,4	3.239
Jeklovlek	1.350	1.193	88,4	1.350	1.193	88,4	1.203
VALJARNA JAVORNIK:	16.910	17.058	100,9	12.235	12.861	105,1	12.583
Hladna valjarna	2.550	2.594	101,7	2.545	2.591	101,8	2.630
Žičarna	4.830	5.158	106,8	3.190	3.530	110,6	3.628
Žebeljarna	980	978	99,8	943	965	102,3	971
Elektrodni	940	852	90,6	935	845	90,4	860
PREDELOVALNI OBRATI:	9.300	9.582	103,0	7.613	7.931	104,2	8.089
ŽELEZARNA:	133.380	124.224	93,1	27.358	28.412	103,9	28.867

Planirane proizvodnje za dom je 185 ton, izvršene pa 288 ton.

V aprilu smo imeli dve večji okvari v podjetju. V elektro-jeklarni je prišlo do eksplozije merilnega transformatorja Lectromelt peči, zato peč ni obratovala od 8. aprila zvečer do 13. aprila zjutraj, vsled česar smo izgubili čez 1.000 ton jekla. Nadalje smo en dan obratovali v SM-jeklarni samo s tremi pečmi. V drugi polovici meseca aprila je pogorel tudi glavni pogonski motor Demag valjčnega stroja, ki je bil ves preostali del meseca izven obratovanja. Valjarna 2400 je bila po 20. aprilu v remontu.

Vse te planirane in pa neplanirane zastoje sem navedel zaradi realnosti ocenjevanja odpravljenega blaga v mesecu aprilu. Skupno smo odpravili 28.867 ton, kar je za 1.500 ton več kot smo postavili operativni plan; prav tako je prek plana gotova roba, skupna proizvodnja pa je za 9.000 ton nižja. Z realizacijo okrog 77 milijonov N dinarjev smo pri povprečni prodajni ceni 2,60 N Din/kg lahko zadovoljni.

TALILNICE: Odstopanja od plana so pri SM-jeklarni in šamotarni navzgor, pri ostalih treh obratih pa navzdol. Za elektro-jeklarno sem vzrok za manjšo proizvodnjo že navedel, pri SM-jeklarni pa naj

dotatno še poudarim, da smo imeli občasno velike težave pri izdelavi patentirane žice, zato zaostajamo v valjarni žice z valjanjem. V obeh jeklarnah so se skozi ves mesec borili s pomanjkanjem primerne vložke — starega železa, zato je bila tudi izdelava šarž problematična. Železarna Ravne nam je dobavila zadnje količine jekla za težko progo, do realizacije naročila 10.000 ton ingotov iz Siska pa ne bo prišlo. Torej bo morala realizacija sloneti na domačem jeklu in delni dobavi TVT iz Siska in Češke.

VALJARNA BELA: Pri skupni proizvodnji ni noben obrat dosegal plana; boljši rezultati so pri blagovni proizvodnji, odprava pa je še večja. Jeklo smo zaradi remonta valjarne 2400 preusmerili na štekel valjarno, ki ima v aprilu povišano odpravo in bo zaradi večje medfazne zaloge lahko dosegla plan tudi v maju. Valjarna žice dosega še zmeraj pre nizko dnevno poprečje. Končno je tudi osvojena dimenzija 6/5 mm ploščate žice, za konjake. Formirali smo IV. izmeno, ki bo prišla do izraza po pričetku in remontu ogrevne peči. Hladno oblikovanih profilov naredimo iz meseca v mesec več, vendar

še zmeraj ne moremo zadovoljiti vseh potreb kupcev.

VALJARNA JAVORNIK: Stare valjarne so plan blagovne proizvodnje dosegle zadovoljivo. Lahke proge so imele nižjo proizvodnjo zaradi ukinitve 1 posade, ki pa s planom še ni bila zajeta. Valjarna debele pločevine je znižala medfazno zalogo in pripravila tako prostor za čas po remontu. Jeklovlek je realiziral manj kot s njegove proizvodne kapacitete in z ozirom na razpoložljiv vložek.

PREDELOVALNI OBRATI: Kljub okvari Demaga je hladna valjarna izpolnila operativni plan. Končno je tudi Sisak izpolnil svoje obveze in poslal dovolj TVT v širinah, kjer imamo največ zastankov. V žičarni beležimo manj patentirane žice kot imamo tehničnih zmogljivosti in naročil, tokrat po krivdi jeklarni. Težišče naraščanja proizvodnje tega obrata obeta, da bomo na koncu leta manj pod planom, kot kaže start v začetku. Žebeljarna je bila v zadostni meri preskrbljena z vložkom, prav tako elektrodni oddelek, ki pa se je občasno boril s težavami zaradi pomanjkanja Fe v vložku.

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Personalne vesti za mesec april 1970

Novosprejetih je bilo 46 delavcev, delovno razmerje je prenehalo 68 delavcem.

STAROSTNO SO BILI UPOKOJENI:

Milan ARČON, 1912, plavž — 23 let in pol v ŽJ; Franc BIRK, 1913, valjarna 2400 — 26 let v ŽJ; Franc BIZJAK, 1914, valjarna 1300 — 33 let in pol v ŽJ; Albin ERZAR, 1910, varnostna služba — 29 let v ŽJ; Franc SKET, 1914, žebeljarna — 39 let v ŽJ; Anton PRISTOV, 1911, strojno vzdrževanje — 30 let in pol v ŽJ in Jože RAVNIK, 1912, profilne valjarne — 33 let v ŽJ.

INVALIDSKO SO BILI UPOKOJENI:

Alojz PODGORNİK, 1915, žebeljarna — 24 let v ŽJ; Slavka POGACNIK, 1925, vzdrževanje elektro naprav — 14 let v ŽJ; Franc PRESTOR, 1912, valjarna 1300 — 35 let v ŽJ; Franc RAZINGER, 1922, martinarna — 26 let v ŽJ; Jože RAZINGER, 1913, žičarna — 33 let v ŽJ; Viktor TOMAZIN, 1914, strojne delavnice — 24 let in pol v ŽJ; Karel ZAGODA, 1912, transport — 30 let v ŽJ in Anton ZEMLJAK, 1913, gradbeno vzdrževanje — 18 let v ŽJ.

Vsem upokojenim sodelavcem želimo, da bi dolgo uživali težko zaslužen pokoj!

IZKLJUCENI:

Alič Ismet, 1945, valjarna 1300; Arnečič Franc, 1946, valjarna 1300; Bakrač Derviš, 1949, martinarna; Barbo Milan, 1949, valjarna 2400; Begič Sakib, 1951, transport; Berlot Ivan, 1921, profilne valjarne; Bilajbegović Abid, 1946, plavž; Bizjak Maks, 1933, valjarna Bela; Blagojevič Rade, 1944, valjarna 1300; Borenovič Rajko, 1949, hladna valjarna; Duratović Omer, 1939, martinarna; Džafić Refik, 1946, plavž; Eskutić Milan, 1939, valjarna 2400; Grbec Rudolf, 1944, valjarna žice; Hadžić Hasib, 1946, el. jeklarna; Halilović Šerif, 1949, žičarna; Hodža Nazmi, 1942, plavž; Hodžić Arif, 1941, livarna; Hrečuk Jozo, 1941, žebeljarna; Hrnjičić Emil, 1943, šamotarna; Indžić Milovan, 1941, transport; Ivanović Boško, 1948, valjarna Bela; Kerić Remzo, 1946, livarna; Ključanin Edhem, 1948, valjarna Bela; Kovač Stefan, 1949, transport; Krajišnik Ranko, 1952, plavž; Matić Dušan, 1947, transport; Matić Franjo, 1943, jeklovlek; Nemeček Justin, 1954, transport; Nežirović Husein, 1946, plavž; Pogačnik Jože, 1944, transport; Rastader Alija, 1945, plavž; Skočir Franc, 1944, jeklovlek; Skof Janez, 1946, valjarna Bela; Trešnjik Avdija, 1947, transport; Vrbica Tadija, 1951, vzdrževanje električnih naprav.

Dežurna služba v Železarni

	telefon v pisarni doma	
PETEK, 9. MAJA:		
Anton KOMLJANEC, HOP	851	871
SOBOTA, 10. MAJA:		
Edi CENCEK, teh. službe vzdrževanja	548	727
NEDELJA, 11. MAJA:		
inž. Leon MESARIČ, hladna valjarna	525	590
PONEDELJEK, 12. MAJA:		
inž. Franc MLAKAR, elektrodni obrat	543	790/35
TOREK, 13. MAJA:		
inž. Jaka SOKLIČ, strojne delavnice	556	888
SREDA, 14. MAJA:		
inž. Franc VIČAR, predelovalni obrati	743	83/141
ČETRTEK, 15. MAJA:		
inž. Božidar BARTELJ, valjarna 2400	638	83/114

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 7. uri do naslednjega dne ob 7. uri. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu •

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Seja predsedstva TK ZMS Železarne

Bliza se čas, ko bo TK ZMS Železarne s svojimi prireditvami morala iz že določenega okvirnega programa prireditve izluščiti dokončno oblikovan program, s katerim se bo tudi mladina Železarne manifestativno udeležila praznovanja meseca mladosti.

Dokončno oblikovati svoj program in ga uskladiti s programom prireditve mladih v okviru občine, je bila tudi glavna tema redne torkove seje predsedstva TK ZM Železarne, ki se je sestala dne 28. 4. Prisotni so sklenili, da bodo izbrali čas, kolikor ga imajo na razpolago mladinci Železarne od prevzema do oddaje štafete mladosti na ta način, da bodo štafeto nosili mladinci s transporta do elektro jeklarne, kjer jo bodo prevzeli mladi, zaposleni pri električnih pečeh in v martinarni ter jo ponesli skozi omenjena obrata. Štafeto mladosti bodo nato prevzeli mladi plavžarji in jo skupno z martinarji slovesno izročili učencem posebne šole in dijakom ZIC na parkirnem prostoru pred Železarno. Obenem so bili zadolženi tudi posamezni člani predsedstva, ki bodo poskrbeli, da bi se tako zamišljena pot štafete tudi nemoteno odvijala.

Predsedstvo TK ZM Železarne je tudi sklenilo, da se tekmovanje mladih ključavničarjev, katerega pokrovitelj je TK ZM Železarne, preloži iz predvidenega datuma 8. 5. na 21. 5., ker bo zaradi pomanjkanja časa za priprave le tako lahko z dijaki ZIC pripravilo to zanimivo tekmovanje, na katerem naj bi predvidoma sodelovali tudi mladi ključavničarji izven občine Jesenice. Nadalje je beseda tekla tudi o izvedbi II. gorenjske kitariade, ki bo 16. maja na športnem igrišču Podmežakljo, v primeru slabega vremena pa v gledališču Tone Čufar.

Izrečeno je bilo tudi nekaj besed o udeležbi mladih športnikov Železarne na tradicionalnem majskem srečanju, ki bo tokrat v Zagrebu. Dokončno besedo bodo verjetno izrekli še športni referenti, vendar je predsedstvo TK ZM mnenja, da se majskega srečanja udeležijo moške in ženske ekipe v rokometu, namiznem tenisu, streljanju in odbojki. Potrjen je bil tudi predlog, da se odkupljeno dramsko delo »Hrast« v izvedbi dramskega ansambla gledališča Tone Čufar izvede dne 28. maja.

V zaključnem delu seje je predsednik TK ZM Železarne Miro Ipavec seznanil prisotne z vsebino dnevnega reda seje DSZ, ki je bila naslednjega dne.

Z. E.

Seja predsedstva TK ZMS Železarne

Na redni torkovi seji predsedstva TK ZMS Železarne dne 5. 5. so prisotni tudi tokrat razpravljali o nekaterih zadolžitvah in potekih za prireditve v mesecu mladosti in o osnutku novega statuta Železarne.

Člani predsedstva, ki so bili zadolženi za pripravo štafete teka skozi del Železarne, so povedali, da pri organiziranju in pripravljanju le-tega niso naleteli na ovire, tako da bo pot štafete ista kot je bila na prejšnji seji zamišljena.

Prisotni so nadalje razpravljali tudi o kitariadi, kajti pojavlja se vprašanje udeležbe zadostnega števila ansamblov. Navzoči so bili enotni v tem, da bo za kitariado potrebno zagotoviti nastop vsaj pet do šest ansamblov. V kolikor pa se bodo take želje in zahteve izjalovile, so pripravljeni povabiti tudi kakšnega znanega pevca ali pevko, ki bi ob spremljavi enega ali dveh poznanih ansamblov nudili mladim tudi tovrstno obliko zabave. Kvaliteta in popularnost izvajalcev pa naj bi bila na primerni kvalitetni ravni, da bodo s tem pritegnili kar največ mladih poslušalcev, ki bodo z vstopnino tudi indirektno pomagali pri gradnji hale Podmežakljo in obnovi Finžgarjeve rojstne hiše. Predsedstvo TK ZM Železarne je namreč že na eni prejšnjih sej sklenilo, da bo čisti dobiček prireditve namenilo za gradnjo oziroma obnovo teh dveh športno-kulturnih objektov.

Trije člani predsedstva, ki so bili zadolženi za sestavo ekip mladih železarjev za pohod okoli okupirane Ljubljane (10. 5.), so tudi poročali, da so ekipe v glavnem že sestavljene in da bodo poimenske prijave predložili v četrtek. Obenem je bil član predsedstva tudi zadolžen za prijavo tekmovalcev in dvig startnih števil za tekmovalce iz Železarne.

Na koncu seje so razpravljali o osnutku novega statuta Železarne. V glavnem se s predloženim osnutkom strinja, imeli so le nekaj manjših pripomb, katere pa bo delavskemu svetu predložil predsednik Miro Ipavec.

Z. E.

Klub mladih novatorjev in samoupravljalcev

Pri tovarniški konferenci ZMS Železarne deluje poleg družbeno političnih komisij in aktivov tudi klub mladih novatorjev in samoupravljalcev. Glede na to, da je klub zaživel šele v letošnjem letu, bo mlade člane našega kolektiva zanimal namen našega kluba in s kakšnim delom naj bi se le-ta ukvarjal.

Želim na kratko pojasniti, kako si predsedstvo TK ZMS in seveda kluba samega predstavlja delovanje le-tega.

Klub sam je bil ponovno ustanovljen na pobudo predsednika tovarniške konference Mira Ipavca. Sicer so bili podobni poizkusi že prejšnja leta, vendar se zaradi različnih vzrokov klub še do letos ni uspel postaviti na svoje noge. Na vsak način v letošnjem letu pričakujemo, da se ne bo ponovila praksa preteklih let, temveč da bo klub res zaživel in opozoril mlade v Železarni s svojo dejavnostjo. Že v začetku smo se srečali z vrsto težav pri sami organizaciji kluba, vendar smo le-te uspešno prebrodili in danes se lahko pohvalimo, da ima klub že precej članov, ki z veliko voljo do dela pričakujejo izvedbo prve delovne akcije. Popolnoma jasno je, da je sam obstoj kluba pogojen z delom. Iz tega razloga pričakujemo razumevanje vodstev posameznih obratov s tem, da nam odstopijo kakršnakoli dela, za katera menijo, da bi jih lahko opravila mladina. Če hočemo, da bo naš klub delal in resnično zaživel, to ni odvisno samo od nas, kajti volje do dela v samem klubu je dovolj, da pa se volja spremeni v dejanja in življenje, pa je vsekakor potrebno tesno sodelovanje med nami in vodstvom Železarne ter vodstvi posameznih obratov.

Z veseljem lahko ugotovimo, da so prvi naši koraki v tej smeri precej spodbudni, kajti obratovodstvo VEN je z razumevanjem prisluhnilo naši prošnji in pravkar se dogovarjamo za prvo akcijo, katero upam, da jo bomo izvedli že v prvi polovici maja. Vsekakor je za nas razumevanje obratovodstva VEN zelo spodbudno, naša želja in tudi nujnost pa je navezati podobne stike tudi z ostalimi obrati v Železarni.

Hkrati pa vabimo mlade, da se vključijo v naš klub, predvsem vabimo mlade strokovnjake, ki so za našo dejavnost še kako potrebni.

Za zaključek želim predstaviti še program dela, sprejet na seji kluba za letošnje leto:

1. organizirati čim več delovnih akcij;
2. organizirati poučne ekskurzije;
3. organizirati poučna predavanja;
4. pomagati mladim novatorjem v okviru naših možnosti in jih pridobiti v naš klub;
5. zainteresirati čim več mladih za naše delo.

Vsakdo, ki želi delati v našem klubu, je dobrodošel. Za vse prijave ali informacije pa se obračajte na telefon 218 ali neposredno na Igorja HEFERLA, tel. 370.

H. I.

Železarski globus

AVSTRALIJA — Peta celina postaja iz leta v leto večji izvoznik železove rude. Omogočajo ji to velike rezerve te železarske surovine, ki vsebuje čez 60% železa. V preteklem letu so avstralski rudniki izvozili za okoli 550 milijonov dolarjev železove rude, katere glavni kupec so japonske železarne. Do leta 1973/74 računajo, da bodo ta izvoz povečali v vrednosti na 1,3 milijarde dolarjev.

AVSTRIJA — Avstrijska železarna VOEST, ki se ukvarja tudi s projektiranjem in gradnjo opreme za železarne, se vedno bolj uveljavlja tudi pri gradnji naprav za kontinuirno vlivanje jekla. Pred kratkim je dobila naročilo švedske železarne Fagersta Bruks AB za dobavo takšne naprave. Naprava bo enožilna za vlivanje bram, širokih 400 do 840 mm in debelih 110 do 150 mm. Konstrukcija bo navpična in zato bodo lahko na tej napravi vivali nizko in visoko legirana ter tudi nerjavna jekla.

JAPONSKA — Japonske železarne so sedaj brez dvoma največji uvoznik železove rude. Leta 1969 so na Japonskem nakopali samo 2 milijona ton te osnovne metalurške surovine, približno 100 milijonov ton pa so jo uvozili. Do leta 1975 računajo, da jo bodo zaradi hitrega povečanja proizvodnje grodlja morali uvoziti na Japonsko okoli 164 milijonov ton.

SOVJETSKA ZVEZA — V tej državi imajo ogromne zaloge zemeljskega plina. Danes cenijo te zaloge v 600 nahajališčih na okoli 10 bilijonov m³. V letu 1971 računajo, da bodo našli še nove zaloge v višini okoli 2 bilijona m³ (en bilijon je milijon milijonov). V letu 1969 so v SZ porabili 183 milijard m³ tega goriva. Za leto 1970 računajo na porabo 196 milijard m³.

Poklic strugar, je primeren tudi za dekleta

Samoupravni organi v preteklem tednu

10. seja delavskega sveta Železarne

Predsednik delavskega sveta Železarne Franc KOBENTAR je sklical 10. sejo delavskega sveta Železarne v sredo 29. aprila 1970 in za razpravo predlagal obširni dnevni red. Osrednja točka dnevnega reda je bila razprava finančnega rezultata v I. kvartalu letošnjega leta.

Analiza finančnega rezultata za I. kvartal 1970 je bila ugodna tako v pogledu blagovne proizvodnje, kot v pogledu dosežene realizacije, poprečne prodajne cene in ostanka dohodka, vendar se bo ostanek dohodka v naslednjem kvartalu popolnoma izgubil zaradi delovanja višjih cen za vložne surovine v celoti. Z namenom, da tudi v naslednjem kvartalu dosežemo čim ugodnejši rezultat in preprečimo prekomeren vpliv višjih cen za surovine so na seji sklenili:

— Izvrševanje sanacijskega programa glede na zniževanje materialnih stroškov je treba opreti na notranje ukrepe in doseči vsaj tolikšno znižanje materialnih stroškov, da bi delno nadomestili poslabšan rezultat ZARADI PODRAŽITEV surovin.

— V naslednjem kvartalu je treba znižati materialne stroške na račun dobiti, ki v I. kvartalu kažejo dokaj visoko postavko (negativno).

— V naslednjem kvartalu bomo lahko dosegli boljši rezultat samo z lastnim boljšim delom in prizadevanjem. Zlasti je treba pojačati napore pri:

● pri zniževanju stroškov, racionalni uporabi surovin in vložka, pridrževanju planskih normativov in dobiti (izplenov);

● na področju proizvodnje, kjer je pri danem volumnu treba še nadalje pospeševati premik v višjo stopnjo predelave in izvajati program ustavitve nerentabilne proizvodnje.

● pri zaostrevanju racionalnosti koriščenja delovnega časa skladno z uvajanjem 42 urnega delovnega tedna in

● pri pospešitvi reševanja zunajih ukrepov sanacijskega programa Železarne.

— Izločena sredstva osebnega dohodka za regrese za letni dopust, je treba prenesti na sklad skupne porabe, kar je skladno z naročilom kontrole SDK pri pregledu zaključnega računa za 1969. leto.

V nadaljevanju seje so potrdili stališče uprave in odbora za poslovno politiko, glede sklepanja dolgoročne pogodbe o sodelovanju s koksarno v Lukavcu in glede oročanja sredstev za rekonstrukcijo te koksarne. Sprejeli so odgovor delovnega razmerja direktorja finančno računovodskega sektorja in direktorja kadrovskega sektorja ter imenovali komisiji za razpis prostih delovnih mest.

Sprejeli so poročilo tehničnega direktorja o stroških vzdrževanja v letu 1969 s posebnim poudarkom na delu VATROSTALNE in sklenili:

— poostri je treba kontrolo nad izvajanjem remontov,

— povečati je treba uporabo stare ognjevdružne opeke,

— VATROSTALNI je treba priporočiti, da z izvajanjem ukrepov pri delih in s spremembami agregatov zmanjša porabo ognjevdružne opeke na nivo ostalih železarn v Jugoslaviji.

Obravnavali so poročilo o ukinjanju nerentabilne proizvodnje v Železarni in odobrili osnovna načela ter postopke za preusmerjanje ali prekvalifikacijo delavcev, ki sedaj delajo v obratih, ki se bodo ukinili. Odobrili so tudi spremembo 97. člena pravilnika o delovnih razmerjih, ki spremenjen glasi: »Kadar se premešča član delovne skupnosti železarne, ki ima več kot 20 let delovne dobe v Železarni oziroma, da je star več kot 50 let (delavke več kot 45 let) na delovno mesto z manjšimi osebnimi dohodki, zaradi odprave delovnega mesta, ki ga je narekovala objektivna potreba ali zaradi trajnejšega zmanjšanja proizvodne dejavnosti ima pravico, da prejema osebni dohodek na osnovi obračunske postavke, ki jo je imel na dotedanjem delovnem mestu, če je ta višja od obračunske postavke novega delovnega mesta.«

Na tej seji so sprejeli tudi poročilo o uvajanju skrajšanega delovnega tedna in so na podlagi predloga službe sklenili:

— Sistem dela 4+1 je treba uvesti še v naslednjih obratih:

● valjarni žice na Beli,

● hladno oblikovani profili na Beli,

● površinska obdelava oziroma čistilnica valjarne Bela,

● valjarna 2400, če bo to tržišče zahtevalo in bo omogočeno z ustavitvijo nerentabilne proizvodnje,

● hladna valjarna in žičarna s posameznimi agregati,

● transport delno, skladno s proizvodnimi obrati.

— Vsi ostali proizvodni obrati, razen tistih, ki že delajo po sistemu 4+1 bodo uvedli sistem dela 5+2, medtem ko se bodo službe vzdrževanja prilagodile delu proizvodnih obratov.

— Za sistem dela 4+1 velja načelo, da je delo neprekinjeno in se zato ne morejo upoštevati prazniki. Odstopanje od tega načela je možno samo v izjemnih primerih in po posebnem dogovoru.

— Do konca 1970 bodo proste v sistemu delu 5+2 naslednje sobote: 9. in 23. maja, 6. in 20. junija, 11. in 18. julija, 1. in 22. avgusta, 5. in 19. septembra, 3., 10. in 17. oktobra, 7. in 21. novembra ter 12. in 19. decembra.

— Zaradi enotnega upoštevavanja nadur, se bodo nadure upoštevale za dela opravljena preko naslednjih programiranih ur mesečno:

maj	192	september	192
junij	192	oktober	192
julij	200	november	184
avgust	192	december	200

— Za obrate, agregate ali skupino agregatov, ki so zaradi potrebe Železarne dolžni delati dlje kot predvideva program, se lahko delovni čas tudi podaljša s tem, da se to delo prizna kot nadurno.

— Uprava podjetja je dolžna izdati okrožnico o ukrepih za boljše izkoriščanje delovnega časa, vodje delovnih skupin pa so dolžni svoje skupine seznaniti s to okrožnico. Predčasno ustavljanje strojev in naprav ob koncu dneve je treba obravnavati enako kot zamudo na delo ob začetku dneve.

Ob koncu seje so odobrili, da se tudi Železarna vključi v akcijo in pobudo skupščine občine Jesenice ter za izgradnjo športno kulturnih objektov v občini prispeva po 70 din na zaposlenega letno za dobo treh let. Odobrili so kredit za kritje izgube Gostinskega podjetja ŽELEZAR in imenovali nekatere predstavnike Železarne v svetih raznih organizacij.

37. seja odbora za plan in finance in 16. seja odbora za poslovno politiko

Odbor za plan in finance in odbor za poslovno politiko sta na skupni seji, dne 28. aprila 1970 obravnavala poročilo o finančnih rezultatih v prvem kvartalu letošnjega leta, odbor za plan in finance pa je v nadaljevanju seje ločeno obravnaval še uspehe proizvodnje v II. dekadi aprila in finančni rezultat dosežen v marcu letošnjega leta.

Na skupni seji sta odbora v razpravi finančnega rezultata ugotovila zadovoljiv uspeh, vendar sta v pričakovanju težjih pogojev poslovanja, spričo podražitve vložnih surovin, v naslednjih kvartalnih letošnjega leta, sprejela določena stališča, ki sta jih naslednjega dne na seji delavskega sveta Železarne predložila v razpravo in odobritev. O teh stališčih berite v članku s seje delavskega sveta Železarne.

Odbor za plan in finance je nato na ločeni seji obravnaval še rezultate proizvodnje v II. dekadi aprila in ugotovil, da bo v aprilu mogoče doseči planirano proizvodnjo v nekaterih obratih, predvsem v hladno predelovalnih ob-

ratih pa jo celo preseči. Razveseljiva je bila tudi ugotovitev, da smo na plavžu v tem mesecu dosegli skoraj rekordno nizko porabo koksa, saj je le-ta znašala do 27. aprila poprečno 680 do 690 kg/tono grodlja. Ta ugotovitev je toliko bolj pomembna prav v sedanji situaciji velikega pomanjkanja koksa.

Obravnavali so tudi finančni rezultat, ki smo ga dosegli v marcu. Rezultat je glede na realizacijo zelo ugoden, ugodna je tudi dosežena poprečna prodajna cena. Ostanek dohodka pa ni realen, ker je v njem že zapopadeno kvartalno gibanje predvsem stroškov in ukrepov, ki smo jih morali izvesti zaradi realnosti rezultatov ostanka dohodka v I. kvartalu.

15. seja odbora za življenjske pogoje in rekreacijo

Predsednik odbora za življenjske pogoje in rekreacijo Janez KAVČIČ je sklical sejo odbora v torek, dne 28. aprila 1970 predvsem z namenom, da pregledajo rezultate razpisa za posojila za individualno gradnjo stanovanj oziroma stanovanjskih hiš.

Pri obravnavanju rezultatov razpisa za posojila individualnim graditeljem so ugotovili, da se je prijavilo veliko več prosilcev za posojila, kot pa so finančne možnosti Železarne. Tudi potrebe prosilcev so znatno presegle sredstva, ki so bila na razpolago. Ugotovili so tudi, da sredstev namenjenih za individualno gradnjo v višini 640.000 din ni mogoče povečati, ker je sklep o uporabi sredstev namenjenih za stanovanjsko gradnjo v 1970. letu že realiziran in so sredstva, razen onih namenjenih za individualno gradnjo, že oročena v banki. Glede na to, da je na razpolago veliko manj sredstev, kot pa potreb prosilcev za posojila, so sklenili:

— pri dodelitvi posojil ni mogoče upoštevati prosilcev pod točko 2 razpisa in vse one prosilce pod točko 1 razpisa, ki bodo po lastni izjavi ali po oceni strokovne komisije, gradnjo stanovanj lahko

zaključili šele v 1971. letu.

— pri delitvi posojil prav tako ni mogoče upoštevati prosilcev za adaptacijo stanovanj ali stanovanjskih hiš,

— pri dodelitvi posojila je treba upoštevati prvenstvo tiste prosilce, ki bodo letos dogradili lastna stanovanja in hkrati izpraznili stanovanja last Železarne, najbolj kritične in istočasno aktualne primere prosilcev, ki bodo v letošnjem letu dogradili lastna stanovanja, so pa sedaj brez stanovanj in prosilcev, ki so se že zasilno vselili v svoje nedograjene hiše.

V vseh teh primerih je treba upoštevati tiste prosilce, ki bodo lastna stanovanja dogradili v letošnjem letu z najmanjšimi sredstvi, ker bi se s tem rešilo največje število prosilcev.

— stanovanjski komisiji so naročili, da mora s tistimi prosilci, ki jim bo dodeljeno posojilo, skleniti pogodbo, ki bo zagotovila vselitev v novo zgrajeno lastno stanovanje v letošnjem letu,

— stanovanjski komisiji so tudi naročili, da mora posojila po teh kriterijih dodeliti najkasneje do 10. maja 1970.

V nadaljevanju seje so obravnavali še nekaj vlog, predvsem za izredno plačane dopuste in podpore. Med drugim so odobrili, tako kot vsako leto, minimalne podpore zaključnim razredom osnovnih šol, gimnaziji in tehnični srednji šoli, ki jih bodo porabili za zaključne ekskurzije. Ostale vloge za denarne podpore so zavrnili, ker ni na razpolago prostih sredstev, odobrili pa so nekaj izredno plačanih dopustov organizacijam in društvom, ki niso dobili pri razdelitvi kvote dopustov.

Slovo od direktorja računovodsko knjigovodskega sektorja Franca Bravharja, ki odhaja na drugo delo

Sestanki delovnih skupin

VALJARNA ŽICE BELA — Sestanek so imeli 18. 4. Obravnavali so informacijo o uvedbi četrte izmene in uvedbi 42-urnega tednika. S tem v zvezi so imeli pripombe, da ni najboljše to, ker bodo morali delati tudi ob nedeljah. Ne bodo prosti ob sobotah in nedeljah kot tisti, ki ne delajo po sistemu 4 + 1. Razpravljali so še o varstvu pri delu in ugotovili, da se je število poškodb zmanjšalo. Obširneje so govorili o proizvodni problematiki, zlasti še o doseženih rezultatih v januarju in februarju. Pripombe so imeli glede zastojev, ki jih je precej zaradi peči. Omenjali so tudi valjavske in mehanske zastoje. Kako bo v bodoče, ko bo delo teklo brez prekinitev, in ne bodo mogli izvajati popravil ob nedeljah popoldan in ponoči. Menijo, da bo treba povečati število vzdrževalcev. Zagotoviti bo treba tudi potrebno število rezervnih delov, ker v nasprotnem primeru uvedba skrajšanega delovnega časa ne bi imela nobenega učinka.

PLAVŽ — PEČI — Sestanek delovne skupine je bil 22. aprila. Največ so govorili o pomanjkanju koksa ter o ukrepih, ki jih v zadnjem času izvajajo v Železarni. Na sestanku je bilo rečeno, da je prav, če se nagrajuje za uspešno in koristno opravljeno delo, po drugi strani pa bi morali tudi kaznovati, če je ugotovljena materialna škoda. Obravnavali so tudi uporabo zaščitnih sredstev ter opozorili na še večjo previdnost pri delu.

VALJARNA ŽICE — Sestanek so imeli 18. 4. Prisotni delavci so dobili pojasnilo na več vprašanj in sicer v zvezi z uvedbo četrte izmene. Iztaviti je treba oziroma zamenjati začasne odločbe z dokončnimi za delovna mesta. Obratovodstvu naročajo, da naj se zavzema na tehnološki pripravi dela za tak program, da bo manj zastojev zaradi menjav oziroma prehodov na posamezne dimenzije valjanja. Obratovodstvo naj pri strojnem vzdrževanju zahteva, da pravočasno oskrbi rezervne dele, da ne bo zastojev v proizvodnji.

VALJARNA 1300 — HLADNA VALJARNA — Na sestanku 20. aprila so delavce seznanili z izpolnjevanjem proizvodnega načrta v aprilu, ki iz objektivnih razlogov ne bo izpolnjen. Primanjkuje delavcev, vložek, ki ga dobivajo iz valjarne Bela, pa tudi ni ustrezen. Pozorni so bili tudi do njihove problematike, zato so obširneje govorili o ustavljanju obrata zaradi nerentabilnosti. Delavci so zaskrbljeni, ker še ne vedo, v katerih obratih bodo imeli nova delovna mesta in kako se bodo privadili, da bi čim bolj izpolnjevali obveznosti do Železarne.

VALJARNA 1300 — ADJUSTAŽA — Na sestanku 13. aprila je vodja delovne skupine tov. Dremelj delavcem pojasnil sedanji položaj v zvezi s predvideno ustavitvijo obrata, zaradi nerentabilnosti in zastarelih naprav. Postavljenih je bilo več vprašanj in sicer delavce zanima, zakaj že prej nismo več investirali v obrat tanke pločevine. Kateri obrat bo naslednji, ki bo spet nerentabilen? Kaj bomo delali v halah, kjer sta sedaj obrata Javornik I. in II. in koliko delavcev bo zaposlenih na delovnih mestih, ko bo stekla nova proizvodnja? Rečeno je bilo, da o tem v Železarni še ni bilo ničesar napisanega. Strinjali so se s predlogom, da bodo delali tudi v prihodnje tako kot narekujejo potrebe in izpolnjevali obveznosti do Železarne, dokler bo še obstojal njihov obrat.

HVŽ — LUZILNICA — Na sestanku 24. aprila je bilo navzočih 17 delavcev. Obratovodja inž. Mesarič je govoril o potrebah po luženem materialu. Dalj časa so se zadržali pri lužini in njeni kvaliteti. Poudarili so tudi pomen evidenc kvalitete, dimenzij in količin proizvodnje.

HVŽ — ŽICARNA I — Vodja delovne skupine tov. Tramte je na sestanku 24. aprila seznanil navzoče z izpolnjevanjem proizvodnega načrta za marec. Operativni plan je bil izpolnjen s 106,43 %. Če bi imeli boljše delovne pogoje, bi dosegli še več. Težave so imeli z dostavo žice, precejšnja je bila bolniška odsotnost in pomanjkanje delavcev. Tudi storilnost dela se je povečala in je bila večja od poprečja lani. Obenem je bila dosežena najvišja storilnost na uro in moža v žičarni in sicer 144,58

kilogramov. Beseda je tekla še o disciplini, boljšem odnosu do strojev in naprav ter o izkoriščenju delovnega časa in zamešnjahv kvalitete. Delavci niso zadovoljni, ker je v kopalnici premalo tople vode za umivanje. Zahtevali so, da se za čiščenje strojev ure pišejo v lastno poprečje.

HVŽ — ŽICARNA II — Na sestanku delovne skupine Marinkovski 23. aprila so najprej govorili o proizvodnem načrtu za marec, ki je bil presežen. Tudi rezultati o doseženi odpravi žice so zadovoljivi, celo rekordni, kar velja tudi za storilnost na uro in moža. Kljub dobrim rezultatom so bili osebni dohodki nižji, ker je bilo več ur, zato jih je zanimalo, zakaj so kljub dobremu delu OD med zadnjimi v Železarni. Ob koncu sestanka je tov. Marinkovski opozoril mlajše delavce na neustrezno koriščenje delovnega časa ter neprimeren odnos do materiala in strojev. Če opozorilo ne bo zaleгло, bo to problematiko obravnavala disciplinska komisija.

HVŽ — ŽICARNA II — Delovna skupina Klinar je imela sestanek 24. 4. Vodja je posredoval kratko poročilo o izpolnjevanju plana v marcu, ki je bil dosežen s 106,43 %. Imeli so pripombe, da so bili osebni dohodki v primerjavi z doseženo proizvodnjo in s februarjem prenizki. Govorili so še o redu in čistoči na delovnih mestih, izkoriščenju strojnih kapacitet. Glede reda in discipline so se strinjali, imeli pa so pripombe glede črnih ur za čiščenje strojev.

HVŽ — PATENTIRNICA — Delovna skupina Bremec je bila na sestanku 25. aprila seznanjena z izpolnjevanjem proizvodnega načrta v žičarni. Ta je proizvedla 4.250 ton, od tega je bilo 844 ton patentirane žice. Zaradi prepogostih menjav programa patentirnica v marcu ni bila v celoti izkoriščena.

HVŽ — ŽICARNA I in II — Na skupnem sestanku delovnih skupin Jamar in Gašperin so obravnavali proizvodno problematiko za marec, disciplino, planiranje dopustov in uporabljanje zaščitnih sredstev. V marcu so bili uspešni, saj je bil proizvodni načrt presežen kljub prostim sobotam. Postavljeno je bilo vprašanje glede dopustov, ki je skrajšan, čeprav še nimamo 42-urnega tednika. Člani obeh delovnih skupin so predlagali, naj službe uredijo nekatere avtobusne prevoze tako, da bi delavci lahko pravočasno pričeli z delom. Poleti bo treba dopust planirati tako, da zaradi tega ne bo manjša proizvodnja. Delavci, ki so zaposleni na Herborn strojih 19 zahtevajo, da je treba namestiti statične odvijalce, da bodo izboljšani delovni pogoji in večja proizvodnja.

HVŽ — ŽICARNA — Delovna skupina Ponikvar je imela sestanek 16. 4. Največ so govorili o proizvodnem načrtu za marec, ki je bil presežen. Glede zastojev so imeli pripombe, da jih je bilo preveč. Vodja delovne skupine je prisotne seznanil z nalogami za april, ki so nekoliko večje. Iz valjarne žice dobijo premalo kvalitetnega vložka kot se ga zahteva od žičarne pri končnih dimenzijah. Zato morajo v žičarni uporabiti tudi razne neustrezne šarže. Omenili so še dopuste, ki jih bodo koristili v poletnih mesecih in imeli s tem v zvezi tudi nekaj pripomb.

ŽEBLJARNA — Sestanek delovne skupine Globočnik je bil 25. aprila. Sprejeli so predlog pravilnika o stimulaciji — premijah. Tov. Lah je predlagal, naj bi uredili organizacijo dela pri orodnih ključavničarjih. S tem v zvezi so govorili o vzdrževanju in bili mnenja, da je treba pisati zastoj nad eno uro, če žebjar čaka na čeljust pri orodnem ključavničarju. Želijo, da bi bila naročila tako zaokrožena, da bi imeli večje serije in manj menjav. Dimenzije naj bodo točno izračunane in napisane v katalogu, kar je važno za doseganje norme oziroma premij. Urci ti je treba razsvetljavo na nočni izmeni, da bi bilo manj izmečka.

ŽEBLJARNA — Vodja delovne skupine tov. Piber je na sestanku 23. 4. obrazložil predlog o stimulacijskem dodatku za višjo produktivnost. Namen dodatka je, da bi povečali produktivnost dela na ključnih delovnih mestih. Na ta način bi

dobili tudi več mase za osebne dohodke. Ker primanjkuje delavcev, je v obratu več premikov in sicer urejevalcev žebjarjskih strojev iz ene v drugo grupo, da bi tako izpolnili obveznosti.

STROJNE DELAVNICE — Na sestanku delovne skupine Markun so govorili o obratni problematiki. Opozorili so na garderobe in umivalnico, ki je za tako veliko število delavcev premajhna. Zanimajo jih, kdaj bodo izpraznjeni prostori, namenjeni za ureditev garderob. Zahtevajo, da se obrazloži, zakaj je bilo črtanih 10 milijonov S din iz rezervnih skladov. Skupina smatra, da temu niso vzrok nepravilni ceniki, saj so bili pregledani. Niso bili spremenjeni in jih še sedaj uporabljajo.

STROJNE DELAVNICE — STRUGARNA — Na sestanku delovne skupine Mežnarc so ugotovili, da zaradi premajhnih in neprimernih sanitarnih prostorov le z težavo obdržijo red.

Želijo pojasnilo, kaj je s prostori, kjer je danes obratovodstvo in so bili že predvideni za higienske prostore. Postavljeno je bilo tudi vprašanje glede rednih dopustov z ozirom na uvedbo skrajšanega delovnega časa. Menijo, da ne kaže zmanjševati letnega dopusta zaradi skrajšanega delovnega časa, ker bomo letos imeli še 44-urni tednik.

VEN — Delovne skupine Pintar, Preželj in Petrič so imele sestanek 29. aprila. Na osnovi razprave so se zavzemali za to, da je treba skrbeti za večji izkoristek delovnega časa na začetku in ob koncu dneva. Ustrezno je treba ukrepati predvsem na dopoldanski izmeni. Razpravljali so še o položaju, ki je nastal z odhodom dveh električarjev v elektro-toplotni energiji ter še o nekaterih organizacijskih vprašanjih, ki zadevajo obrat.

PIV — Na sestanku delovne skupine so imeli pripombe glede odstotka, ki ga odtegujejo posameznim delavcem, ki nimajo ustreznih izpitov. Predlagajo, da bi del tega denarja namenili za izobraževanje. S tem bi omogočili delavcem, da bi lahko opravili izpite v zvezi z zahtevami delovnega mesta. Tako bi opravili negodovanje, da ni denarja. V nasprotnem primeru pa naj se delavcem z dve ali triletno prakso na delovnem mestu preneha odtegovati omenjene odstotke. O tej problematiki bo vodja delovne skupine obširneje seznanil obratovodstvo in svet DE.

MARTINARNA — IZMENA KOBAL — Da v marcu ni bil dosežen plan, je več objektivnih vzrokov. Imeli so težave z vložkom ter zaradi zastojev pri pečeh zaradi okvare 120 t žerjava in zaradi vlagalnih strojev. V aprilu se položaj nekoliko izboljšuje, vendar je treba še bolj dosledno izkoristiti dragocen delovni čas. Glede varstva pri delu niso imeli pripomb, razen vodje delovne skupine, ki je opozoril člane zaradi porabe zaščitnih sredstev. Prisotne delavce je seznanil z bolovanjem izven SRS.

VALJARNE PROFILOV — ADJUSTAŽA — Delovna skupina Udir je imela sestanek 4. aprila. V zvezi z informacijo obratovodstva niso imeli pripomb, kar pa zadeva ukinitve obratov z nerentabilno proizvodnjo, menijo, da je treba delavcem zagotoviti delo ob boljših delovnih pogojih in enakih osebnih dohodkih. Posamezne proge je treba postopoma ukiniti in obenem začeti z montažo novih strojev, da bo lahko pravočasno stekla rentabilna proizvodnja.

VEN — HVŽ — Na dnevnem redu sestanka 21. aprila so bile tri točke. Pri obravnavanju organizacijskih problemov oddelka so ugotovili, da delovna skupina deluje zelo uspešno kot celota, treba pa je še spodbujati disciplino in prizadevanost. Poleg tega želijo bolj pounostavljen način sklepanja pogodb za posebna, izredna ali investicijska dela. Tudi delno rekonstrukcijo na velikem Demag stroju bi morali upoštevati in skleniti pogodbo za določeno vsoto in rok. Menijo, da nadurno delo ni stimulativno. Ob koncu sestanka so obravnavali še varstvo pri delu in opozorili na nujnost uporabe zaščitnih sredstev.

Razen obravnavanih problemov so na sestankih delovnih skupin v posebni točki dnevnega reda obravnavali tudi osnutek statuta Železarne. Bistvenih pripomb ni bilo, po nekod pa bodo o osnutku statuta razpravljali ponovno in če bo treba predložili ustrezna dopolnila oziroma pripombe.

OBISKALI SMO...

Sindikalni odbor strojnih delavnic

Na popoldanski izmeni smo v mehanični delavnici poiskali tov. Markuna, predsednika sindikalnega odbora strojne delavnice. Zanimalo nas je, če je tudi v vzdrževalnih obratih v praksi podoben način informiranja članstva o najvažnejših problemih tako v Železarni kot v obratu. Tov. Markun je povedal, da podobno kot v predelovalnih obratih, Javorniku I in še nekaterih drugih obratih, tudi oni prek delovnih skupin obravnavajo važne probleme. To je tudi najhitrejša pot, po kateri so člani sindikata obveščeni, istočasno pa imajo možnost, da tudi sami s svojimi predlogi lahko sodelujejo in pomagajo pri reševanju določenih problemov. Tov. Markun je tudi sam vodja delovne skupine v strugarni, zato gradivo, ki ga obravnavajo na seji sindikalnega odbora, v ustrezni obliki posreduje še na sestanku delovne skupine.

O določenih vprašanjih oziroma problemih se najprej pogovorijo na seji sindikalnega odbora. O problemih, za katere sodi sindikalni odbor, da jih je treba posredovati članstvu, se nato pogovorijo še z vodji delovnih skupin v oddelkih in na izmenah. Tak način dela so

izbrali, ko so v preteklih obdobjih razpravljali o pripravah na referendum za združitev slovenskih železarn, o težavah, ki smo jih imeli z vložkom, o problemih, s katerimi smo se srečevali v Železarni zaradi nelikvidnosti in v zadnjem času, ko je treba seznaniti kolektiv s predvideno ustavitvijo nekaterih obratov z nerentabilno proizvodnjo, ki jo bo treba zamenjati z novo.

V strojnih delavnicah ima sindikalni odbor precej zahtevno nalogo na področju nagrajevanja. Znana je zadeva v zvezi s ceniki, o čemer je razpravljala tudi komisija. Kaže, da je to vprašanje rešeno in cenike tudi sedaj uporabljajo. V zadnjem času je v ospredju vprašanje rezervnega sklada, ki so ga imeli v obratu. Rezervni skladi so sedaj prenešeni na delovne enote, vendar s takim ukrepom v marsikaterem obratu niso zadovoljni. Po vsej verjetnosti bo treba to vprašanje obravnavati in poiskati ustrezno rešitev skupaj z obratovodstvom in ZK.

V strojnih delavnicah je močno poudarjena pomoč članstvu. Pri razdeljevanju pomoči v glavnem upoštevajo dobo, ko je bil sodelavec odsoten zaradi bolezni in seveda njegov socialni položaj.

Lani so razdelili za okrog 160.000 S din pomoči. Pozorni so predvsem do sodelavcev, ki bolujejo več kot dva meseca, v izjemnih primerih pa tudi manj, če so člani sindikata socialno ogroženi.

Športna rekreacija je v strojnih delavnicah zelo razvita. Imajo kar tri referante in skoraj ni področja, da ne bi bilo aktivnih športnikov tudi iz strojnih delavnic. Vsa leta nazaj, odkar imamo vsako leto metalurške športne igre, sodelujejo tudi športniki iz strojnih delavnic. Zelo zanimiva oblika pa so izleti. Lani so organizirali izlet z letalom v Pulo, bili so v Crikvenici, sicer pa je bilo vseh izletov kar 16. Da je zanimanje za izlete res veliko, kaže tudi podatek, da je le 24 članov sindikata, ki se niso udeleževali izletov.

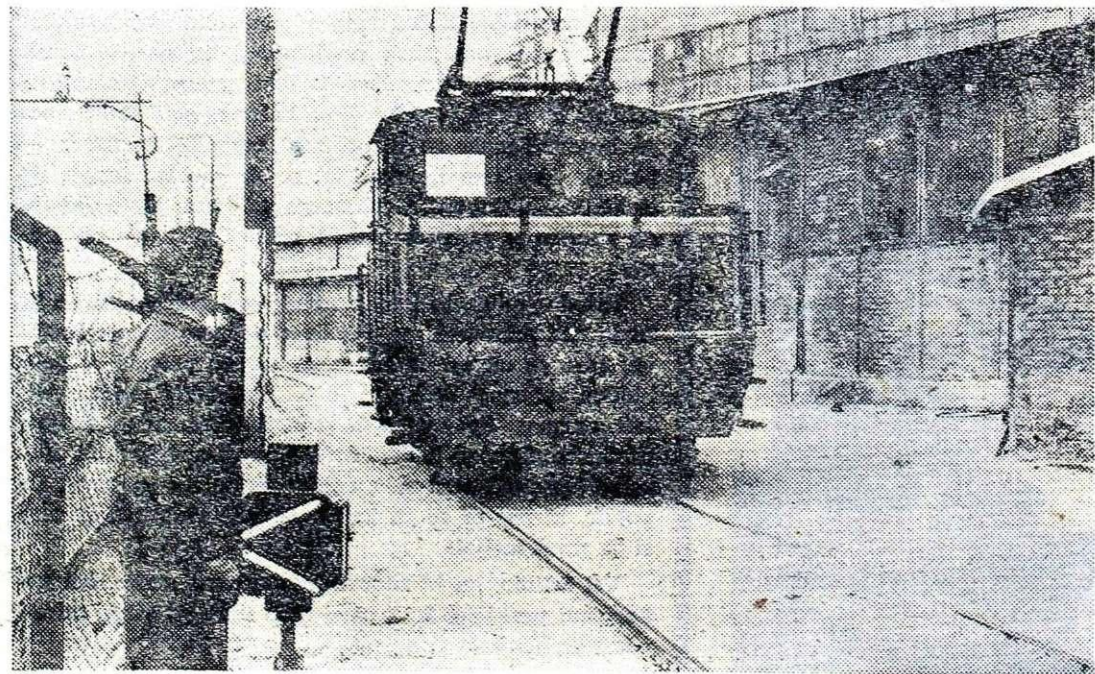
Naš pogovor s predsednikom sindikalnega odbora strojnih delavnic smo zaključili z ugotovitvijo, da je delo zelo razgibano in da jim je uspelo prek delovnih skupin vzpostaviti zelo dobre stike s članstvom in po tej poti tudi obveščati o vsem, kar se dogaja v Železarni ali v obratu. Tako kot so povedali drugi predsedniki sindikalnih odborov glede kulturno-prosvetne dejavnosti, meni tudi tov. Markun, da bo treba na tem področju opraviti več načrtnega in bolj intenzivnega dela. To področje je prav gotovo zelo pomembno, vendar bo za izboljšanje stanja potrebna širša skupna akcija. Z obratovodstvom, samoupravnimi organi in s tovarniškim odborom osnovne organizacije sindikata Železarne, imajo zelo dobro povezavo. Vedno so pripravljeni, da skupno obravnavajo problematiko, ki je v zadnjem času zelo pestra pa tudi zahtevna.

Sindikalna organizacija v tem tednu

Danes, 8. maja je predsednik TO OO sindikata Srečko Mlinarič sklical 4. sejo tovarniškega odbora. Poleg pregleda sklepov bodo poslušali še poročilo o delu predsedstva med obema sejama in govorili o političnih ciljih in nalogah slovenskih sindikatov ter

o pravilih sindikalne organizacije ZP Slovenske železarne.

Redno sejo je za danes sklical tudi predsednik komisije za kulturo in izobraževanje Franc Kalan. Na seji bodo pregledali opravljeno delo in govorili o statutu pevskega zbora Jeklar.

Notranji transport je pomemben sestavni del proizvodnega procesa

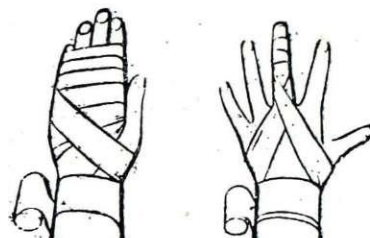
Slavko Tarman

Prva pomoč pri elementarnih nesrečah

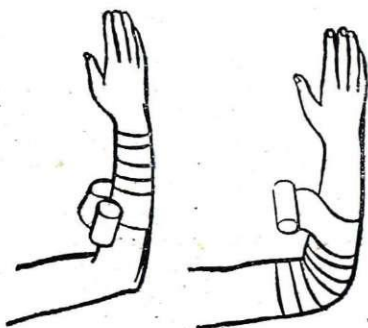
3

Trebuha previjamo s širokim povojem in s krožnim navoji okoli telesa

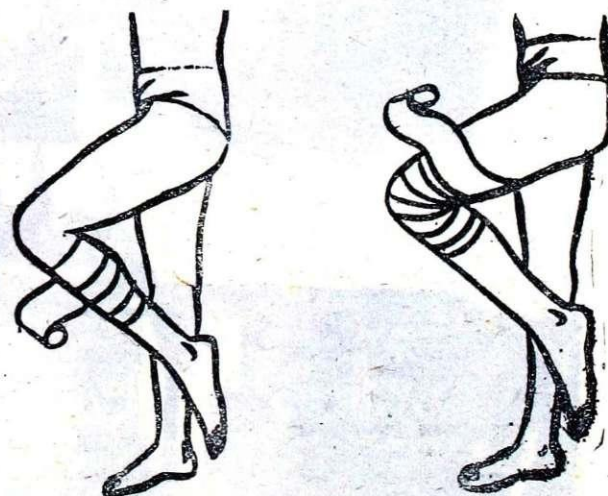
Rane na dlaneh previjemo s povojem, ki se začne v zapestnem sklepu.

Rane na podlakti in laktu previjamo z navadnim krožnim povojem.

Previjanje ramena se začne s krožnim povojem okoli gornjega dela nadlakti, nato se povoj izpod pazduhe vzpenja čez ramo na hrbet, pride z nasprotni strani pod pazduho in čez prsi vnovič na poškodovano ramo.

Golenico in koleno previjamo s krožnim povojem, ki mora zajeti čim večjo površino, da se ne bi razrahljal

V Železarni trenutno že 44-urni delovni teden

Na 10. seji delavskega sveta Železarne so na podlagi poročila direktorja sektorja za ekonomiko dipl. inž. Iva Arzenška razpravljali tudi o skrajšanem delovnem tednu. Bralcem je znano, da bi po določilih temeljnega zakona o uvedbi 42-urnega tednika morale vse delovne organizacije preiti do 8. 4. 1970 na 42-urni delovni teden. Iz omenjenega poročila povzemamo, kako daleč smo v tem pogledu v naši Železarni in kako izgleda program prehoda na 42-urni delovni teden do konca letošnjega leta.

Doslej je v Železarni prešlo na 42-urni delovni teden 38 % zaposlenih, 54 % dela še 44 ur tedensko, 1 % 46 ur, 7 % zaposlenih pa ima še vedno 48-urni delovni teden. Iz podatkov je razvidno, da je podjetje že v precejšnji meri uresničilo zakonska določila, oziroma da smo že čez pol pota do uresničitve zakona. Vzroki, da še v celoti nismo prešli na 42-urni tednik, so v počasnosti investicij v visokoproduktivne naprave zaradi sedanje strukture investicijskega kapitala in amortizacijske stopnje, v tržni zakonitosti, ki ne dovoljuje prehoda na asortiment z visoko produktivnostjo in seveda v pomanjkanju delavcev.

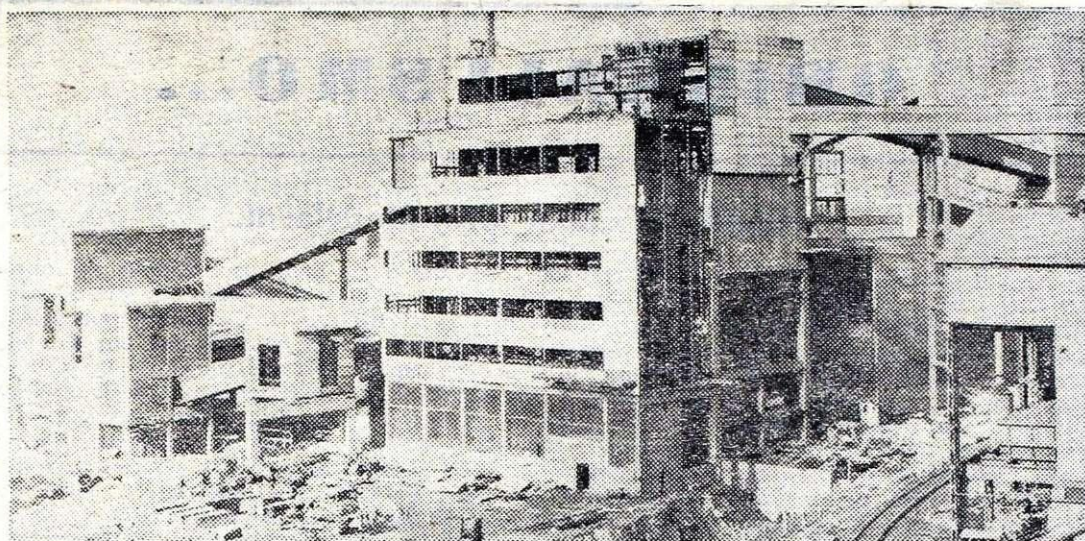
Program prehoda na 42-urni delovni teden do konca letošnjega leta pa je izdelan na podlagi letos predvidenih akcij in ukrepov, ki vsebujejo:

- aktiviranje rekonstruiranih in novograjenih visokoproduktivnih naprav,
- ustavljanje obratov in naprav z nizko produktivnostjo,
- temu ustrezno zaposlovanje delavcev s premikom iz nizko produktivnih na visokoproduktivne naprave.

Na osnovi vseh navedenih vzrokov, ukrepov in akcij, je podjetje poslalo prošnjo na republiški sekretariat za delo za podaljšanje prehoda na 42-urni delovni teden do konca letošnjega leta. Program prehoda na 42-urni delovni tednik predvideva uvedbo sistema 4 + 1 v valjarni žice na Beli, v obratu hladno oblikovani profili, v valjarni Bela — površinska obdelava oziroma čistilnica, po možnosti v valjarni 2400, HVŽ delno in to posamezni agregati v okviru pomožnih obratov žarilnice in lučilnice ter del transportne službe usklajeno s proizvodnimi obrati. V vseh ostalih proizvodnih obratih se bo uvedel sistem 5 + 2, medtem ko se vse službe vzdrževanja glede sistema dela prilagode in uskladijo svoje delo s proizvodnim sektorjem. Za sistem dela 4 + 1 je načeloma delo neprekinjeno in se zato ne morejo upoštevati prazniki. Odstopanje od tega načela je lahko le v izjemnih primerih in po posebnem dogovoru.

Do konca leta 1970 so predvidene naslednje proste sobote:

- maj: 9. in 23.,
- junij: 6. in 20.,

Aglomeracija pred nekaj tedni

- julij: 11. in 18.,
- avgust: 1. in 22.,
- september: 5. in 19.,
- oktober: 3., 10. in 17.,
- november: 7. in 21.,
- december: 12. in 19.

Skladno s prehodom na 42-urni delovni teden so na seji DS govorili tudi o vprašanju priznavanja pravice do dodatna za nadurno delo. Do popolne uvedbe 42-urnega delovnega tednika se namreč po določilih zakona šteje kot nadurno delo samo delo nad 48 ur tedensko. Ker pa smo v podejstvu že delno prešli na skrajšani delovni teden (v poprečju 44-urni delovni teden), je povsem opravičeno, da se za nadurno delo priznava tisti delovni čas, ki je daljši od programiranega delovnega časa za posamezne mesece v letu 1970. Za posamezne mesece velja naslednje število programiranih ur: maj in junij po 192, julij 200, avgust, september in oktober po 192, november 184 in december 200 ur. Koriščenje dopusta na prosti delovni dan se ne šteje kot nadurno delo.

(Iz poročila direktorja sektorja za ekonomiko dipl. inž. Iva Arzenška)

Poklicna razglednica

Za dobro izbiro poklica je potrebno:

- Čim bolj poznati čim več poklicev.
- Dobro je treba poznati samega sebe.
- Poznati moramo družbene potrebe in možnosti za zaposlitev.

Iz sestavka nekdanjega učenca II. razreda ŽPS pa lahko ugotovimo, da pri tem mlademu fantu niso bile upoštevane vse prej omenjene komponente; po drugi strani pa kaže, da tedaj tudi na ŽPS niso izbrali najboljšega načina, ko so bolj »administrativno« razporedili posameznike za uk določenih poklicev.

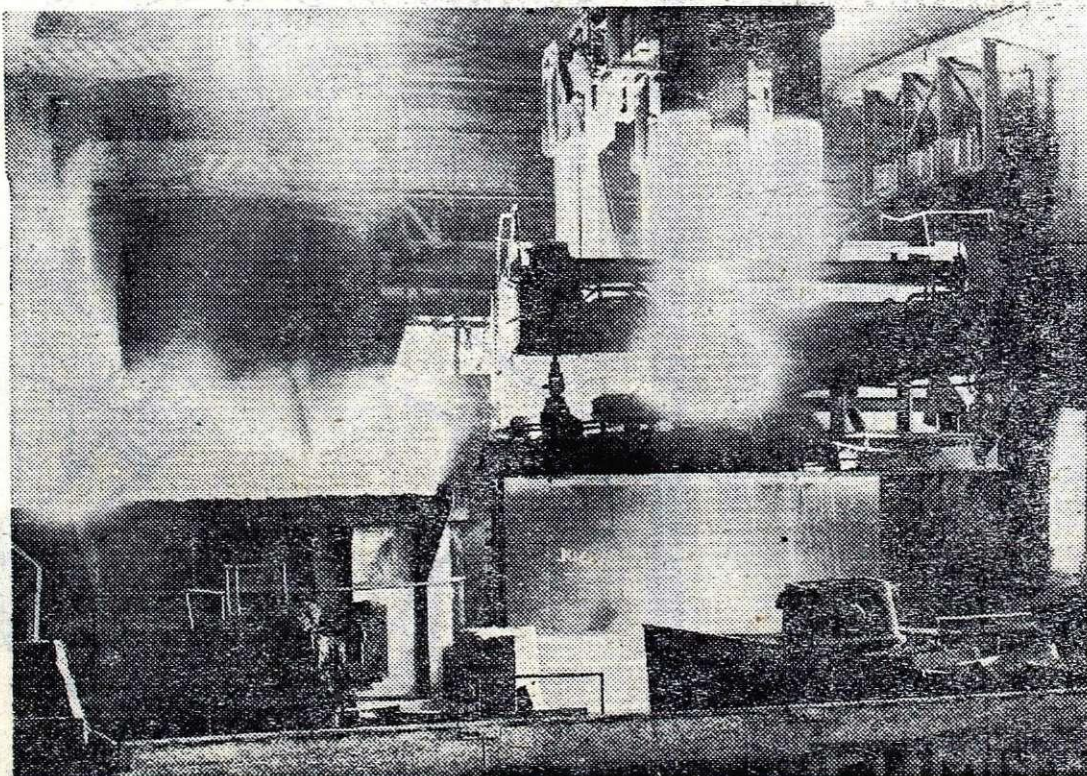
Preberimo sestavek, s katerim se lahko obogatimo z novim spoznanjem, da se pri odločanju poklicne kariere mladega človeka mora pristopiti po gornjih izhodiščih.

»Ko sem dopolnil petnajsto leto, sem se moral odločiti za svoj bodoči poklic; za katerega? Pa se nisem in nisem mogel odločiti. V mislih sem imel mnogo poklicev, toda vseeno se nisem mogel odločiti za nobenega.

Želel sem, da bi nadaljeval s šolanjem, toda to je bilo mogoče, ker je zaslužek prinašala domov samo mati, družina pa je štela štiri člane. Odločil sem se za poklic električarja in se tako vpisal v ŽPS na Jesenicah. Na določeni dan smo se zbrali pred poklicno šolo in si prvič ogledali naše bodoče šolske prostore. Seznani sem se s svojimi sošolci, med katerimi je bilo nekaj starih tovarišev. Začeli smo z osnovnim ključavničarskim programom. Naši predavatelji so nas seznanili s ključavničarskim orodjem in tako sem prvič stopil za svojega konjička — primož, na katerem sem spilil mnogo kosov. Kmalu se je približal odločilni trenutek — polletje, ko sem izvedel, da se ne morem izučiti za električarja, temveč za hladnega valjavca. Moje veselje do poklica se je spremenilo v težko žalost in razočaranje.

Kmalu je minilo leto, z njim vred tudi počitnice in že so nas premestili na določena delovna mesta. Poslovili smo se od svojih tovarišev ter se preselili v halo hladne valjarne. Težko se je bilo pravičiti ropotu velikih strojev. Spoznal sem se s sodelavcem, s svojim predpostavljenim kakor tudi s svojim delovnim mestom. Seznani sem se z delom in kmalu ugotovil, da poklic, ki naj bi se ga izučil, ni tako slab, kakor sem si ga predstavljal.

Vsi želimo, da bi zadovoljivo opravili teoretični kakor tudi praktični izpit in si tako vsak po svoje utirali pot v življenje.

Zakladanje ASEA električne peči

Bil vedov v nor še v p piranc je fro še ved osred težki Vo zahte zadnj vojne ni pri Te običa posta nih p njeni cilji i vlak na Je vzrok dejst nica Nemi potre nja r alarm so za Kara nekd Pri ob p siren zakl ki se 40 m nost ru, bila Abor čaka drug so g Saj tisti niku dom usoc T svet jale ljece bom zave toda splo ne I ske joče stre cij, doli šali izra pod nev bol sice je t bliž jale tres bil tra dol teg Dol zak oči Na zgr me tud pri

Stane Tušar

1. marec 1945

Bil je četrtek, jasno pomladansko jutro je napovedovalo lep dan, ki bi se ga sleherni lahko veselil v normalnih razmerah. Toda takrat je bila vojna še v polnem razmahu. Čeprav so bile pred leti okupirane dežele Evrope v glavnem že osvobodjene in je fronta potekala na nemških tleh, je bila pri nas še vedno okupacijska oblast. V severni Italiji in na osrednjem ozemlju Jugoslavije so se še vedno bili težki boji za osvoboditev.

Vojna je sicer od jeseniškega prebivalstva že zahtevala dokaj žrtev, bede in trpljenja, toda prav zadnje tedne, ko smo že pričakovali konec krvave vojne, je Jesenice prizadela katastrofa, ki je nihče ni pričakoval.

Tega dne je bilo na Jesenicah vojaštva več kot običajno, poleg tega se je na jeseniški železniški postaji ustavil poseben vlak poln nekakšnih političnih predstavnikov iz zgornjega Podonavja. Namenjeni so bili v Trst oziroma v Italijo. S kakšnimi cilji in nameni, se ni zvedelo. Dejstvo je, da je ta vlak imel zaradi okvare na bohinjsko-goriški progi na Jesenicah nepredvideni postanek. Če je bil to vzrok za zavezniško akcijo, ki je sledila, se ne ve, dejstvo je, da je bilo železniško vozlišče na Jesenicah sprito frontnih bojev v severni Italiji za Nemce zelo pomembno, za zaveznike pa objekt, potreben rušenja. Kakorkoli že, to so le razglabljanja po 25 letih, res pa je, da na Jesenicah letalskih alarmov prebivalstvo ni jemalo dovolj resno, ker so zavezniška letala navadno letela prek Jesenic in Karavank ter sipala smrtonosni tovor na mesta nekdanje Avstrije in južne Nemčije.

Precejšnja brezskrbnost je vladala tudi tega dne ob priliki letalskega alarma, ki so ga naznanile sirene ob 11. uri 20 minut. Namesto v temačna zaklonišča, so se ljudje raje napotili na Telečnik, ki se je kopal v pomladanskem soncu. Po dobrih 40 minutah je bil dan znak za prenehanje nevarnosti. Ura je bila poldan in čas kosila. Na prostoru, kjer stoji danes poslovna zgradba Murke, je bila takrat osrednja železniška menza — kuhinja. Abonenti in prehodni gostje so napolnili barako, čakajoč kosila. Niso se menili niti za naslednji, drugi preplah za nevarnost letalskega napada, ki so ga oznanile sirene po preteku komaj pol ure. Saj itak ne bo nič, so se tolažili tisti v menzi kot tisti, ki so se gredli na prisojnim Mesarjevem travniku. Podobno so se tolažile tudi gospodinje po domovih, ko so pripravljale kosilo. To pa je bilo usodno, tokrat je šlo zares.

Tisti, ki so bili zunaj, so kmalu opazili v zraku svetle lesketajoče pikice, ki so se večale in prihajale tokrat iz druge smeri, to je iz smeri Radovljice točno po dolini proti Jesenicam. Letala, letala, bombniki, je završalo. Bolj previdni so že iskali zavetja, oziroma so se napotili proti zakloniščem, toda bilo je odločno prepozno, drugi pa se zanje sploh niso menili, umaknili so se morda le iz glavne ulice.

Letala so se bliskovito hitro bližala, protiletalske baterije »Flaka« so pričele obstreljevati bližajočo eskadro 13 letal, toda zaradi višine letal so izstrelki slepo parali modrino neba. Odmevi detonacij, ki so prihajale iz treh strani in se razlegale po dolini, so onemogočili, da bi ljudje pravočasno slišali zlovesče žvižganje, ki je postajalo vedno bolj izrazito in ustvarjalo nekakšno napetost v ozračju, podobno kot naelektreno ozračje pred poletno nevihto. Pošastno žvižganje, ki je postajalo vedno bolj silovito in zlovesče, je osvestilo tudi tiste, ki sicer še nikoli niso slišali padanja bomb, toda bilo je prepozno za karkoli. Težke rušilne bombe so se bližale cilju s tako hitrostjo, da je vse skupaj trajalo le nekaj sekund, ko je strahotni trušč pretresel ozračje, sledil pa mu je silovit pritisk, ki je bil že sam po sebi uničujoč. Le nekaj sekund so trajale detonacije rušilnih bomb, toda bile so dolge dolge, polne strahu, moreče in uničujoče. Posledice tega kratkotrajnega razdejanja so bile grozotne. Dolina je bila zavita v oblak dima in prahu, ki je zakrilo sonce. Pravega razdejanja še ni bilo videti, očitno pa je bilo, da so bombe zgrešile prvotni cilj. Namesto železniškega omrežja so bombe prizadele zgradbe in hiše stoječe vzdolž postaje, osrednji del mesta in del Murove. Čeprav je nekaj bomb padlo tudi na tire, je vendar stihija razdejanja najbolj prizadela samo mesto.

Sliko, ki se je nudila, ko se je prah polegel,

se ne da opisati, razdejanja ne prikazati, poteka dogodkov, ki so se s fantastično naglico vrstili, ne opisati. Zaman bi iskal besed in izrazov, da bi opisal tisto, kar se je dogajalo v poslopjih, hišah, stanovanjih, lokalih in poslovnih prostorih. Pač, da se opisati zunanja slika. Tam, kjer je malo prej stalo mesto, ki se je kopalo v toplem marčevem soncu, so stale le še pošastne ruševine napol ali popolnoma porušeneh stavb, ki so pokopale pod seboj številne žrtve.

Po končanem alarmu, ki je trajal 39 minut, je nastala prava panika — vrvež preplašenih civilistov in vojakov, ki so prišli iz zaklonišč in zavetij ter brezglavo begali sem in tja po ulicah. Reševalne ekipe so stopile v akcijo in skušale reševati, kar se je rešiti še dalo.

Toda ni se še polegel najhujši psihološki učinek preživetega bombardiranja, že so sirene tokrat tretjič naznanjale bližino sovražnih letal. To je paniko še povečalo. Vse, kar je bilo zunaj, je rinilo v zaklonišča in iskalo kakršnokoli zavetje. Tokrat so se letala še prej prikazala na nebu v smeri, ki ni obetala nič dobrega. Niso še vsi dosegli zaklonišč, ko je pošastno žvižganje padajočih bomb zopet rezalo ozračje in napovedovalo ponovno razdejanje. Še preden so letala preletela mesto, je bilo slišati lomeče zamolke udarce in hip nato strahovite detonacije bomb, ki so se vrstile komaj zaznavno ena za drugo, kar je povzročalo še strahotnejše stopnjujoče bobnenje in tresenje zemlje. Tone jekla in razstreliva so v nekaj sekundah opravile razdejanje in spremenile mesto Jesenice v ruševine. Vse tisto, kar so meščani leta in leta postopoma gradili, v kar je bilo vloženo ogromno truda, samoodpovedi in prigarane denarja, je uničevala vojna stihija zničala v nekaj sekundah.

Ceprav očitno menijo, da je bil drugi val bombardiranja milejši, oziroma so bombe v veliki meri zgrešile cilj in padale višje v poboje Mirce — lijaki, ki so še dolgo let ostali dobro vidni, to tudi potrjujejo, kljub temu pa je bil učinek dvojnega bombardiranja strahovit.

Železniške stanovanjske hiše nasproti postaje, postaja, Peklarjeva hiša, so bile porušene, poslopje pošte je bilo zbrisano s površja, hotel Paar je izginil, le sedež gestapa pri Stanovniku je v tem okolišju ostal le delno poškodovan. Nekdanji reprezentančni hotel Triglav je bil polno zadet, ostalo ni nič od te ponosne zgradbe, Sitarjeva in Fadova hiša sta bili popolnoma porušeni, dalje stara Tancarjeva hiša, Rubinova, Golobova, Cernetova, Vrhovškova so bile delno porušene kot tudi Čopova kavarna, v kateri se je med vojno namestil NSFK (nacionalsocialistični letalski korpus — enota Jesenice). Polno zadete pa so bile še Pavlinova, Košir-

jeva, Gregorjevčeva in Hrovatova ter Gojakova in Tršanova. Skratka pogled na porušeni del mesta in lijake, ki so bili sicer zasuti s porušanimi zidovjem in praktično neprehodni, je nudil žalostno sliko, obenem pa prepričevalni dokument nesmiselne vojne, ki jo je povzročila v bistvu ena sama oseba.

Kako so prebivalci preživljali te trenutke groze, se ne bo nikoli zvedelo, ker tega do danes še ni nihče opisoval. Da so se odigravale tragedije, je bilo očitno, saj je bombardiranje zahtevalo okoli sto žrtev. Med temi pa je bilo največ prehodnih potnikov zlasti iz skupine Podonavskih političnih funkcionarjev, katerih vlak je stal na postaji in bil deležen pravega razdejanja, težki pulmani in ostali železniški vagoni so baje leteli po zraku. Dokaz za to je bila nemogoča lega železniških voz, v katerih so jih našli po končanem bombardiranju.

Poglavje zase, ki ga ne smemo prezreti, pa je bil transport političnih zapornikov iz Begunj, ki je prav tako v času bombardiranja stal na postaji. Siromaki, ki so se se komaj rešili begunjske mučilnice na poti proti sicer nepoznani usodi v Mauthausen in Dachau, so nemočni v zaprtih tovornih vagonih preživljali ta sodni dan 20. stoletja in prav naključje je bilo, da kompozicija ni bila zadeta oziroma so bombe padale tako daleč proč, da so zaporniki doživljali le strahoten strah bombardiranja, ubit ali ranjen pa ni bil nihče.

Med temi nekaj sto zaporniki je bilo tudi precejšnje število naših občanov, ki bi o tem lahko kaj več sami povedali. Znano je to, da so stražarji SS ob letalskem napadu opustili straže in se umaknili v zaklonišča. Mimo pa so baje še prišli posamezni železničarji in ti, čeprav so jih jetniki prosili, naj odpro vozove oziroma vrata, ki jih z notranje strani niso mogli odpreti, niso pokazali toliko srčnosti, tovarništva in sočutja do zapornikov, ki so v kletkah morali čakati nevidno usodo, ki je preti- la iz zraka, da bi dvignil nekdo kljuko in osvobodil zapornike vsaj v enem vozu, naprej bi si že pomagali sami. Kdorkoli je to pomoč odklonil, prav gotovo ni bil mož.

Jasno pomladansko jutro, ki je obetalo lep dan, se je končalo najbolj tragično za naše mesto. To je bil eden najtemnejših dni na Jesenicah, kar jih beleži kronika od nastanka Jesenic. Železnica, ki je sicer prinesla blagostanje v našo dolino, je bila tokrat povod za rušenje. Kako čudno je vse skupaj povezano in vendar je bilo vse to delo človeka. Človek je ustvarjal, človek je rušil in človek je bil zopet tisti, ki je obnavljal — zamenjale so se le generacije.

Čas rane celi. Danes je komaj zaslediti kakšne sledove bombardiranja in razdejanja, zgradili smo nove hiše, delno porušene obnovili, ruševine pa odstranili. Ti dogodki so skoraj šli v pozabo in vendar je minilo komaj 25 let.

Le nekaj je še, ki nas spominja na žrtve druge svetovne vojne. To je spomenik pred železniško postajo, ki je bil postavljen mrtvim v spomin, živim pa v opomin, čeprav se mimoidoči komaj zmenejo zanj. Morda smo res prehitro pozabili.

Štacija mladosti v Železnici

SARAJEVO

Tam, kjer tečejo Drina, Neretva in Sutjeska

V Železarni je čez 900 sodelavcev, ki so se tu zaposlili iz drugih republik. Največ jih je iz republike BiH. Prišli so iz krajev, kjer ni industrije, ali pa vsaj ni tako močno razvita, da bi vsem nudila kosček kruha, zemlja pa ne doprinaša dovolj niti za skromno življenje.

Prišli so iz krajev Bosne, ki zavzema svet med Savo in Drino, Plješevico, Dinari in Ivanjskim sedlom ali iz Hercegovine, ki se širi ob reki Neretvi.

Morda imamo o teh krajih nekoliko napačne predstave, ki si jih ustvarjamo po splošnem mišljenju o nerazvitosti in revščini te zemlje. Ta članek ima namen podati nekaj podatkov o zgodovini in kulturi te republike, kjer sta bila snemana dva veličastna filma iz časa bojev v NOB.

BiH zavzema zapadni, pretežno planinski del Jugoslavije ter najvišje vrhove Dinarskega gorstva. Zaradi specifično gorskega terena, je bila

ta republika v stari Jugoslaviji slabo povezana z ostalim železniškim in cestnim omrežjem v državi. Zaradi ozkotirno grajenih železnic je bil otežkočen prevoz blaga, ki se je moralo v Slavonskem Brodu prekladati na vagone normalnotirne železnice.

Kar štiri najvažnejše prevozne relacije so narekovali interesi zavojevalcev: v dobi Rimljanov so se gradila pota v smeri jugozahod - severovzhod, t. j. od ustja Neretve in okolice Splita proti krajem ob spodnji Donavi.

V času zasedbe Turkov, so ti povezovali kraje po svojih potrebah: vzhod - severozahod, t. j. proti Carigradu do področja Krajine na severozahodu.

Sele proti koncu turške vladavine so bile vzpostavljene nekoliko boljše poti v smeri sever - jug. V času Avstro-Ogrske monarhije pa je te gospodarstvenike že zanimalo bogastvo rudnin v teh krajih, istočasno pa je narekova-

la gradnjo novih prometnih zvez vojna strategija, da se utrdijo položaji proti vzhodu. Tedaj je bila tudi zgrajena železniška proga Sarajevo - Višegrad, ter vozne poti proti Črni gori in Srbiji.

Geografski položaj Bosne in Hercegovine je predstavljal še v predzgodovinskem obdobju zanimiv primer kulturnih srečanj raznih naseljenjcev. Iz te dobe so ostala najdišča z grobo izdelano keramiko in raznimi figurami iz časa visoko razvite neolit-ske civilizacije, ki predstavlja mešanico mediteranskega in alpskega sloga.

Zanimivo je, da so že Rimljani izkoriščali prirodna bogastva teh krajev. V okolici Srebrenice so pridobivali srebro, v dolini Vrbasa in Lašve so z uspehom odkrivali najdišča zlate usedline, v zahodni Bosni pa so kopali železovo rudo. Zgradili so mesta, ki se niso razlikovala od rimskih naselbin, predvsem

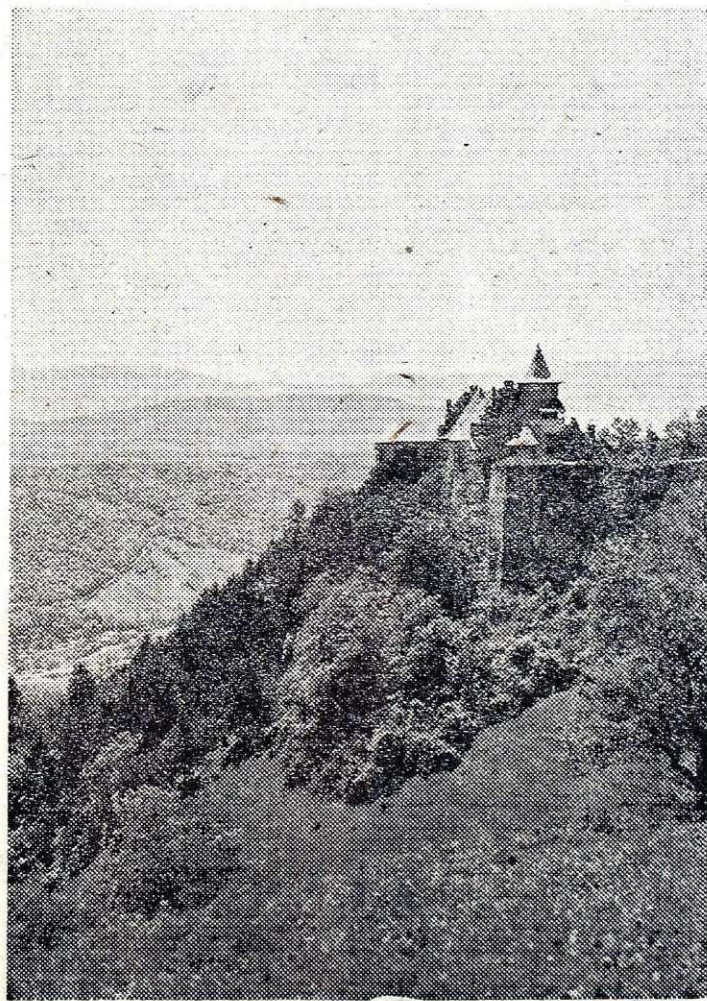
na Drini, dalje Rogatica, Glamoč, Ilidža, na izvoru Rame, sedanja Zenica itd. V teh krajih so najdeni ostanki razkošnih vil, bogatega nakita, orodja in opreme. V tem prednjačijo predvsem najdišča iz Stoca in Ilidža; s kulturo so prinesli tudi svojo vero v vzhodna božanstva. Ostanki teh svetišč so najdeni predvsem v dolini Neretve ter v zapadni Bosni ter Bihaču. Posebno vrednost ima obredna plošča iz Konjice z reliefom, ki prikazuje rimsko bogoslužje.

Po propadu rimskega cesarstva so prišli v te kraje vzhodni Goti, pa Bizantinci, ki nanje spominjajo ostanki veličastnih bazilik. (Breza, Zenica, Klobuk.) Z njihovim odhodom je propadla tudi antična kultura. Vpliv tujih gospodarjev pa je vendarle pustil narodu nekaj izrednih šeg in navad.

Madžari so smatrali Bosno za svoje vazalsko področje. Največji napad Turkov na te kraje pa beleži zgodovina leta 1463. Poslednji bosenski kralj Stjepan Tomašević, ki se je 1461. leta v Jajcu kronal za kralja na pobudo rimskega papeža, je skušal odvrniti vojno s Turki. Iskal je pomoč na vse strani, posebno v Rimu, kjer so bili zainteresirani, da preprečijo vdor Turkov v Evropo; poslal je v začetku leta 1463 v Carigrad poslanca, zahtevajoč premirje za 15 let. Toda plan za vojno je bil že izdelan in Turki so se poslužili prevare: poslanecem so obljubili premirje, takoj za njimi pa poslali svojo vojsko, ki je prehitela vsako pripravo na obrambo. Ali-beg, ki je vodil predhodnico

turške sile, je prodril celo do Temišvara na Madžarskem. Istega leta v jeseni Matija Korvin napade s svojo vojsko postojanke Turkov v Bosni in osvoji Jajce. V teh bojih je mala bosenska država popolnoma izgubila svojo neodvisnost. Turki so proglasili Bosanski Sandžak, iz osvojene zemlje so napravili svoje področje, kjer so se utrdili in v naslednjem stoletju razširili svoje gospodstvo na Primorje do Sinja, Knina, področja Dalmacije, Slavonije in Hrvatske. Prodrli so v Liko in zavzeli teritorij od Šabca do Jadrana ter vso južno Slavonijo. Vse to področje je bilo podložno budizemskemu vezirju. Vsilili so prebivalstvu svojo vero, preganjali vse, kar se ni pokorilo islamu. Zemlja je bila v času borbe do kraja opustošena, nešteto otrok so odpeljali v Turčijo, da iz njih vzgoje janičarje, ostale pa večji del pobili. To je preostalo prebivalstvo poglajalo na obronke nepristopnih planin, le manjši del ostane v dolinah, kjer pa so bili podrženi nemiloslnim postopkom pri pobiranju davščin.

Pojavljale so se uskoške in hajduške akcije proti Turkom, ki so počasi pričeli čutiti, da se ta narod ne bo pustil docela podjarmiti. S sredstvi sile, s katero so zatirali Turki upor v teh krajih, so le še bolj razplamteli upornost raje. Zgodovina beleži več uporov, ki so bili krvavo zatrti. Ti uporji so že mejili na fanatizem, kajti Turki so v strah upornikom požigali cele vasi in tako še bolj siromašili zemljo. V štiristoletnem suženjstvu pod krvavo turško vladavino so BiH

Grad OSTROŽAC pri Cazinu

o do
kem,
atija
jsko
bosni
pojih
i po-
neod-
i Bo-
jene
e po-
li ih
zširi-
mor-
očja
Hr-
o in
a do
lavo-
e bi-
i. ve-
lstvu
vse,
amu,
orbe
šteto
čijo,
arje,
i. To
pog-
stop-
osta-
bili
stop-
in.

te in
Tur-
i ču-
pu-
sred-
irali
b, so
opor-
eleži
vavo
nejili
i so
igali
siro-
olet-
vavo
BiH

Slikovita panorama CAZINA

prekrila številna grobišča.

Nemoč Turkov, da zlomijo splošni upor 1875. leta, je izkoristila Avstrija, ki je s pomočjo Nemčije leta 1878 okupirala Bosno in Hercegovino.

Turki so zapustili svoje položaje, vodstvo upora pa je povedlo svoje sile v novo borbo proti avstrijskemu okupatorju, vendar je bil njihov odpor po dvojnemesečnem bojevanju zlomljen.

Najdaljši odpor je nudila Bosenska Krajina. Na glavna žarišča upora so morale avstrijske oblasti vreči posebne vojaške sile. Napad na 1500 upornikov pri Ključu je trajal od 24. avgusta do 8. septembra in okupator je imel čez 300 mrtvih in ranjenih. Dve avstrijski brigadi sta napadali 8—9 tisoč upornikov v okolici Bihaća. Avstrijci so zabeležili čez 5000 padlih, za žrtve upornikov ne ve nihče.

Res je zabeležen v času avstro-ogrške okupacije znaten razvoj, tako kulturni kakor gospodarski, v vsem pa se je odražal izredni hiter prodor kapitalizma. Nesporazumi, ki so se nanašali na oblastvene in nacionalne pravice, neso-glasja v verskem pogledu, so se nadaljevala v različnih oblikah in zahtevah.

Od leta 1903 se je povečala izdaja raznih publikacij in časopisov, ki so često izražali javno mnenje proti tujemu absolutizmu in odigrali važno vlogo pri političnem usmerjanju naroda.

Iz časov turških osvajalcev so ostale neke znamenite gradnje. Ena teh je most prek Drine pri Višegradu, ki je navdihnil pisatelja Iva Andrića za znamenito delo »Most na Drini«. Podobni mostovi so še pri Mostarju, Sarajevu in v Konjicu.

Najbolj vidni arhitektonski spomeniki so turške džamije: veličastne stavbe z visokimi, ozkimi zvoniki. Samo v Sarajevu so imeli čez 100 džamij, ohranilo pa se jih je 7. Najlepša je Ali-pašina džamija v Sarajevu, največja pa Husrev-begova, zgrajena 1531. leta, na kateri se odraža vpliv

slovite Aja Sofije. Aladža-džamija v Foči je poznana po bogatih arabeskah. Po vzorcu Sulejmanove džamije v Carigradu je bila zgrajena 1583. leta Ferhat-begova džamija v Banjaluki.

Avstrijska okupacija je vnesla v arhitekturo vpliv zahoda. Nekaj časa se je gradilo v mavrskem slogu. Poznane stavbe iz te dobe so železniška postaja v Bosanskem Brodu, gimnazija v Mostarju in sedanja narodna knjižnica v Sarajevu.

Z avstro-ogrsko okupacijo je v BiH prodrla tudi industrija. Predvsem jih je zanimala ruda, ki ima v Bosni že tradicijo od rimskih časov. Vendar se je ta panoga razvijala le počasi in se omejevala le na najvažnejše artik-le: premog, železo, mangan in sol. (Dnevni kop v Ljubiji pri Prijedoru se je koncem leta 1916 že povzpela na 2000 ton dnevno). V areški rudokopi, izkoriščeni še v času Turkov, so modernizirani z novo topilnico. V rudniku Čevljanovići je najden mangan, kromova ruda v Dubošnici, rudnik magnezita v Žepču, vsi v državni režiji. V Varešu je bil že 1891. leta zgrajen prvi plavž za pridobivanje surovega železa, ter livarna in topilnica.

1892. leta je osnovana železarna v Zenici za proizvodnjo jekla, valjane žice, valjanega železa in rudokopnih tračnic.

1893. leta je postavljena rafinerija v Bosanskem Brodu, v Lukavcu so proizvajali kavično in kristalno sodo, v Jajcu se je proizvajal kalcijev karbid, ferosilicij, kloroapno, jedki natron, v Drvarju je bila predelava celuloze, v Višegradu terpentina in poleg tega še manjši obrati za izdelavo mila in sveč.

Obilne pridelke sadja (predvsem sliv) so konzervirali in sušili, pojavila se je industrija sladkorja v Usori, mlinska industrija in predelava tobaka. Ogromna je bila eksploatacija gozdov, največje žage in naprave za pre-

delavo so bile v Zavidovičih in Drvarju, ki so se lahko merile z največjimi v Evropi. Prva žaga pa je bila zgrajena 1845. leta v Buni pri Mostarju.

Za nas v črni metalurgiji je zanimiv podatek, da je Zenica 1892. leta že razpolagala v jeklarni z dvema SM pečema po 15 ton in 1 SM peč z 20 ton/za šarž. V valjarni so imeli 4 proge: grobi vlek s 550 mm, srednja proga s 450 mm, lahka proga s 320 mm in fini vlek z 280 mm. Največja proizvodnja je bila dosežena 1912. leta z 32.791 tonami valjanega jekla.

Eksploatacija piritne in bakrene rude sega v leto 1895, prav tako kovinska industrija, siderit so izkoriščali v tem času pri Mrkonjiću gradu, prav tako pri Gornjem Vakufu in Jajcu. Kopali so tudi anti-mon, zlatonosni pirit (Fojnica).

Poznana so tudi nahajališča magnezita pri Maglaju, Tesliću in v Banjaluki.

Proizvodnja premoga za časa avstro-ogrške se je povzpela od 23 tisoč ton v letu 1885 na 841 tisoč ton leta 1913. Na pobočjih Majevice so že tedaj iskali področja in nahajališča nafte in plina. Obilni in raznovrstni surovin-ski bazi v BiH se ima zahvaliti tudi razvoj kemične industrije. Prirodno koncentrirane slane vode iz ležišč kamene soli v Tuzli so omogočale proizvodnjo kuhinjske soli, razpoložljive vodne energije in sloji apna v Jajcu so dvigali elektrokemijsko industrijo v Jajcu že 1897. leta.

Najstarejša industrijska panoga v BiH pa je vseskor predelava tobaka, ki s svojimi prvimi začetki sega še v dobo turške vladavine. Kot industrija pa je pričela z obratovanjem v dobi avstro-ogr-ske okupacije, ko je bila leta 1880 zgrajena prva tovarna v Mostarju, sedem let kasneje v Sarajevu, leto kasneje v Banjaluki in 1894. leta v Travniku.

Reke Neretva, Vrbas, Trebišnjica, Bosna in Sana, Drina, Una in Lim predstavljajo neizčrpen vir vodne energije, ki pa se ne izkoriščajo v tolikšni meri, predstavljajo pa idealno osnovo za razvoj močne bazične industrije.

Spomnili bi se še na neindustrijsko področje v BiH. Za razvoj modernega turizma ima ta republika odlične pogoje, tako z ozirom na centralni položaj in sedanjo povezanost z železnico ali cestami z domačimi in mednarodnimi prometnimi žilami. Naravne lepote planinskih predelov, možnosti smučanja, turističnega lova in ribolova, dajejo tej republiki svojevrstno obelježje. V predelih, kjer se nahajajo termalni in mineralni izviri so zgrajeni udobni hoteli. Bogati kulturni spomeniki so razsuti po vsem teritoriju BiH in predstavljajo po svoji monumentalnosti in izrednosti nekaj edinstvenih primerov iz zgodovine: predzgodovinska nahajališča, ostanki antične ci-

vilizacije, bogomilske nekropole, džamije, bazilike, mostovi, poleg tega pa izredno raznovrstna folklor, igre, pesmi, običaji, ki s svojo enkratnostjo privabijo ljubitelje umetnosti vedno znova v te kraje. Slikovito je sarajevsko turistično področje z zdraviliščem v Ilidži, Kiseljakom, Fojnico ter izhodišči na znane izletniške točke: Na Jahorini, Igmanu, Bjelašnici, Romaniji in Treskovicu, kjer so postavljeni moderni hoteli in planinski domovi.

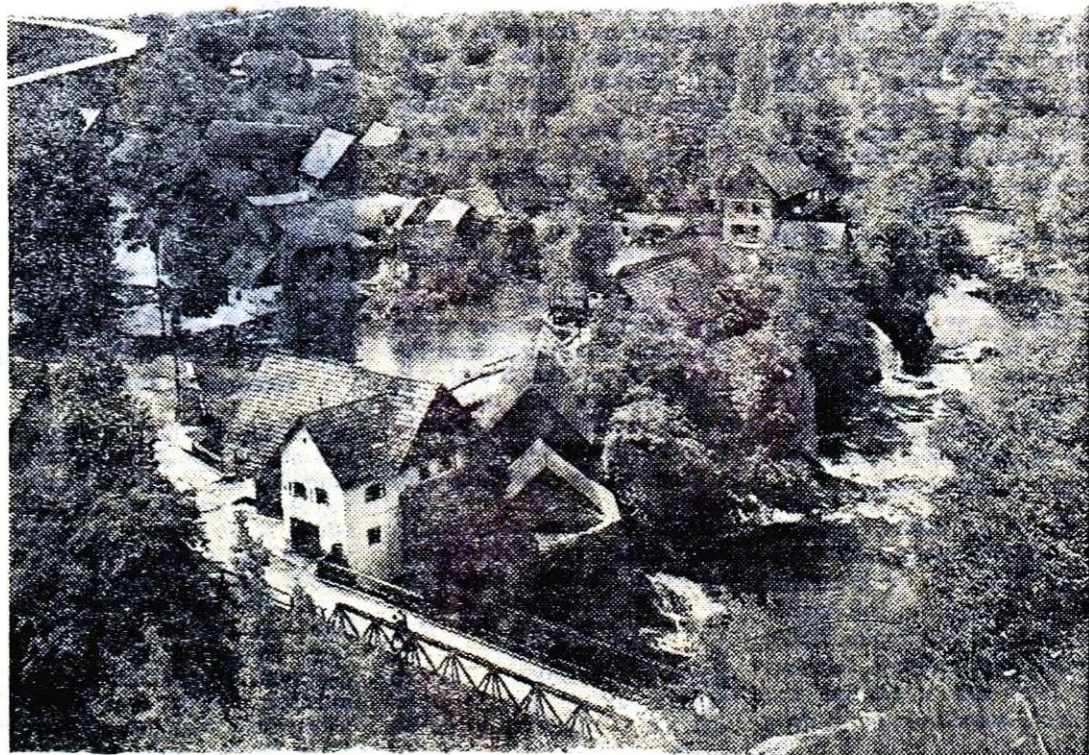
Jajce s starim gradom Bočcem in Vincem ter živopisnimi predeli ob jezerih Sipovo, Janja in Mlinšte so kakor nalašč za oddih. Bihać ima termalne vrelce in toplice, razvito kajakaštvo v področju reke Une in bližino Plitvičkih jezer. Kajakaške vode so tudi na področju Foče in Višegrada na Drini in Čehotini, dalje območje legendarne Sutjeske, tereni Zelengore in Magliča, ter višegradskim termalnim zdraviliščem. Možnosti lova in ribolova v Boraćkem jezeru in Jablanici. Rimsko naselje Mogorjel pri Čapljini, stari manastir Žitomislići, grad Močitelj pri Mostarju, turističnimi kraji Bunom, Radovljem, Blagajem in Ščepan gradom. Travnik, staro mesto z zanimivim gradom, mnogimi spomeniki iz turških časov in privlačnimi predeli planine Vlašića.

Pa Tuzla, center vzhodne Bosne s slanim zdraviliščem, mineralnim vrelcem in planinsko-turističnimi predeli Svatovca.

Se in še bi lahko naštevali, mimo znamenite Titove pečine v Drvarju, prek tihih gozdov Konjuh planine, prek Krivave in po trasi poznane mladinske proge od Šamca do Sarajeva, prek Brčkega in slikovite Semberije, do izliva Drine v Savo.

Če smo v teh skromnih podatkih nekoliko približali bralcem to republiko, je članek dosegel svoj namen.

Mič.

SLUNJ — Rastoka, redkost arhitekture iz XVIII. stoletja

Spomini iz NOB Jože Vidic

Jeseniški skojevci umirajo za domovino

(Nadaljevanje)

Zwick ji ni verjel, da sem na pošti. Zato je pregledal hišo in podstrešje, le v črno kamro ni pogledal. Ko je Zwick ugotovil, da me res ni v hiši, je zahteval, da gre Ela z njim do pošte, da bi me pokazala. Čim sem zaslila, da je avto odpeljal, sem zdirjala po stopnicah na cesto in se urno odpeljala s kolesom v Zirovnico. Tam sem sem se vsedla na vlak in odpeljala do Radovljice. V Radovljici sem pri stari botri ostala nekaj dni in razmišljala, kam naj grem. Brat mi je prinesel denar in perilo. Zapustila sem Radovljico in se z vlakom odpeljala do Škofje Loke, od tam pa peš skozi Poljansko dolino do Savodnja. Skozi Poljansko dolino sem potovala prav v času velikih bojev in splošne vstaje. Šla sem mimo gorečega nemškega avtomobila, pa tudi prvega mrtvega partizana sem tam videla. Stric iz Savodnja mi je pomagal, da sem prestopila mejo. Do januarja 1944. leta sem bila v bližini Ljubljane. Dolgo nisem vedela za usodo svojih sotovarišev. Po vrnitvi na Javornik sem bila nekaj časa doma, spomladi pa sem se le pokazala na ulici. Junija 1944. leta me je poklical Druški na gestapo. Takole je dejal: 'Mi o tebi vemo vse. Kar je bilo 1941. leta nas več ne zanima. Toda ti imaš brata, vsaka in fanta v partizanih. Prepričaj jih, da se vrnejo iz hoste nazaj domov. Ničesar žalega jim ne bomo storili.' Čez 14 dni pa so mene, sestre Elo in Pepco ter mamo in brata Janeza z družino izselili v Nemčijo.

Vrnimo se nazaj v leto 1941. Čim sem se srečno izmuznila iz gestapovskih krempljev, so namesto mene aretirali sestro Elo in jo odpeljali v Begunje. V sobi je bila zaprta skupaj v Vido Tomšičevo. V zaporu sta postali prijateljici, zato je Vida zaupala sestri: 'Ela, ti boš verjetno prišla iz zaporov, mene pa bodo ustrelili. Imam sina, prosim te, da ga po vojni poiščeš in mu izročiš mojo uro. Naj jo nosi v spomin na svojo mamo.' Vida je izročila uro sestri in povedala še sinov naslov. Prosila je tudi, naj nikomur ne pove otrokovega naslova, ker bi gestapovci lahko škodovali njenemu sinu.

Ela je po vrnitvi iz zapora skrbno čuvala uro. Nosi jo je na roki v internaciji, po pobegu iz internacije pa tudi v partizanih. Padla je kot partizanka 4. februarja 1945. leta v Planini pod Golico, sovražnik pa ji je z roke snel uro, ki ji jo je dala Vida Tomšič v zaporu.

Mimica Zupan — sekretar javorniških skojevcev

Na Javorniku sem se oglašil še pri Vidi, to je sestri Mimice Zupan. Čeprav je bila takrat še zelo mlada, se dobro spominja usodnih dogodkov. Zanimalo me je, zakaj se je Mimica že mlada navdušila za socialistične ideje.

»Oče je bil komunist,« je Vida obujala spomine. »Umril je pred vojno. Sestra Mimica je bila rojena 23. februarja 1923. leta. V šoli je bila odlična učenka. Zaposlena je bila v delavskem konsumu pri Filipu na Javorniku. Prvič je bila aretirana že pred vojno zaradi svojih naprednih stremeljenj.

Prvi, ki so se po okupaciji 1941. leta zbirali v naši hiši so bili: Ferdo Koren, brata Rado in Sandi Kelih, Stane Sekardi, Stane Lah, Stane Balanč, Marjan Okrožnik, Stane Rožič in Ropretov Milan. Na sestankih je govoril Tugomir Vidmar, ki je poučeval skojevce in tkal organizacijsko mrežo Osvobodilne fronte.

Sestre so aretirali 18. decembra 1941. leta. Ko je šla v trgovino, je na cesti srečala gestapovški avto, ki je peljal skojevca Joža Zalokarja. Avtomobilu se je ognila, nato pa je nadaljevala pot in v trgovini začela streči stranke. Za njo je v trgovino stopil Zwick in vprašal, katera je Marija Zupan. Sestra je zbežala iz trgovine na skedenj, od tam pa proti Belškemu polju. Zwick je nekajkrat ustrelil za njo, Mimica se je strelom prestrašila in obstala. Iz jeseniškega zapora mi je poslala listek, če ji lahko prinesem knjigo Cesarica Katarina. Dokler je bila v zaporu na Jesenicah v Kosovi graščini, sem jo dvakrat obiskala. Brez vednosti Nemcev sva govorili skozi okno, ki gleda proti Murovi. Povedala je, da ima doma denar od Osvobodilne fronte, mazila za mazanje orožja, razne letake, ki so bili skriti v drvarnici med deskami. Prosila me je, naj vse to izročim partizanom, kar sem tudi storila. Omenjene stvari sem dala Gmajnarjevemu Pavelnu z Javornika. Sestro je bila v zaporu tudi mama, ki so jo izpustili šele potem, ko so Mimico ustrelili.

Vida mi je povedala tudi tole:

Učila se je za frizerko na Javorniku pri frizerskem mojstru Novaku. Nekoč se je prišel brit neki policist, ki se je hvalil, da je v Dragi streljal neko lepo mlado deklo z Javornika z imenom Marija. Frizer mu je povedal, da je vajenka, ki ga bo brila, njena sestra. Tedaj skoči policist pokonci in za-

kriči: »Ne, ne bo me ona brila. Nekoč sem se šel na Poljskem brit s prijateljem, pa mu je frizerka prerezala vrat.« In policist je zaloputnil vrata ter namiljen odšel na cesto.

Napotil sem se po sledi še štirih skojevcev, ki so bili obsojeni na smrt in januarja 1942. leta ustreljeni v Dragi.

Marjan Okrožnik je živel pri teti na Javorniku. Njegova teta Ela Okrožnik mi je o njem dala naslednje podatke:

»Marjan je prišel k nam, ko je bil star dve leti. Njegova mama, oziroma moja sestra, je živela v Tuzli, kjer je kot uslužbenka delala v vojaški bolnici. Umril je za posledicami bombardiranja Dunaja. Marjanov oče je bil oficir jugoslovanske vojske in je umrl že pred vojno. Ob rojstvu so ga krstili za Kurta in Marjana; na Javorniku smo ga klicali Kurt. Šolo je obiskoval na Koroški Beli, na Jesenicah pa je uspešno končal 4 razrede meščanske šole. Zaposlil se je v železarni na delovnem mestu v pocinkovalnici. Rad je igral nogomet, v društvu Sokol pa je telovadil.

Spominjam se dobro, da je bil v naši hiši trikrat sestanek skojevcev, ki se ga je udeležil tudi Tugomir Vidmar.

Sestnajstega decembra zvečer so bili v naši hiši Gregorčič, Vidmar in Ropret. Brat Leon in Marjan sta z

Gestapovec Druški

nahrbtniki čakala partizane, ker sta se zaradi nevarnosti odločila, da gresta v gozdove. Ni mi znano ali sta tudi Gregorčič in Ropret namerala k »gošarjem«, kakor so takrat ljudje pravili partizanom. Mladinci so odšli domov, partizanov pa ni bilo. Leon in Marjan pa sta jezna šla spat. Drugi dan so oba aretirali. Nikdar več ju nisem videla. Marjana so ustrelili v Dragi, Leona pa aprila 1942. leta.

Milan Ropret je bil rojen 6. 9. 1921. leta na Koroški Beli. V železarni je zbiral sodelavce Osvobodilne fronte in denarne prispevke. Zaprl so ga 24. decembra.

Viktor Gregorčič je bil rojen 27. VII. 1920. leta na Javorniku. Sedem razredov gimnazije je končal v Ljubljani, osmi razred pa v Kranju. Gregorčičev oče je bil delavec v jeseniški železarni.

Že v rani mladosti se je v Viktorju oblikovala zavest o nujnosti boja za pravičnejšo družbeno ureditev, za boljše in večje pravice delavcev. Iz njega so kipele tri nedozorele umetniške smeri: bil je pesnik, pisatelj in slikar. Pred vojno je pisal v Tovarjniški vestnik in v člankih žigosal nacizem, fašizem, rasizem in peto kolono. S tem se je hudo zameril Nemcem, ki so ga že mesec dni po okupaciji zaprli za šest tednov. Ko se je vrnil iz zapore, je nekaj časa delal pri gradbenem podjetju, ki je popravljalo karavanški predor, nato pa se je zaposlil na meznem uradu železarne.

Na Javorniku še živita Viktorjaeva mama in sestra Poldka. »V naši hiši je bil samo enkrat sestanek skojevcev na katerem je govoril Tugomir Vidmar,« se spominja Poldka. »Poleg mene so bili na sestanku še brat Viktor, Bogo Smolej, Ropretov Milan, Okrožnik, za druge pa se ne spominim. Vidmar ni nikdar spal pri nas. Spominjam se dobro, da je Vidmar na sestanku govoril, 'Sabotirati morate'. Na delovnem mestu in povsod, kjer se da.'

Ob prvih aretacijah javorniških skojevcev je brat v tovarni zaprosil za deset dni dopusta. Odšel je v Smokuč, kjer je naša mama doma. Čim se je vrnil na delo, so ga aretirali. Brata v železarni, mene pa doma. To je bilo 27. decembra 1941. leta. Odpeljali so me v zapore h Kovaču na Jesenice. Bila sem zaprta skupaj z Elo in Pepco Treven. V bunkerju me je gestapovec zaslal samo glede osebnih podatkov, potem pa so se zaprla vrata celice. Brat Viktor, ki je bil v sednjem bunkerju, je skozi zid slišal moje ime, spoznal pa me je tudi po glasu. Narahlo je potrkal na zid in zašepetal: 'Si ti. Poldka?' 'Joj, Viktor, ali sva oba zaprta', sem presenečeno izdahnila, saj sploh nisem vedela, da so ga zaprli. 'Poldka', je nadaljeval brat, 'ko te bodo zaslisevali, priznaj. Kurt Okrožnik je vse priznal. Nema pomena tajiti, ker vedo, da je bil v naši hiši sestanek.'

Zjutraj, ko smo se šli umivat, sva se zadnjič srečala. Videla sem tudi Tugomerja Vidmarja. Stal je v hodniku sredi gestapovcev. Bil je tako pretepen, da ga je bilo

grozno gledati. Vso glavo je imel od udarcev plavo in zateklo.

Na Silvestrovo so Poldko izpustili domov, brata Viktorja pa odpeljali v begunjske zapore in čez 21 dni ustrelili v Dragi.

Jože Zalokar

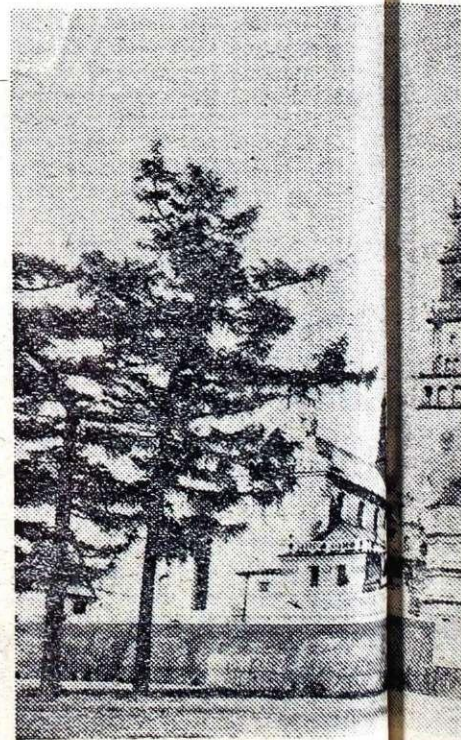
»Novi rekordi v slovenski Planici; Rudi Finžgar skočil 101 meter...« tako je 3. marca 1941. leta poročal časopis Slovenski dom. V nadaljevanju beremo, da se je

Gestapovec Zwick

v prvi seriji skokov, »slabo in s precejšnjim dotikom Zalokarjevemu Jožetu posrečilo doseči 76 metrov.«

Sledi poročilo o drugi seriji skokov: »Spiker je nato naznanil, da je Jože Zalokar odstopil in namesto njega je šel čez most tudi precej nezanesljiv Jože Nedog, je pa izvozil, dasi je potem v rav-

CHESTOCHOWA — zanimivosti, iz P. berite na 14. strani

ni nenevarno padel. Nato nani spiker znova Jožeta Zakarja.

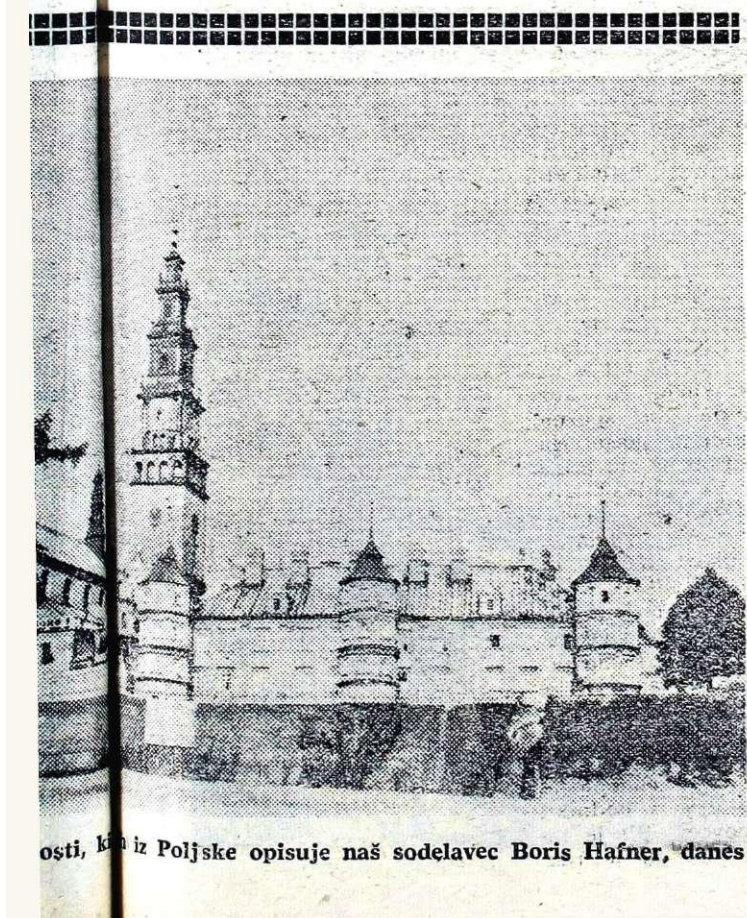
emu ni ostal Zakolar pri prvi prvotni odločitvi, da bo skakal. Silna brzina, ki je imel na mostičku, ga popolnoma zmešala. Padel smuča so se mu odpele in smučno se je žogala silna skakalica z mladim skakalom. Težko je bilo gledati. Ljube so se obrnili stran in začeli jeziti, čemu vodstvo ni skakati nedozorelim skalcem. Skakanje na planici skakalnice si smejo privoščiti zares samo najbolj-

si občinstvom je nastalo razpoloženje. Ni se moglo priti niti z gramofonsko ploščo, niti sporočilom spikalca, da se nobenemu skakalcu ni zgodilo nič hudega. Tlačilci pa so zadeli svojemu ni na rame in spet hiteno vrh skakalnice...

smučarski skoki v Planici leta 1941. leta bodo ostali nezabni v zgodovini smučarskih poletov, ker je tak prvi Jugoslovčan, Rudi Egar, skočil preko 100 metrov. Dolej je bil to le šermitelj skakalcev in občudovav, ki so želeli videti črka plavati po zraku dalj kisto metrov.

že Zakolar je bil nadarjen smučar in hraber skakalec. Tistega leta, ko je tako padel v Planici, bil mal k vojakom. Leto dni pomučarskih skokih v Planici je že izkravaval v Draginju.

Jožec Jože Zakolar je bil rojen 27. X. 1920. leta na Krški Beli kot nezakonski otrok. Njegova mama je 40 let stara v jeseniški železarni s težko prisluženim denarjem skrbela za sina in hčerko. Po končani osnovni šoli je Jože zaposlil v železarni. Delal je v skupini, ki pripravljala oglje in koka za plavž.

osti, ki iz Poljske opisuje naš sodelavec Boris Hafner, danes

Jožetova mama živi na Javorniku. »Marca 1941. leta bi moral sin k vojakom,« je dejala mama, »pa ni šel, ker se je v Planici ponesrečil.« V njenih očeh sem zrl odsev otožnih spominov, njeni sivi lasje so me spominjali na snežne poljane, na Jožeta, ki je tako rad smučal. Pokazala mi je bronasto zanko, ki jo je sin dobil za sodelovanje in uspeh na smučarskih skokih pod Mežakljo.

»Vse sem mu pripravila za odhod v partizane,« je nadaljevala mama, »a ne vem zakaj ni odšel. Povedal mi je, da bo pomagal izobesiti državno zastavo. Vedela sem, da hodi na tajne sestanke...«

Ni šel gledat talce na Koroško Belo. »Morda bom še sam tako visel,« je dejal doma. Zaprl so ga 18. decembra. Stanovali smo v Borovljah na Javorniku. Okrog 11. ure dopoldne sta prišla dva gestapovca. Jože je bil nekje na vasi. Glavičeva Metka mu je povedala, naj ne hodi domov, ker ga doma čakajo gestapovci. Mene ni bilo doma, ker sem bila na delu v železarni. Nikdar več ga nisem videla. Čez mesec dni so ga ustrelili v Dragi. Oh ta mladina, kako je bila lahkomiselna. Marsikdo bi lahko šel v partizane, pa so menili, da jih bodo čez mesec ali dva izpustili iz zapora...

(Se nadaljuje)

Dopisujte v Železarja

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

119

Samo to skladno in atletsko telo jo privlači in ne vrt, ki ga Tine ureja in uživa ob lepoti, ki so jo iz navadnega in brezličnega zelenjadnega vrta, kakršnih je na pretek v sivem mestu, ustvarile njegove misli in roke.

Zdaj je vrt res mali parček s stezami, posutimi s finim rumenim peskom, da stopaš po njih kakor po kakšni žametasti preprogi.

»Lepo,« je Tine zadovoljen s svojim delom, ki ga dokončuje z ljubeznijo kakor kak umetnik svojo podobo, v katero je vložil ves trud in napor, da bi bila čim bližja podobi, kakršno je gledal v svoji notranjosti. Zadovoljen je s ploskvami, ki se bodo kmalu bohotile v rožah in razcvetelem lepotilnem grmičju.

Kakšno bogastvo barv in vonjav bodo te ploskve med stezami, bežečimi od središčnega kroga, že sedaj polnega razcvetelih rumenih ključavnic in podobnega pravemu soncu.

»Ja pravemu soncu!« strmi Tine z občutjem ustvarjalca v ta krog okrog vile, od katerega kakor rumeni prameni žarkasto potekajo peščenj trakovi steza proti živi meji iz grmičev španskega bezga, ki se bo kmalu razcvetel. »O, kakšna sreča, bivati v taki vili!« kane v Tineta kaplja grenkobe kakor v slikarja ob misli, da bo podoba, ki jo je z ljubeznijo in naporom ustvarjal, last drugega, tistega, ki jo je naročil in mu jo plačal.

Ločiti se bo treba od vsega tega! Samo hrepenenje bo ostalo. Hrepenenje, da bi nekoč imela tak vrt in hišico sredi vrta tudi on in Adela.

»Ja, tak vrt in hišico, kakršno ima gospa Waldnerjeva...« se Tine zamisli, potem pa vzdihne, ker se zaveda, da med njegovim hrepenenjem in uresničitvijo hrepenenja zeva prepad, kakršen zeva med revnimi in bogatimi.

SIVO MESTO

Ne, kaj tako lepega in bogatega Tine ne bo nikoli mogel pokloniti Adeli. Moral bi biti bogat kakor inženir Waldner, ki lahko osrečuje svojo ženo in ji lahko izpolni sleherni željo.

Ko bi gospa Waldnerjeva imela za moža delavca, bi si ne mogla privoščiti vsega tega, ali pa bi morala čakati dve tretjini življenja, kolikor ga potrebuje delavec, da si prigara in pristrada belo hišico, kakršne rastejo — pristradane in privarčevane — iz zgaranih delavčevih rok in posojilniških posojil v nekaterih predelih sivega mesta. Dolg bo visel nad njimi in marsikdo ga do smrti ne bo mogel poravnati in ga bodo morali odplačevati še delavčevi otroci, če ga bodo mogli in če bodo imeli v tovarni vsaj srednje dobro plačano delo, ki je v današnjih časih negotovo kakor zadetek v loteriji.

To je nova grenka kaplja, ki kane v Tinetovo srce, v katerem domuje njegova, vedno večja ljubezen do Adele, vredne, da bi imela vse, kar bi rada, in lepe — ja, še lepše! — kakor inženirjeva gospa, ki Tineta v marsičem spominja na Adelo, kakor da bi bila Adelina starejša sestra.

»Zares, gospa ima prav take oči kakor Adela,« se Tine zave, odkod ta nenavadna zunanja podobnost med Adelo in gospo. To je tisti zelenkastomodri ogenj v očeh, podoben zeleno-sinjezlatemu odtenku ugašajoče poletne zarje ali prvemu čistem jutranjemu svitu, ko zasine in umiva noč z neba ter ugaša zvezdo za zvezdo. Ta gospejina podobnost z Adelo vleče Tineta v sanjarjenje, da vidi Adelo v razkošju, kakršno je dano gospe Waldnerjevi.

Adela v tej hišici sredi vrta, ki ga je zanjo spremenil v parček

Adelini koraki, ki bi hodili po teh rumenih stezah med bogato razcvetelimi rožami, ki so jih vsadile njegove roke in ki bi zagorele v preproge razcvetelih, raznobarnih in omamnih cvetov

Adela, ki bi vdihavala omamo razcvetelega vrta Adela, ki bi bila hvaležna svojemu vrtnarju za vrt in ljubezen

Adela, ki bi sedla k njemu na klopco v zavetju razcvetelega španskega bezga

Adela, ki bi se razcvetela v njegovem objemu in se mu odprla kakor magnolijin cvet

Adela, ki bi ga potem rahlo prišla za roko in ga s pogledom povabila po rumenih stezah, po katerih bi šla, kakor da se ne dotikata tal in kakor da ju nosi omama razcvetelih vrtnic (o, tudi te bodo že junija dehtele s tega vrta, lepe kakor prižgani raznobarni lampijoni!), nosi proti belim stopnicam v rumenem soncu in po stopnicah v zavetje med stene hišice v razkošje prostorov, kjer je vse pripravljeno za sladki praznik ljubezni

Adela, ki bi s svojo lepoto kakor najlepša luč razsvetljevala in uresničevala njun dom

Adela, ki bi zaslužila zaradi njegove ljubezni in svoje, ki mu jo poklanja, vse to, pa bo morala preteči še celo morje let, da ji bo lahko mudil vsaj medel odsvit, vsaj drobtinico tega, kar je dano gospe Waldnerjevi...

Tinetove duše se ob tej misli dotakne bolečina. »Pa je Adela lepša od gospe. In prav tako dobra bi bila kakor gôpa,« razmišlja Tine. »Ja, prav taka! Prav nič bi se ne prevzela in prav nič bi ne postala odvratno gosposka, kakor so odvratno gosposke in prevzetne druge bogate gospe, ki v svoji puhlosti mislijo, da so ustvarjene drugače od drugih ljudi in da so nekaj več kakor drugi.

Toda kaj bi bogatim zavidal! Nekoč jih bo čas poučil (misli Tine po Vregovo), da niso več kakor navadni ljudje. Dokler pa ne bo več tistega 'nekoč', ima Tine roke in delo in voljo, da bo delal, varčeval in osrečil Adelo, ki tudi sama dela in bo delala v trgovini... Torej bosta lahko čas pričakovanja in uresničitve njunih sanj skrajšala za polovico in morda že deset let po poroki lahko imela hišico in dom, čeprav ne tako razkošen kakor dom gospe Waldnerjeve.

»Torej pogum!« se Tinetu ob Adelini ljubezni zdi vse mogoče, v sebi pa čuti moč, s katero bi lahko prestavil gore.

In ta moč v zanosu sije s Tinetovega obraza in ga dela še bolj fantovsko lepega, za oči gospe Waldnerjeve, ki ga z naslodo opazuje skozi mrežasto zaveso, pa še bolj privlačnega.

Gospa se ne more odtrgati od Tinetovega mišičastega, že zagorelega telesa. Poljubljala bi ga. Grizla, dokler bi ne okusila vsega, prav vsega v slasti, kakršno ji je nekoč odkril lepi in strastni inženir Vali, ki mu je njen novi 'Vali' tako zelo podoben, da je prepričana, da bo lahko z njim uživala enako slast kakor s pravim Valijem v svojih mariborskih časih.

Ta fant bo njen! Še nocoj bo ves njen! Mora biti! Nocoj ju stari Waldner ne bo zmotil. Ne bo ji prekrizal računov kakor zadnjič s svojim nenadnim prihodom. V Beograd je šel. Ves teden bo ostal tam dol. In ona bo lahko ves teden uživala s tem mladim fantom, ki ga bo danes pripravila do ljubimkanja, pa čeprav bi morala začeti sama in odigrati vlogo zapeljivke.

»Vlogo zapeljivke? za hip pomisli... Ne bo tvegala preveč? Ni ljubezenska igra, ki jo hoče uživati s tem preprostim in revnim fantom, za njen ugled prenevaren?« K vragu ugled!

In vendar? Taki mladi fantje navadno ne znajo obdržati ljubezenskih dogodivščin za zobmi. Radi se bahajo pred sovrstniki in pripovedujejo vse podrobnosti, ki so jih počeli.

Ja, lahko bi prišlo do opravljanja. Morda bi kdo prinesel zadevo celo na uho njenemu 'stricu' in ga opozoril, naj je ne pušča same z njenim 'vrtinarjem'?

»Ja, prav lahko,« gospa ne more povsem odgnati iz sebe strahu, kakor bi ga rada.

Nezvestoba rani slehernega možkega, najsi bo mlad ali star. To je najhuje, kar more možki doživeti. Posebno še, če je sam zvest in če obožuje svojo ženo kakor njen mož. Gospa Waldnerjeva ve, da bi morala biti staremu inženirju hvaležna, ker jo je dvignil iz kajžarske revščine. On jo je napravil gospo, ki v vsaki družbi zableski kot prava gospa in zasenči s svojo lepoto vse druge.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU ● Miha K

Boris Hafner

(Nadaljevanje)

Čez Tatre v Czestochowo

Jan Kazimir je skupaj s svojim bratom Vladislavom IV. vladal na Poljskem od 1632 do 1668. leta. Kljub obupnemu položaju, ki jima ga je zapustil oče Zigmund, je Jan Kazimir hotel v državi napraviti red in ni priznal Karla X. za švedskega kralja. Karl X. pa se ni menil zanj, vdrl je na Poljsko in v krat-

izkazal v bojih proti Rusom.

Prijateljem zameriva, ker so si večina znamenitosti ogledali sami, ne da bi počakali na naju. Zato sva bila tem bolj vesela novice, da nam naši poljski prijatelji iz železarne prirejajo izlet v Wieliczko. In res, v nedeljo smo se že v zgodnjih jutranjih urah odpeljali z avtobusom

dalce. Tu so imeli ravno tekmovalstvo v malem nogometu. Dvorana ima stalno temperaturo 18° C, je naravno zračena ter popolnoma suha. Ogledali smo si še dvorano, kjer je cerkev sv. Krzyża, vse je narejeno iz soli: svetniki, oltar, lestenci, ki so okrašeni s solnimi kristali, prostorsko upodobljene slike kot Leonarda

kjer so imeli konje, da so jim pomagali dvigati sol. Konj je vzdržal v rudniku tri leta, nakar so ga morali ubiti. Naprave za dviganje soli, najmočnejša je bila za dviganje 1400 kg, črpalka iz leta 1400, vrvi iz leta 1485, razni načrti rudnika iz leta 1631, najstarejši ohranjeni dokument iz leta 1393, slike takratnih vladarjev kralja Kazimira Wiekrega, Wladysława Gopiellyja in drugih, risbe uporov, prvi je bil leta 1584. Tu je tudi maketa, mesta ter rudnika pod njim. Rovi se razprostirajo pod zemljo na približno 6 km². Največja globina rudnika je 611 metrov. Dvigalo je speljano do 309 m, kjer sedaj urejujejo del rudnika za obiskovalce. Ker se v rudniku iz kamenin sprošča metan, ga kontrolirajo vsakih šest ur ter je zaradi tega prepovedano kaditi. Prav zaradi metana je leta 1645 nastal v rudniku velik požar, ki je uničil del rudnika in zasul 43 rudarjev. Z dvigalom se potegnemo na površino zemlje, oddahnemo si in prižgemo cigarete.

Pod zemljo smo prehodili 5 km, zato nam ni bilo do tega, da bi si ogledovali še mesto. Zavlečemo se v prvo restavracijo, da bi si potešili lakoto in žejo. Poljaki nas hočejo pogostiti s svojimi specialitetami (borszt — juha iz pese, ćewordzord s fritny zemljanki — nekakšen kotlet, napolnjen s veliko korenja in čebule ter pomfri krompir, sok pomodoro — paradajzov sok). Vztrajno se branimo ter jim skušamo dopovedati, da imamo pač svoje okuse. Zadovoljimo se z dunajskim zrezkom ter jabolčnim sokom, ki pa je tak kot čežana. Piva v restavracijah ne prodajajo, drugače bi seveda udarili po pivu. Pozno zvečer se vrnemo v Czestochowo, utrujeni takoj poležemo in zaspijemo.

Preostalih nekaj dni do našega odhoda domov je minilo tako nenadoma. Zadnji dan se s prijateljem odločiva še za ogled Katovic. Že zgodaj

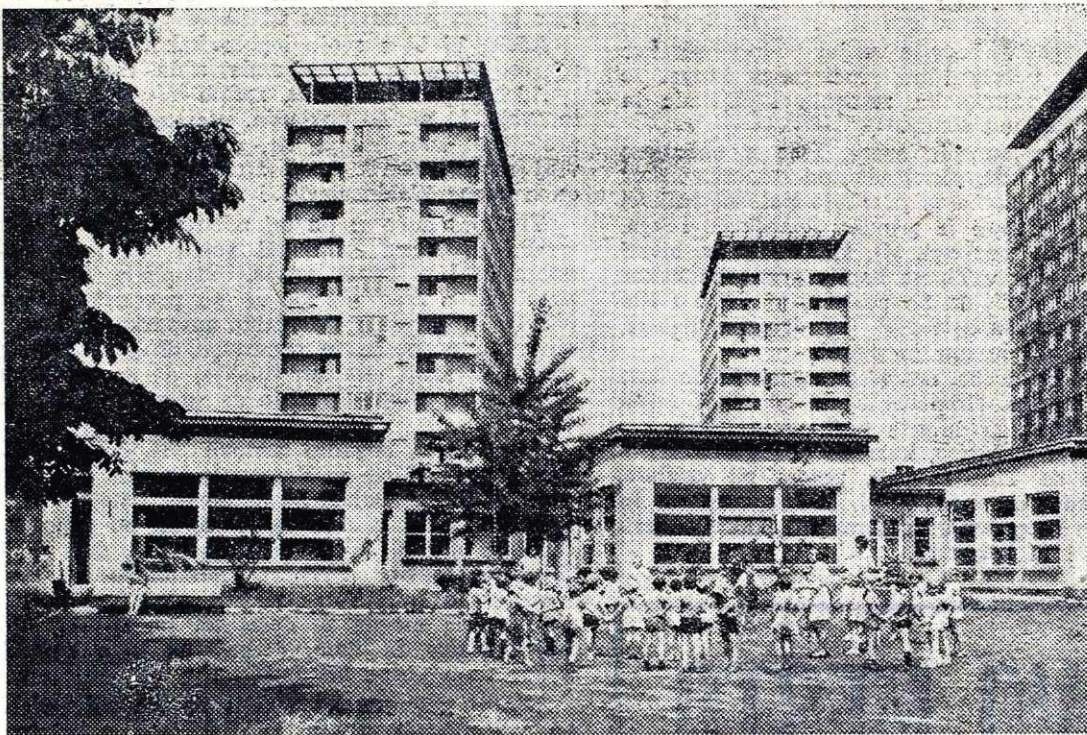
zjutraj se odpeljeva z vlakom. V Katovicah si poleg posta je ob zasilnem kiosku kupiva zajtrk. Ko sva jedla, so naju šolarke, ki so hodile mimo, opazovale z očmi, ki so nevmomno kazale, da bodo še krepko mešale moške glave. Ko sva se za silo najedla, sva se podala na pot po mestu.

Katovice so bile do polovice 19. stol. malo mesto. Pravico do mestnega naslova so dobile v letu 1865. Pravi razvoj Katovic se je začel po letu 1922, ko je mesto postalo prestolnica vodjvodstva Slaskiega. V drugi svetovni vojni so bile v mestu bitke proti okupatorju, zato je bilo veliko ljudi izgnanih v razna taborišča, mesto pa je bilo porušeno. Po vojni so takoj začeli obnavljati mesto. Katovice so se začele dinamično razvijati, postale so kulturno in gospodarsko središče gornj-slaskiega okraja Przmyslowega. Zgrajene so bile razne šole: višja ekonomska, višja pedagoška, višja glasbena in politehnična. V letu 1968 pa je bila zgrajena tudi Slaska univerza. Mesto se hitro širi, ker se veliko gradi.

Vsega si nikoli ne bova mogla ogledati, to sva vedela. Zato sva odšla po bližnjih trgovinah na lov za spominki. Končno nama je le uspelo, da najdeva trgovino z izdelki poljskih turističnih zanimivosti, ročnega dela, spominkov, ustnikov, pip, ogromnih okraskov za ženske, ogrlice iz različno obdelanega jantarja itd. Izbiranja in nakupa ni konca.

Pozno popoldne se odpeljeva nazaj v Czestochowo. V hotelu, kjer bivamo, so ostali že pripravljeni za odhod, tudi midva zmečeva najine stvari v kovčke.

Zvečer se na postaji poslovimo od naših poljskih prijateljev. Srečno se počutimo, ko stopamo na vlak, ki nas bo popeljal proti domu. Čaka nas še dolga pot. Bojimo se, da bomo vso dolgo noč vožnje skozi Češko spet zmrzovali.

CZESTOCHOVO

kem času zasedel Velikopoljsko, ki se mu je končno prostovoljno vdala.

Vodja plemenitašev, ki so simpatizirali s Švedi je bil Hieronin Rodzejovski, ker se je hotel maščevati za osebne krivice. Po Velikopoljski se je predala tudi Litva. Nato pa je Karl X. zasedel Malopoljsko, Varšavo in Krakow. Jan Kazimir je iskal rešitve v Šleziji.

Toda kljub najhujšemu pritisku sovražnikov so se našli ljudje, ki so se upali na rešitev in vstajenje izpod tujega jarma. Proti pritisku so se dvignili plemenitaši in kmetje. Obramba Czestochowe je vzbudila v narodu zaupanje v lastne sile in navdušenje za boj za osvoboditev. Sedem tednov je švedska vojska zaman oblegala jasnogorski samostan, ki sta ga branila prior Kordecki z majhno posadko in Jan Kazimir, ki so ga poklicali iz Šlezije. Po osvoboditvi jim je pomagal tudi Stefan Carnecki, ki si je v tujini pridobil veliko izkušenj. Vpeljal je partizansko-četniško bojevanje brez taborov. Skušal je vznemirjati in presenečati sovražnika ter ga neusmiljeno poditi. Sam se je prvi vrgel v reko in jo preplaval z vso vojsko, medtem ko se je sovražnik čutil varnega, ker je podrl vse mostove. Če pa je bilo treba se je znal naglo izogniti večjemu številu sovražnikov. Pobil je Pahaczja, narejal Karla Gustava in se

skozi Katovice, Krakow v Wieliczko. Za boljše vzdušje v avtobusu smo si nalili votko ter zapeli našim poljskim prijateljem nekaj naših domačih in partizanskih pesmi. Poljaki pa so nam zapeli nekaj svojih pesmi. V veselem razpoloženju smo prispeli na cilj. V Wieliczko smo si ogledali rudnik kamene soli. Spustili smo se po lesenih stopnicah 117 m globoko pod zemljo, kjer smo si ogledali dvorano Drozdowice, kjer so kopali sol od leta 1364—1743. V dvorani stoji 9 m visok spomenik kopalca, izdelan iz soli. Spustili smo se naprej po hodniku v dvorano Weimano, kjer leži jezero približnega premera 30 m in globine 2 m ter ima najvišjo nasičenost vode s soljo. V naslednjo dvorano smo se spustili nekoliko nižje do 142 m globoko pod površino zemlje, ter si ogledali jezero Tocky premera 62 m z globino 14 m. Tod je vse polno rovov na vse strani, vodič nas je popeljal skozi enega v dvorano Staszica, kjer so kopali sol od leta 1680—1780. Višina jame je 46 m in ima naravne zračnike. Po rovu se odpravimo v naslednjo dvorano, v dvorano škrtov in vil, izklesanih iz soli. V dvorani je tudi škrt, ki ga je izoblikovala narava in so ga takrat imeli za zaščitnika rudarjev. Zapustili smo škrate ter odšli v dvorano, imenovano Warszawa, kjer je po tleh položen parket in narejene tribune za gle-

de Vincijeva Zadnja večerja, slika nevernega Tomaža, čudež z vinom itd. Po hodniku Slowachiega se spustimo 148 metrov pod zemljo, kjer je naravni muzej dopolnjen z raznimi maketami, risbami in starimi dokumenti. Tu so naprave, s katerimi so se rudarji spuščali v jaške, naprave, s katerimi so vozili sol po hodnikih, tu je konjušnica,

CZESTOCHOWA

Spomin in opomin na najbolj težke dni naše zgodovine

(Slike predstavljajo: Italijani predajajo oblast Nemcem, partizanska akcija, partizani v borbi, prihod osvoboditeljev na Jesenice, talci na Hrušici!)

Napredek jeseniškega gospodarstva

Gospodarstvo jeseniške občine je po skupnih podatkih v letu 1969 doseglo napredek, posebno pomembno pa je, da je Železarna odpravila visoko poslovno izgubo, saj to podjetje še vedno predstavlja 85 % celotnega dohodka v gospodarstvu občine. Pomembno je tudi to, da so po zaključnih računih v letu 1969 poslovale z izgubo le še tri delovne organizacije: gostinsko podjetje Železardom počitniške zveze Srednji vrh in v negospodarstvu gledališče Tone Čufar. Skupno je znašala izguba 667.000 din, kar pa je komaj 1 % izgube, izkazane v letu 1968. Takšno zmanjšanje je vsekakor treba pripisati Železarni, ki je leto poprej izkazovala še 63.048.000 din izgube, lani pa je poslovala pozitivno. V gospodarstvu je izguba znašala 662.000 din in v negospodarstvu 5.000 din.

Povečana gospodarska aktivnost v naši občini je bila dosežena z manjšim številom zaposlenih, večji je bil fizični obseg skupne proizvodnje, uspeh pa je bil povečan tudi z zmanjšanimi poslovnimi sredstvi. Pri tem je zanimivo, da se je v celoti število zaposlenih zmanjšalo za 2 % sama Železarna pa je zmanjšala število zaposlenih za 4 %, medtem ko so v ostalih gospodarskih panogah povečali število zaposlenih za 2 odstotka.

Denarna sredstva so se sicer povečala, vendar je sta-

nje na žiro računih ostalo v bistvu nespremenjeno. Pomembna oblika denarnih sredstev so postale menice, čeki in podobno.

Medsebojna zadolženost narašča v celotnem gospodarstvu. Obveznosti do dobaviteljev so v občinskem merilu nad terjatvami, na kar je zopet vplivalo stanje v Železarni. Gospodarstvo občine brez Železarne namreč izkazuje manjše obveznosti kot terjatve. Prav zaradi gornje ugotovitve je plačilna sposobnost gospodarstva izredno slaba, medsebojna zadolženost narašča, naložbe v inve-

sticije pa so bile na račun tujih virov. Zaradi slabe plačilne sposobnosti gospodarstva so bili tudi v letu 1969 uveljavljeni številni sodni sklepi in akceptni nalogi, kot oblika poravnave dolgov.

Celotni dohodek gospodarstva naše občine je znašal 1.358.358.000 N din, od tega je kot že rečeno 85 % ustvarila Železarna, 15 % pa ostalo gospodarstvo. Pri tem so upoštevane le delovne organizacije s sedežem v občini. Doseženi rezultati so bili v skladu s cilji in nalogami družbenega razvoja občine.

T. L.

Nova okrepevalnica — slaščičarna na Plavžu

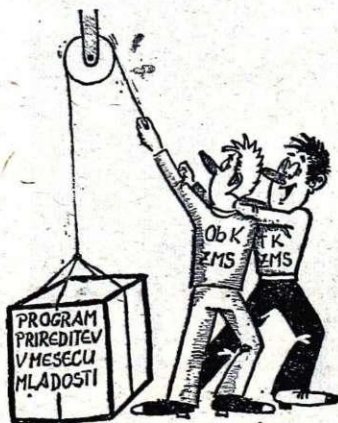
Na predvečer prvega maja so ob poslovalnici trgovskega podjetja ROŽCA na Plavžu, odprli izredno lepó urejeno okrepevalnico — slaščičarno s 40 sedeži. Prostor, kjer so včasih prodajali zelenjavo, je SGP Sava po zamisli gradbenega tehnika Mirana LAKO-TE preuredilo v izredno lep in moderen lokal, v katerem bodo gostom nudili prigrizek, slaščice in vseh vrst brezalkoholnih in alkoholnih pijač.

Predsednik upravnega odbora trgovskega podjetja Rožca Tone Rekelj je ob otvoritvi dejal, da adaptacija sodi v načrt ureditve centra na Plavžu. Stroški adaptacije vključ-

no z opremo znašajo 200 tisoč N din, računajo pa še z izdatkom 26.000 N din za ureditev okolice trgovine, v sklopu katere bo poslovala tudi nova okrepevalnica. Govornik je poudaril, da podjetje od leta 1960 vsako leto izroča v promet nov ali prenovljen lokal. Tako so tudi vso akumulacijo, ustvarjeno v svoji poslovalnici na Plavžu, vložili nazaj za adaptacijo in opremo okrepevalnice. Čez mesec ali dva bodo odprli še eno novo trgovsko poslovalnico v Gozd Martuljku. Predsednik Rekelj je ob koncu dejal, da skoraj vsa sredstva, ki jih vlagajo v načrtno izgradnjo podjetja, tudi sami ustvarjajo.

Predsednik skupščine občine Jesenice France Žvan je delovnemu kolektivu trgovskega podjetja Rožca čestital k novi pridobitvi in izrekel zadovoljstvo nad sedanjo orientacijo podjetja, oziroma prispevku podjetja k urejanju centra na Plavžu in razvoju trgovske mreže.

Nova okrepevalnica — slaščičarna na Plavžu je brez dvoma eden najlepših lokalov na Jesenicah in prav bi bilo, da bi bil tudi eden najbolj kulturnih lokalov.

-Hooo-ruk!

Letni promet znaša 1 milijon 500.000 izdelkov, palčnih rokavic, rokavic iz jute ali usnja, zaščitne obutve in predpasnikov. 80 % proizvodov proda podjetje v Sloveniji, 20 % pa v drugih naših republikah. Največji kupec je železarna Jesenice, največji dobavitelj podjetje Astra Ljubljana. Osnovni surovini sta les in usnje, ki ju podjetje nabavlja na domačem tržišču.

V marcu preteklega leta se je podjetje združilo s podjetjem Vezena Bled, vendar se je kmalu spet osamosvojilo, ker bi tako različna obrata ne mogla uspešno sodelovati. Uprava podjetja ima v načrtu razširitev in povečanje proizvodnje, nabavo novih šivalnih strojev ter povečanje števila zaposlenih. Tako bo letna proizvodnja narasla za 30 %.

Tovarišu direktorju podjetja Cokla se zahvalujemo za razgovor, vsem zaposlenim pa želimo v prihodnosti mnogo delovnih uspehov.

Učence 8.b razreda osnovne šole Tone Čufar Jesenice

Obiskali smo podjetje Cokla

Za mnoga delovna mesta v Železarni predpisuje služba higiensko tehnične zaščite obvezno uporabo zaščitnih sredstev, kot so: rokavice, predpasniki, posebna obutev in podobno. Velik del teh izdeluje obrtno podjetje Cokla na Blejski Dobravi.

Začetek podjetja sega v leto 1928. Takrat je privatni obrtnik Aleksej Ivaščenko začel izdelovati cikle in jutaste rokavice za takratno KID. Četrtega januarja 1946 pa je krajevni odbor Blejska Dobrava ustanovil samostojno obrtno podjetje Cokla. V delavnicah, ki so bile v privatnih stavbah, so spočetka izdelovali le palčne rokavice in obutev z lesenimi podplati. Leta 1958 se je podjetje vselilo v sedanje prostore. Novi stroji so omogočili višjo proizvodnjo in večji asortiment izdelkov.

Leta 1946 je bilo v podjetju zaposlenih samo 16 delavcev, sedaj jih je 30, v prihodnosti pa bo njihovo število še naraslo. Zaposlene so predvsem ženske. Delovni prostori so higiensko in tehnično solidno urejeni in ogrevani s centralno kurjavo.

Ferdinand Albreht

V ponedeljek, 3. maja se je pri gašenju požara na Mežakli smrtno ponesrečili naš sodelavec in poklicni gasilec — reševalec Ferdinand Albreht, star 54 let.

Pokojni Albreht je bil v Železarni zaposlen 26 let, od tega 24 let v gasilski službi.

Pri poklicni gasilsko-reševalni četi smo se zanimali, kako je potekalo gašenje gozdnega požara in kako je prišlo do nesreče. Izvedeli smo naslednje:

V ponedeljek, 3. maja okrog 12. ure so gasilci opazili, da gori na pobočju Mežaklje. Najprej sta bila odrejena dva gasilca, ki sta odšla na požarno mesto. Ogenj se je vse bolj širil, zato sta za njima odšla še dva gasilca in podpoveljnik tov. Bahun, ki je bil vodja akcije. Prek dveh tihih alarmov so nato obvestili o požaru gasilce, ki imajo v svojih stanovanjih montirane alarmne zvonce. Vodja akcije za gašenje požara tov. Bahun je s požarišča zahteval, da pridejo na pomoč tudi gasilci iz GD Jesenice — me-

sto, Blejska Dobrava in Koroška Bela. Tako je pri gašenju požara sodelovalo 18 gasilcev. Ko so požar pogasili, so ob 17.45 uri opazili mrtvega gasilca Ferdinanda Albrehta. Takoj so obvestili poveljnika poklicne gasilske čete tov. Novaka, ki si je na licu mesta ogledal nesrečo in dal dežurnemu gasilcu nalogo, da obvesti vse pristojne organe o smrtni nesreči pri gašenju požara. Komisija je ugotovila, da je pokojni Albreht padel s skale ter obležal mrtev, naslonjen na grmovje.

Pokojni sodelavec Ferdinand je bil pri opravljanju službe zelo vester in natančen. Že pred vojno je bil med pridnimi delavci, a kljub temu imel težave pri iskanju dela oziroma zaposlitve. Tudi med drugo svetovno vojno je veliko pretrpel, po osvoboditvi pa je postal član ZK. V poklicno-gasilski reševalni četi pa je bil vse do svoje smrti aktiven. Poveljnik tov. Novak je povedal, da pri gasilsko-reševalni četi v naši Železarni v zadnjih tridesetih letih še ni bilo takega primera.

Pokojnega Albrehta so pokopali na Blejski Dobravi. Pogreba so se udeležili gasilci iz Železarne in sosednjih društev, od njega pa sta se poslovila poveljnik Gregor Novak v imenu gasilcev in tov. Dornik, predsednik sindikalnega odbora varnostne službe v Železarni.

Kaj veš o prometu

Pod tem naslovom se bodo učenci osnovnih šol letos že drugič pomerili v znanju prometnih predpisov in vožnji s kolesom. Potrebno znanje so učenci dobili v okviru pouka prometne vzgoje na šolah, deloma pa so se pripravljali tudi sami. Lani so bili najboljši učenci osnovne šole iz Mojstrane.

In kako bo potekalo letošnje tekmovanje? V soboto, 9. maja bo na igrišču Podmežaklje občinsko tekmovanje ekip, to je tekmovanje med našimi šolami. Učenci, razdeljeni v višjo (7. in 8. razredi) in nižjo skupino, bodo morali najprej opraviti testiranje in tako pokazati zadostno znanje o prometnih predpisih. Tisti, ki bodo uspešno opravili testiranje, se bodo nato pomerili v spretnostni vožnji s kolesom, zatem pa še ocenjevalno vožnjo. Vsako ekipo bodo se-

stavljali po štirje učenci, od katerih se bodo rezultati najboljših treh šteli za ekipno uvrstitev.

Najboljši ekipo medšolskega tekmovanja naše občine se bosta že teden dni pozneje, to je 16. maja, pomerili v medobčinskem tekmovanju Gorenjske, ki bo prav tako na Jesenicah.

In če bo katera od naših ekip pokazala najboljše znanje tudi na tem tekmovanju, se bo lahko udeležila še republiškega finala, ki bo konec maja v Mariboru.

Organizacijski odbor pod predsedstvom Slavana Berlika je pripravil že vse podrobnosti o poteku prireditve.

Tudi tako tekmovanje, kot je prometno tekmovanje KAJ VEŠ O PROMETU, prispeva k vzgoji mladih, da bi se ti znali pravilno obnašati v javnem prometu. T. L.

Razstava zgodovinskega gradiva na Javorniku

Komisija za zgodovino pri krajevnem odboru Zveze združenj borcev na Javorniku prireja v počastitev 25. letnice osvoboditve razstavo zgodovinskega gradiva. Razstava bo v prostorih delavskega doma Albina in Julke Pibernik na Javorniku od 9. do 18. maja.

Predsednik komisije za zgodovino Janko Ažman nam je o pripravah oziroma zbiranju gradiva za to razstavo povedal, da je bilo v zadnjih povojnih letih na področju krajevnih skupnosti Javornik-Koroška Bela zbranega veliko materiala tako iz predvojnega, medvojnega in povojnega obdobja. V prvih povojnih letih so bile na Javor-

niku že tri podobne razstave, toda v zadnjih letih se je zbirka dragocenega gradiva povečala, tako da so prejšnje zbirke obogatene s številnimi novimi eksponati, ki še niso bili objavljeni ali pa razstavljeni na podobnih razstavah.

Člani Zveze združenj borcev imajo precej gradiva, ki je vezano neposredno na dogajanja na našem območju. Precej gradiva pa je tudi s širšega območja. Razstava bo prav gotovo zanimiva in si jo bodo z zanimanjem ogledali borci in aktivisti NOV, pa tudi mladi, ki bodo tako lahko dobili pravo predstav o dogodkih pred drugo svetovno vojno, oziroma med

štiriletno NOB. Gradiva je toliko, da ga bodo morali urediti po posameznih obdobjih, da bo razstava bolj pregledna.

Razstavo zgodovinskega gradiva bodo odprli v soboto, 9. maja, kratek kulturni program pa bodo izvedli učenci osnovne šole na Koroški Beli. Komisija za zgodovino je poskrbela, da bo v dneh, ko bo razstava odprta, obiskovalcem na razpolago tudi razlaga, ki naj bi jo opravili člani komisije oziroma tisti člani organizacije ZZB NOV, ki se posameznih dogodkov še vedno dobro spominjajo.

-or

Koncert melodij iz znanih operet in musicalov

Pihalni orkester Jeseniških železarjev je v aprilu priredil dve reviji pod naslovom: »Z glasbo in modo v pomlad«, z izbranim in pestrim sporedom.

Obiskovalci obeh predstav so bili s programom in kvaliteto zadovoljni. Posebnost za Jesenice je bila lepo izvedena modna revija, na kateri so naša podjetja ALMIRA iz Ra-

dovljice, Gorenjska oblačila Kranj in trgovsko podjetje ZARJA Jesenice z modeli svojih poslovnih partnerjev prikazali najnovejša modna oblačila. Frizerji obrtnega podjetja komunalni servis Jesenice so z modnimi frizurami vseh vrst, kozmetični salon Stanke Geršakove pa s sodobno kozmetiko obogatili revijo. Lep doprinos k celotnemu programu je prispevala priljubljena gostja iz Ljubljane Jana Osojnikova.

Izredno je presenetil pihalni orkester, ki je nastopal v dveh zasedbah. Veliki pihalni orkester v popolni moderni zasedbi je z izvajanjem musicalov in zaključnim HALIFAKSOM žel veliko priznanje občinstva.

Posebnost so bile melodije iz znanih operet Melodije srca. Pri belem konjičku in Vesela vdova, katere so zapeli ob spremljavi malega pihalnega orkestra priljubljeni pevci in pevke Rina BRUN, Marica BALOH, Darinka KOROŠEC, Tonček DOLAR in Jaka JERASA.

Splošna ocena revije je bila zelo ugodna in bi s tako kvaliteto naš pihalni orkester lahko nastopal kjerkoli tudi izven naših meja. Splošen vtis pa potrjuje, da Jeseničani želimo še takih prireditvev.

Ker veliko število občanov ni dobilo za ti dve prireditvi več vstopnic in je bila izražena želja za ponovitev, obveščamo vse, ki želijo prisluhniti melodijam iz znanih operet in musicalov, da bo ponovitev tega glasbenega programa z dodatkom v petek, dne 15. maja ob 20. uri v gledališču Tone Čufar na Jesenicah. Oskrbite si pravočasno vstopnice z rezervacijo na tel. 82-200.

Ivan Zen

Ugoden prevoz na letovanje

Turistična agencija INEX TURIST Jesenice, telefon 83-138, organizira v času letovanja v Biogradu avionske prevoze iz Brnikov za Zadar. Prevoz bo v kombinaciji z avtobusom do Brnikov in od Zadra do Biograda po naslednjem voznom redu.

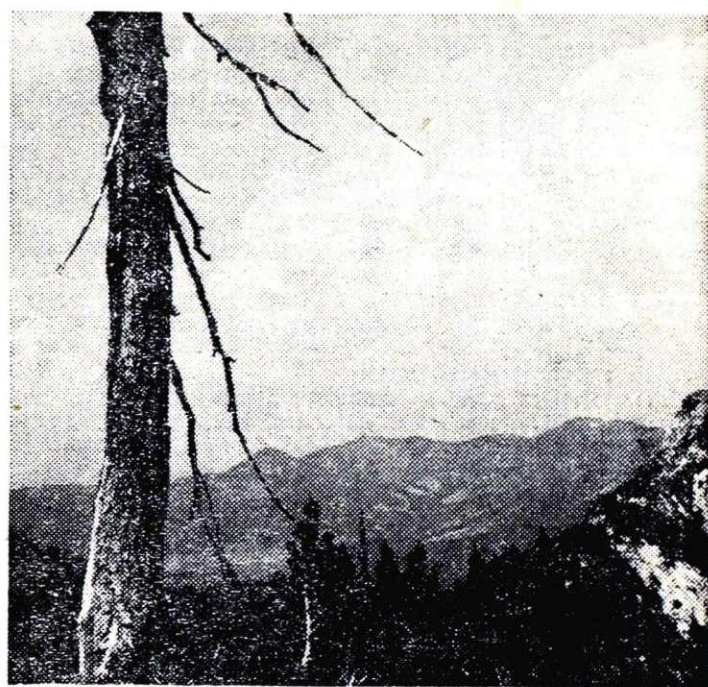
Odhod z Jesenic je ob tretji uri zjutraj, odhod z avionom iz Brnika ob štirih, prihod v Zadar ob 4.30 in prihod v Biograd ob 5.30 uri.

Povratak je z odhodom ob 4. uri zjutraj iz Biograda, oziroma ob 5. uri iz Zadra in prihod na Brnike ob 5.30 uri oziroma na Jesenice ob 7. uri.

Datumi letenja: 6., 18. in 30. junija, 12. in 14. julija, 5., 17. in 29. avgusta in 10. ter 22. septembra.

Prevozi se opravljajo z reaktivnim 115 sedežnim avionom DC-9 ali 99 sedežno Caravello.

Cena povratne vozovnice za avion in avtobus je 134,00 din.

Vabi vas narava in gore

Kje je bil Braco?

Oč dnevu OF sta bila na Jesenicah kar dva mladinska plesa: pri Jelenu na Jesenicah so igrali Caravelle in v TVD Partizan ansambel Termiti. Ne vem, morda sta se oba ansambla hotela na tak način prepričati, kdo je popularnejši med mladimi. Vsekakor je bilo to že v začetku zgrešeno, saj je tako rivalstvo obema prej v škodo kot korist.

Zadnji dan so se pojavili tudi plakati, da bo s Caravelami nastopil znani slovenski pevec Braco Koren.

Odšla sem torej k Jelenu. Priznati moram, da me je bolj kot Caravelle privlačeval Braco. Uro pred koncem so sicer blagajno že zapirali, pa vendar so mi prodali dve vstopnici. Ob vstopu v dvorano pa mi je vratar zagotovil, da vstopnine že nekaj časa ne pobira več in da je vstop za tako zapoznele goste že prost. Ob pogledu na prepolino dvorano me je jeza zaradi vstopnine nekoliko minila, saj sem bila prepričana, da bom slišala vsaj še nekaj

pesmi. Ni mi bilo treba dolgo spraševati, kdaj bo nastopil Koren — njega namreč sploh ni bilo. Nihče pa se ni kakorkoli opravičil, nihče ni dejal, da je mogoče Koren odpovedal nastop. Pravili so, da je bil to samo navaden »štos«. Za take »štose« pa nimam prevelikega razumevanja in dobre volje, zato sem razočarana nad Caravelami zapustila dvorano.

In zdaj ne zahtevam povračila za plačano vstopnico — zahtevam le odgovor. Meni in nekaterim drugim pač ni bilo vseeno, če ste se res po uspehih, ki ste jih dosegli po raznih slovenskih krajih, zbal za svoje občinstvo in izobesili plakate ter s tem zavajali občinstvo. Če jih vi niste, kdo jih je potlej? In zakaj jih niste pravočasno odstranili? Ne verjamem, da je temu kriva le mladostna objestnost in nepremišljenost. Ne bom dalje naštevala in besedičila — vprašam vas le — ali vas ni sram?

Mateja Sedej

Podeljena priznanja Osvobodilne fronte

Nocoj, 8. aprila, na predvečer praznika zmage, bodo v domu družbeno-političnih organizacij na Hrušici ob navzočnosti predstavnikov družbeno-političnega življenja občine, podelili osem priznanj Osvobodilne fronte. Žirija ni imela lahkega dela med mnogimi, ki bi bili prav tako opravičeni do tega priznanja, zaradi omejenega števila, izbrati osem najprimernejših kandidatov. Pri izboru je žirija izhajala iz širine delovanja posameznih kandidatov s predpostavko, da so še taki kandidati, ki pa bodo zaradi omejenega števila potencialni kandidati v naslednjih letih. Izključila je tudi kandidate, ki so že prejeli državna ali druga odličja, oziroma, ki so predlagani za sprejem le-teh v letošnjem letu. Na podlagi vsestranske presoje je žirija predložila predsedstvu občinske konference osem kandidatov, ki jih je predsedstvo soglasno potrdilo.

Letošnji prejemniki PRIZNANJA OSVOBODILNE FRONTE SO:

Tomaž ERTL — za razvijanje in napredek delavskega in družbenega samoupravljanja;

Ivanka KOZAR — za aktivno delo v družbenih organizacijah in socialno delo v ZZB NOV;

Anton MRAK — za doigoletno delo v organizaciji SZDL;

Janez PALČIČ — za uspešno delo v organizaciji SZDL in krajevni samoupravi;

France PINTAR — za dolgoletno uspešno upravno in politično delo;

Tone VARL — za aktivno družbeno-politično delo;

Anton ZUPAN — za uspešno delo v političnih in družbenih organizacijah;

ZVEZA TABORNIKOV OBČINE JESENICE — za dosežene uspehe v delu in razvoju taborniške organizacije.

Predstava Ognjeni vihar, je na poklicnem nivoju

V počastitev 27. aprila, dneva OF in 25-letnice osvoboditve je amatersko gledališče Tone Čufar v nedeljo, 26. aprila zvečer uprizorilo slavnostno premiero drame V. Rabadana OGNJENI VIHAR. Pred premiero je o pomenu praznikov spregovoril poslanec republiškega zbora SRS Janko Burnik, prisoten pa je bil tudi avtor OGNJENEGA VIHARJA dr. Vojmil Babadan. Žal, je kljub za polovico znižani vstopnini v dvorani sedelo samo 127 gledalcev, med katerimi smo zaman iskali predstavnike naših družbenih forumov in političnih organizacij. Tistih nekaj častnih izjem res ni moglo rešiti ugleda številnih drugih, katerih prisotnost ob takih priložnostih bi morala biti takorekoč, če že ne družbena, pa vsaj službena dolžnost. Tega ne bi niti omenjal, saj smo že leta in leta vajeni, toda ponovilo se je v še večji in bolj žalostni meri tudi na proslavi na predvečer 1. maja štiri dni pozneje. Morali bi si biti na jasnem, da prisotnost vseh in kakršnihkoli predstavnikov družbenih in političnih organov ob takih priložnostih ni namenjena izvajalcem programa, temveč predvsem in samo namenu in pomenu praznika.

Kako naj pričakujemo določeno politično zavest od poprečnega občana, če je ob takih priložnostih ne pokažejo niti tisti, ki bi jo prvi morali!

Kljub temu je slavnostna premiera OGNJENEGA VIHARJA izvenela v zelo primerno počastitev praznika in zelo lepo kulturno doživetje Dr. Rabadana, vseučiliški profesor, gledališki režiser, dramatik in znan hrvaški publicist, je bil s premiero svojega dela zelo zadovoljen in poleg priznanj, ki jih je izrekel po premieri, je napisal tudi naslednje:

»Kadar ima gledališki umetnik, v mojem primeru kot dramski pisec in režiser, za seboj nekaj desetletij gledališkega dela z različnimi ansambli od amaterskih do visoko umetniških doma in v inozemstvu, potem je prepričan, da mu gledališče ne more več nuditi presenečenja, posebno ugodnega ne.

Pa vseeno: srečanje z jeseniško dramsko skupino ob priliki izvedbe drame Ognjeni vihar je bilo za mene prijetno presenečenje. Do te premiere sem poznal jeseniško gledališče le po ugodnih ocenah drugih kulturnih in gledaliških delavcev, sedaj pa se mi je ponudila prilika, da to dobro mnenje sam preverim in z iskrenim zadovoljstvom moram reči, da vse tisto, kar sem slišal, lahko le potrdim. V moji drami Ognjeni vihar nastopajo samo trije igralci: Stanka Geršakova, ki je nosila glavno breme, saj je poleg zahtevne vloge Japonke Hanako, še verno in sočno prevedla tekst drame ter jo tudi režirala z mnogo iznajdljivosti in smisla, dalje Tatjana Koširjeva kot japonska študentka Mičiko ter Bojan Čebulj kot ameriški zdravnik in vo-hun. Njim se je s simpatičnim podajanjem recitacije pridružila še nevidna Majda Jakšič. Vsak od omenjene trojice glavnih igralcev je pokazal veliko umetniško izpovednost, bogato občutje in smisle za samostojno kreiranje lika, vendar tudi veliko discipline in smisla za skupno igro. Lahko smo videli tri povsem različne, toda enako uspele, žive in do vseh podrobnosti izdelane like, povezane v dovršeno uravnovešeno celoto, v kateri so bili tempo, vzdušje in intenzivnost igre vedno na pravi vi-

šini. Posebno je prišla do izraza intenzivnost doživljanja teh treh toliko različnih slikov, kakor da bi jih njihovi kreatorji že mesece podajali in ne šele na premieri. Takoj za igralci in v enaki meri z njimi je treba dati priznanje tudi tehnični ekipi: Jožetu Bediču za sceno, Pavlu Torkarju za razsvetljavo, inspicientu Miču Omanu ter šepetalki Danici Jakopič, ki so pomagali predstavo realizirati z vidnim tehničnim znanjem in sodelovali pri dogajanjih z največjo natančnostjo in pazljivostjo, kar je za tehnično zahtevno dramo, kot je Ognjeni vihar, še posebno pomembno.

Čeprav so člani jeseniškega gledališča po njegovem naslovu amaterji, saj so redno zaposleni v drugih pokli-

cih, se v predstavi niti za trenutek ni čutilo amaterstvo v slabem pomenu besede. Predstava je bila od začetka do konca na povsem profesionalnem nivoju visokega ranga. Ta prijetna ugotovitev ponovno potrjuje pomembno spoznanje nas profesionalnih gledaliških delavcev, da naravni talent in iskreno ljubezen do gledališča najdemo vse bolj v takih skupinah gledaliških intuziastov, medtem ko se v profesionalnih ansamblih opaža nevarno nagibanje k hitri in lahki afirmaciji. Prav zaradi tega amaterska gledališča dobivajo vse večji pomen v jugoslovanski gledališki dejavnosti, pa je zato treba njihovo delo spodbujati, podpirati in jim ob vsakem uspehu čestitati. Zelo sem zadovoljen, ker lahko ob tej priliki čestitam jeseniškemu gledališču in Jesenicam, da se lahko ponašajo s takim gledališčem.

Ob tem priznanju pa seveda ne smemo pozabiti tudi na vsebino in umetniško izpoved drame OGNJENI VIHAR, ki se ob svojstveni in detektivsko napeti vsebini razraste v odločen protest proti vojni in v obsodbo vsega, kar razdvaja ljudi vsega sveta in kali mir ter sožitje med njimi. Boljših in večjih priporočil za ogled drame res ni moč najti več, zato lahko pričakujemo, da ljubitelji gledališča ne bodo odlašali z ogledom hirošimske elegije OGNJENI VIHAR.

Vsi trije so svoje like v Ognjenem viharju do podrobnosti izdelali

Uspešno gostovanje »Jeklarja« v Avstriji

JEKLAR, pevski zbor jeseniških železarjev, je gostoval v petek, 24. aprila v Fernndorfu v Avstriji. Koncert jeseniških železarjev naj bi bil v Avstriji že jeseni, a je bil iz tehničnih razlogov preložen na spomlad.

Po prijetni vožnji so prispeli dobro razpoloženi v Fernndorf, kjer so bili lepo sprejeti in že ob prihodu bogato pogoščeni. Sledila je skupna vaja za zaključni pesmi in že je občinstvo polnilo dvorano tovarniškega doma, ki sprejme 600 poslušalcev.

Po pozdravni pesmi jeseniških železarjev je spregovoril predsednik pevskega zbora tovarne heraklita v Fernndorfu. Poleg jeseniških pevcev, predstavnikov občinskega sindikalnega sveta in sindikalne organizacije jeseniške Železarne, je pozdravil tamkajšnjega župana, direktorja tovarne in druge predstavnike ter se občinstvu zahvalil za številne obiske, ki je, kakor je dejal, izraz simpatij do gostov iz Slovenije.

Sledil je koncert umetnih, narodnih in tujih pesmi, pri katerem je sodeloval tudi pevski zbor iz Fernndorfa. Uvodoma je zapel JEKLAR pet umetnih pesmi, zatem so zapeli domačini pet koroških narodnih. V drugem delu so jeseniški železarji izvajali pet tujih in pet slovenskih narodnih pesmi. Aplavz, ki so ga bili deležni ob polno zasedeni dvorani, je bil zaslužen priznanje za kvaliteto izvajanja sicer zahtevnega programa, v katerem so nastopali kot solisti Ivo Govedič, Lojze Tramte, Jaka Jeraša in Sandi Drole. Pred nastopom združenega zbora je zapel baritonist Jaka Jeraša ob spremljavi pianista Bojana Svetlina slovensko narodno Moja kosa je križavna in arijo iz Verdijeve opere Trubadur. Bil je deležen izrednega aplavza, saj je sicer izbran program popestril in umetniško dopolnil.

Ker občinstvo besedila ni razumelo, ga je sproti zelo spretno interpretiral in tolmačil napovedovalec Franc Poklukar.

Pred zaključnim delom, v katerem je zapel združeni zbor Jesenic in Fernndorfa najprej slovensko narodno Mrzel veter, nato pa še avstrijsko narodno Übern Glan tabolden, se je predstavnik sindikalne organizacije jeseniške Železarne, v sklopu katere JEKLAR deluje, zahvalil za povabilo, izročil tamkajšnjemu pevovodji šopek rdečih nageljnov s slovensko trobojnico, predsedniku pa spominsko darilo Železarne in povabil pevski zbor iz Fernndorfa na povratno srečanje na Jesenice. Za darilo in nepričakovano uspešno srečanje dveh delavskih pevskih zborov se je zahvalil tamkajšnji predsednik in med drugim dejal: »Ne loči nas govorica, niti meja, kajti združuje nas pesem, ki ne pozna meja.«

Uspelemu koncertu je sledil družabni večer, na katerem so se pevci naše Železarne in tovarne heraklita v Fernndorfu pobliže spoznali in spoprijateljili. Dogovorili so se o povratnem srečanju na Jesenicah, ki bo 30. maja.

Razpoloženi in polni najlepših vtisov, da so naredili korak naprej pri utrjevanju kulturnih stikov med delavci jeseniške Železarne in delavci tovarne heraklita v Fernndorfu, med Jesenicami in Fernndorfom in s tem tudi med Avstriji in Slovenci, so se pevci poslovili od svojih gostiteljev.

Da jim vrnemo pozornost, že danes opozarjamo bralce na njihovo gostovanje na Jesenicah 30. maja. Takrat moramo dvorano Čufarjevega gledališča napolniti do zadnjega sedeža in gostom nuditi enako pozornost kot jo je bil deležen JEKLAR v Fernndorfu.

PIHALNI ORKESTER JESNIŠKIH ŽELEZARJEV JESENICE

VAS VABI

v petek, dne 15. maja 1970 ob 20. uri
v gledališče Tone Čufar Jesenice
na

KONCERT

MELODIJ IZ ZNANIH OPERET IN MUSICALOV

Program izvajajo: VELIKI PIHALNI ORKESTER
MALI PIHALNI ORKESTER
dirigent: Rado KLEČ

Napeve iz operet pojejo: Rina BRUN, Marica BALOH, Darinka KOROŠEC, Tonček DOLAR in Jaka JERAŠA.

- PROGRAM
1. C. Porter: 5 minut s COL PORTERJEM — veliki pihalni orkester
 2. J. Gregorc: MELODIJE SRCA, s pevci — mali pihalni orkester
 3. J. Kern: PLAVAJOČE GLEDALIŠČE, — veliki pihalni orkester
 4. R. Benetzky: PRI BELEM KONJČKU s pevci — mali pihalni orkester
 5. H. Walthers: AMERIŠKA NARODNA SUITA — veliki pihalni orkester
 6. F. Lehár: VESELA VDOVA, s pevci — mali pihalni orkester
 7. F. Reulle: HALIFAKS — uvertura v modernem ritmu.

Svet ZKPO Slovenije bo ob tej priliki podelil godbi za 95-letno delovanje GALLUSOVO PLAKETO, posameznikom pa Gallusove značke.

Rezervacija in prodaja vstopnic v gledališču Tone Čufar, Jesenice, tel. 82-200 in dve uri pred pričetkom. Vstopnina 5 din.

Edini kompas jim je znanje, volja in želja po napredku

Delavska in šolska mladina na Jesenicah čuti vsak dan vedno večjo potrebo po aktivnem udejstvovanju na svežem zraku, topleni in blagodejnem soncu visoko v gorah. Alpinistični odsek PD Jesenice si po svojih močeh v mejah možnosti trudi, da bi aktivno vključil v svoje vrste čim več mladine.

Teoretična predavanja, plemenito tovarištvo, tečaji, vežbe, plezalne šole, psihična in fizična kondicijska pripravljenost so stalna oblika dela jeseniških plezalcev in alpinistov. Takoj po uspešno zaključeni zimski alpinistični sezoni so se začeli intenzivno pripravljati za poletno plezalno alpinistično sezono. Praktično ne poznajo mrtve sezone, priprave za vsako turo, vzpon ali odpravo so načrtne in temeljite. Tudi vsakoletna plezalna šola nudi mladim dovolj potrebnega teoretičnega in praktičnega znanja, ki je potrebno za uspešen boj s plazovi, snežnimi meteži, ledenim mrazom, previsi in stenami.

Načrtno delo vodstva naše alpinističnega odseka je jamstvo za napredek in zdravo rast plezalnega športa in vrhunskega alpinizma na Jesenicah, ki imata že dolgoletno tradicijo. Mladi so trdno odločeni, da nadaljujejo težko, pionirsko delo starejših članov in alpinistov, ki so izhajali iz vrst železarjev in ki so vedno visoko kotirali ne samo v slovenskem temveč tudi v jugoslovanskem in svetovnem alpinizmu.

Čez trideset naših visokogorskih smučarjev, plezalcev in alpinistov je v družbi drugih v dneh od 25. do 27. aprila prvič presmučalo v skrajno težkih in nevarnih vremenskih in snežnih razmerah čez 60 km dolgo slovensko visokogorsko smučarsko magi-

stralo od Vogla, prek Konjskega sedla, Komne, skozi dolino Sedmerih jezer, prek viharin Hribaric do Velega polja in dalje mimo triglavskega in Staničevega doma skozi dolino Krme. To je prav gotovo lep in velik uspeh, kateremu dajejo laskava priznanja najboljši poznavalci visokogorskega turnega smučanja.

Tudi 23. Titova, mladinska, triglavska štafeta, ki jo je jeseniški OA izvedel v prvomajskih praznikih, je dokaz, da so akcije, ki jih organizira AO, priljubljene in v vsakem pogledu dosega zaželjene uspehe. V za silo oskrbovanih planinskih postojankah, Kovinarski koči na Zipski planini v Krmi, v Vodnikovem domu na Velem polju, triglavskem domu, Kredarici in v Staničevem domu pod Triglavom, se je v prvomajskih praznikih zbralo čez 60 plezancev in alpinistov. Pesem in vriski so odmevali s Triglava in vseh okoliških hribov.

Kljub temu, da je udeležence 23. Titove štafete že na pohodu proti vrhu Triglava oviralo slabo vreme z novimi snežnimi padavinami, mladi niso hoteli ostati na pol poti. Skozi meglo in snežne me-

teže so se prebijali do svojega cilja. Čez 30 udeležencev se je povzpelo na vrh zasneženega Triglava, kjer je bila skromna, prisrčna slovesnost v počastitev 78-letnice maršala Tita in 25-letnice osvoboditve.

Ti prvi množični uspehi naših plezalcev, visokogorskih smučarjev in alpinistov ustvarjajo nove možnosti, da se lotevajo še večjih in zahtevnejših akcij z namenom pridobiti čim več mladih.

V maju in juniju ter pozneje čez poletje do jeseni bo alpinistični odsek na željo ljubiteljev in obiskovalcev gora organiziral še več takih množičnih pohodov, vzponov in tur, ki so kot kaže udeležba zelo koristna in priljubljena oblika.

Kljub temu, da se morajo organizatorji teh množičnih in zahtevnih tur in vzponov boriti z izrednimi materialnimi težavami, so se odločili, da bodo ob sodelovanju vseh ostalih alpinističnih odsekov in z razumevanjem ter pomočjo občinske konference ZMS, občinske zveze za šport in telesno vzgojo in matičnega v korist množičnosti in kvalitete dosledno izvajali svoj program, ker menijo, da je tako dobro in prav.

Žuro

Srečko Strajnar — zvezni sodnik

Letos so tudi Jeseničani dobili svojega prvega zveznega odbojarskega sodnika. Srečko Strajnar, dolgoletni predsednik OK Jesenice in vsestranski športni delavec, je lansko jesen na Ravnah

uspešno opravil izpit za zveznega sodnika v odbojki. To je zanj vsekakor veliko priznanje, ki pa ga povsem zasluzi.

Prav je, da ob tem dogodku napišemo nekaj več o njem. V odbojarski klub se je prvič vključil leta 1955 in bil od takrat naprej do leta 1966 predsednik. Bil je tudi član UO Športnega društva Jesenice. Kasneje se je moral zaradi službenih dolžnosti odreči tej dejavnosti.

Pod njegovim vodstvom so jeseniški odbojkarji in odbojkarice, dosegali lepe uspehe. Naj naštejemo samo nekaj takih uspehov. Moški so bili prvaki Slovenije in dvakrat so se udeležili kvalifikacij za zvezno ligo. Mladinke so postale republiške prvakinja in na državnem prvenstvu zasedle odlično drugo mesto (leta 1960). Ženske pa so leta 1965 osvojile naslov slovenskih prvakinj.

Srečko Strajnar je prav gotovo eden izmed tistih, ki so največ doprinesli k hitremu in uspešnemu razvoju odbojke na Jesenicah.

Eva

Blejski dvojec prvi

Za prvomajske praznike je bila na Bledu tradicionalna 11. prvomajska regata, na kateri se je zbralo 300 veslačev iz 27 klubov. Najpomembnejši uspeh za nas Gorenjce je dosegel blejski dvojec brez krmarja, ki je v močni konkurenci zasedel prvo mesto. Ta vest pa je še toliko bolj razveseljiva, saj v njej vesla naš sodelavec z Javornika I Marko Mandič ter Janjuše-

vič. Zmaga omenjenih veslačev je bila zelo prepričljiva. Že pri prvih 1500 m sta vodila za celo dolžino čolna pred posadko Zagreba. S to zmago sta si Mandič in Janjušević že zagotovila kandidaturo za svetovno prvenstvo, ki bo septembra v Kanadi. K temu velikemu uspehu jima iskreno čestitamo in želimo še mnogo uspehov!

-ne

Posvet balinarjev

Pri občinski zvezi za telesno kulturo Jesenice že nekaj let obstoja Gorenjska tekmovalna skupnost v balinanju, ki vključuje pet balinarskih klubov in sicer iz Škofje Loke, Kranja, Radovljice, Lesc in Jesenic.

Pretekli teden so se zbrali predstavniki vseh klubov, da bi se dogovorili za termine za gorenjska prvenstva.

— ekipno prvenstvo bo 17. maja na Jesenicah, drugo kolo pa bo 24. maja v Radovljici;

— prvenstvo v parih bo 7. junija v Lescu;

— prvenstvo posameznikov bo 26. julija v Škofji Loki;

— prvenstvo v izbijanju pa bo 6. septembra v Kranju.

Z.

Titova štafeta z Jalovca

Za 78. rojstni dan maršala Tita so letos gornjesavski alpinisti in reševalci že tretjič organizirali štafeto z vrha Jalovca.

V torek, 5. maja ob eni uri ponoči so rateški in martuljski gorniki zapustili zavetišče v Tamarju. Jalovec, ostenje Travnika in Sit se še niso otresli debele snežne odeje, zato je mnogo bolj varen vzpon skozi Ozebnik, še preden sonce ojuži jalovčevo streho. Kot kresnice smo se pomikali v strmal vse višje. Ob 8. uri zjutraj smo stali na vrhu ponosnega, osončenega Jalovca (2643 m). V rahlem vetriču sta zaplapolali slovenska in planinska zastava. Prebrali smo lepo, izbrano posvetilo z najboljšimi željami maršalu Titu za rojstni dan v imenu planincev, mladincev in graničarjev gornjesavske doline. Štafetno palico je prevzel gornik — smučar Jože Rožič, ki prav te dni odhaja k vojakom. Naveza za navezo se je nato previdno spuščala po strmih podelenih vesinah Jalovca proti Tamarju. Izpod Ozebnika so se nato črtale vse križem naše smučine prek širokih planj vse do tamarske kočice, ki nam je spet nudila svoje gostoljubje. Štafetno palico smo nato predali čuvarjem naših meja — graničarjem.

Ko smo zapuščali čudovito dolino Tamarja, so Jalovec in ostale gore izginjale v sivini popoldanskega dežja. O pravem času smo se vrnili v dolino. Bili smo srečni, zadovoljni ...

Janez Krušič

Lep uspeh pionirk

Na republiškem prvenstvu v gimnastiki, ki je bilo 25. in 26. aprila v Ljubljani, so pionirke TVD Partizana Jesenice dosegle v višjem razredu izredno lep uspeh. Med šestimi vrstami (36 tekmovalk) je vrsta osvojila 2. mesto za vrsto Zelene jame iz Ljubljane, ki ima v ženski gimnastiki že nekaj let primate v Sloveniji.

Pionirke višjega razreda so letos prvič tekmoval v popolnem gimnastičnem tekmovalnem programu, to je z obveznimi in poljubnimi vajami. Republiško prvenstvo je pokazalo, da je bila odločitev gimnastične zveze Slovenije povsem pravilna. Dekleta v starosti od 10—14 let so pokazala nekaj izredno lepih elementov, ki smo jih lahko opazili samo nekaj let nazaj pri tekmovalkah najvišjih kategorij.

Jeseniška vrsta, ki so jo esstavljale: Darja Gregorič, Greta Ravnik, Milana Ulčar, Irma Vilman in Tatjana Zorko, je bila po prikazanih telovadbi enakovredna vrsti Zelene jame. Z nekoliko več sreče pa bi Jeseničanke lahko bile tudi prve. Vsaka je imela namreč vsaj po dva spodrsrlaja, ki so skupno veljali vrsto 3 do 4 točke. Kljub vsemu, se je vseh pet tekmovalk uvrstilo med prvih 15, Vilmanova pa celo na odlično 3. mesto.

Na posameznih orodjih so se Jeseničanke izkazale: na bradlji s težkimi elementi, predvsem Gregoričeva, na gredi in parterju pa z dokaj

elegantno izvedbo. Poljubne parterne vaje so vse pionirke izvajale z glasbeno spremljavo in so pokazale že mnogo smisla za ritem in kompozicijo. Spodrsrlaji na parterju pa so bili posledica neprimernih pogojev za vadbo te discipline. Le enkrat v tednu je možno vaditi v telovadnici Partizana vaje z glasbeno spremljavo, ker je telovadnica zasedena z drugimi vadbami. Preskok je bila najšibkejša disciplina Jeseničank. Prihodnje leto bodo tekmovala že v 1. razredu mladink in bodo zato morale največ vadb posvetiti prav preskoku.

Reči je treba, da je sedanja vrsta pionirk prav gotovo najkvalitetnejša, kar smo jih imeli v zadnjih letih na Jesenicah. Če bodo vztrajale in vadile tako, kot v zadnjih dveh mesecih, bodo lahko v dveh ali treh letih pokazale že vrhunsko gimnastiko.

Rezultati: Vrste (6) 1. Zelena jama — Ljub. 286,9 točk (obv. v. 144,1 + polj. v. 142,8), 2. Partizan Jesenice 284,6 točk (143,2 + 141,4), 3. Novo mesto 279,0 točk (142,0 + 137,0).

Posamezno (36): 1. Gajič (N. m.) 73,3 t. (ob. v. 37,7 + polj. 35,6), 2. Černe (Zel. j.) 72,9 t. (36,3 + 36,6), 3. Vilman 72,6 t. (36,5 + 36,1), 7. Gregorič 70,0 t. (34,8 + 35,2), 8. Ravnik 69,8 t. (35,6 + 34,2), 12. Zorko 68,8 t. (34,6 + 34,2), 15. Ulčar (vse Jesenice) 67,7 točke (34,0 + 33,7).

M. L.

Modriča : Jesenice

3 : 1 (15:4, 15:6, 16:14, 16:14)

V nadaljevanju II. zvezne odbojkarske lige — zahod, so Jeseničani v Modriči po pričakovanju doživeli poraz, uspelo pa jim je osvojiti vsaj en niz, ki jim bo ob koncu prvenstva prišel še kako prav, saj bo verjetno o uvrstitvi odločalo ne samo število točk, temveč tudi razlika v nizih.

Ze sam pogled na rezultate v nizih v srečanju z Modričo pa pove, kako razburljiva je bila ta tekma, saj so se kar trije nizih končali na razliko. Razlika v poenih pa je za Jeseničane boljša kot pred letom dni, ko so izgubili z boljšo ekipo kot jo imajo sedaj. To pa je plod moderne in raznovrstne igre, ki jo je osvojilo naše moštvo.

Domačini so tekmi z Jeseničani posvetili veliko pozornosti in si jo je ogledalo kar 1000 zelo objektivnih gledalcev. Srečanje sta odlično vodila dva mednarodna sodnika. Stranski sodnik je prišel celo iz Sarajeva. Zanimivo je, da na tekme II. zvezne lige v Bosni pošiljajo najboljše sodnike, v Slovenijo pa tiste, ki se v to šele uvajajo.

NOGOMET

ŽELEZNIKI : JESENICE
2:3 (1:1)

Železniki, 3.5. — V prvenstveni tekmi GNL so Jeseničani v lepem sončnem vremenu premagali četrto uvrščeno ekipo Železnikov s tesnim rezultatom 3:2.

Naši so nastopili brez treh standardnih igralcev in so z veliko težavo premagali domačine, ki so se prikazali v zelo lepi luči in so bili velik del tekme enakopravni Jeseničanom, nekaj časa celo boljši.

Jeseničani so igrali v postavi: Kunšič, Ljušič, Lukančič, Poljanšek, Kupljenik, Komel, Jereb, Smagin, Kralj, Šubic, Noč.

Gole sta dosegla Šubic dva in Kralj enega.

Takoj v začetku so domači silovito napadli, vendar so si naši prvi ustvarili priložnosti za zadetek, ki so na nesrečo ostale neizkoriščen. V enem pogostih napadov pa je Kralj z močnim strelom povedel naše v vodstvo, dosegli so še dva gola, toda oba je sodnik razveljavil zaradi doždevnih ofsajdov. Bolj se je bližal konec

prvega dela, bolj so domači pritiskali in uspeli izenačiti. Naši so v drugem polčasu zaigrali precej bolje kot v prvem in Šubic je z dvema goloma, pri katerih sta sodelovala z odličnimi podajami Noč in Jereb, povedel naše v vodstvo 3:1, ki so ga domačini uspeli zmanjšati dve minuti pred koncem tekme v minimalen poraz 2:3.

Naši so še enkrat dokazali, da so zares, če ne najbolj, vsaj eni najboljših klubov v GNL. Sedaj gredo še enemu velikemu uspehu nasproti. Zelo redek slučaj je, da neko moštvo v eni prvenstveni sezoni doseže sto golov. Naši pa imajo štiri kola pred koncem že 90 doseženih golov in upajo, da jih bodo dosegli sto že to nedeljo, ko gostuje na Jesenicah ekipa Predoselj, ki je trenutno zadnja.

Tudi pionirji Jesenic dosejajo lepe uspehe in so v Škofji Loki premagali domači LTH z 2:1, mladinci pa so dobili tekmo proti Železnikom s 3:0 brez borbe.

J. K.

Z.

Odbojkarice pred startom

S to nedeljo se bo pričel drugi del slovenske odbojkarske lige za ženske.

V ligi sodeluje šest ekip in po jesenskem delu tekmovanja so Jeseničanke zasedle peto mesto, kar je bilo proti pričakovanju, saj so še leto poprej zavzele mesto pri vrhu.

Trener Bajt pa se bo s svojo ekipo sedaj znašel še v slabšem položaju, saj je precej igralcev zapustilo moštvo iz objektivnih razlogov.

Zanimivo je, da se je med zimskim treningom v telovadnici zvrstilo 32 odbojkarskih, vztrajalo pa jih le nekaj več kot deset. Nekatere so odnehale zaradi slabih ocen v šoli, druge zaradi večjega interesa za druge stvari, zgodilo pa se je tudi, da so nekatere prenehale obiskovati

treninge, ker jim je njihov telovadni učitelj zagrozil, da bodo imele slabše ocene v telovadbi, če bodo včlanjene v odbojkarski klub.

V prvi tekmi se bo močno pomlajeno moštvo spoprijelo s Fužinarjem na Ravnah, kjer bodo Jeseničanke skušale doseči čim bližji poraz.

Od lanskoletnega prvega moštva so ostale še Drakslerjeva, Filipajeva, Komiceva in Trančarjeva, nastopile pa bodo še novinke Čehajičeva, Kemperlova, Nemčeva, Pančurjeva, Strajnarjeva, Vengarjeva in Višnarjeva.

Z.

OBVESTILO

Triglavski Turni smuk napovedan za nedeljo 10. aprila je zaradi slabih vremenskih in snežnih razmer preložen na nedeljo 24. maja.

Podrobnosti bomo objavili pravočasno.

Planinsko društvo Javornik — Kor. Belá, Mojstrana in Martuljk

Odbojkarji Jesenic, bodo v nedeljo 10. t. m ob 10. uri igrali prvenstveno tekmo II. zvezne lige s Fužinarjem z Raven

Zakaj odvzem dveh točk?

Pred nedavnim je nogometni klub Jesenice dobil od gorenjske nogometne podzveze Kranj obvestilo, da se NK Jesenice in NK Kropa kaznujeta z odvzemom dveh točk zaradi neodigrane tekme.

Clansko moštvo Jesenic je pomladi odigralo pet prijateljskih tekem z moštvi iz slovenske ZCL ter šest prvenstvenih tekem v okviru GNL. V vseh prvenstvenih tekmah so zmagali in se po zadnji tekmi v Železnikih zasedli na čelo prvenstvene tabele z 28 točkami in 90 danimi ter 20 prejetimi goli. Ker dose-danji favorit v tej ligi NK Kranj iz nerazumljivih organizacijskih vzrokov ni odigral na Jesenicah tekme, je tako odpadel težko pričakovani derbi. Jeseničane pa čakajo do konca tekmovanja le še lažji nasprotniki in tako osvojitve prvega mesta in uvrstitve v višjo tekmovalno ligo ni vprašanje.

Toda nenaklonjenj funkcionarji nogometne podzveze v Kranju so pričeli krojiti usodo zmagovalca za zeleno mizo.

Morda je prav, da pogledamo tudi vse okoliščine tega zapetljaja. Jeseničani so jeseni dogradili novo travnato igrišče in atletsko stezo, zato ta objekt ni bil uporaben za igranje tekem zaradi utrditve terena. Prav zato je moštvo NK Jesenice odigralo vse

tekme na tujih igriščih. Zaradi snega in dežja so tudi spomladi odigrali tekme v gosteh. Prva tekma z NK Kropo bi morala biti na domačem terenu. Ker pa tudi takrat pogoji za tekmo niso ustrezali, sta se nasprotnika domenila z vednostjo tekmovalne podzveze v Kranju, da to tekmo odigra 23. aprila. Na ta nov termin so pristali funkcionarji v Kranju, toda istočasno je disciplinsko sodišče brez zaslišanja prizadetih kaznovalo oba kluba z odvzemom dveh točk. Na odločbi pa je utemeljitev, da prošnja NK Kroke ni opremljena z žigom.

Simpatizerji nogometa na Jesenicah ter bližnji okolici so ogorčeni nad takim mačehovskim ravnanjem podzveze v Kranju in bi radi zvedeli, kam pelje ta pot, da bodo Jeseničani po nepošteni poti ob prvo mesto. Verjetno bi bil skrajni čas, da se odnosi v tekmovalni podzvezi v Kranju, kakor tudi v posameznih klubih končno uredijo in da se o odločitvi prvaka ne odloča za zeleno mizo.

- na

Jesenice : Ljubljana 94:70 (41:26)

Košarkarji Jesenic so iz tedna v teden s svojimi zmagami vedno bližje vrhu lestvice prve republiške lige.

Po odlični igri proti Braniku so naši pred 14 dnevi najprej gostovali v Tolminu, kjer so prepričljivo odpravili domačine s 73:55 (36:24).

Igra, ki so jo takrat prikazali košarkarji Jesenic zasluži vso pohvalo, tembolj, ker so se domačini predstavili kot soliden in predvsem žilav nasprotnik, ki je v vsakem trenutku nevaren. Naši so to najbolj občutili šest minut pred koncem srečanja, ko so že vodili s 24 točkami razlike. Takrat so zaigrali bolj ležerno, domačini pa še niso obupali ter so v silovitih napadih zmanjšali razliko v nekaj minutah na samo osem točk. Toda to je bilo tudi vse, kar so lahko storili, ker so Jeseničani po takem razpletu dogodkov zaigrali bolj resno in si na koncu priborili prednost 18 točk.

Preteklo soboto so naši košarkarji sprejeli v goste Podmežakljo moštvo Ljubljane. Kljub temu, da so bili vsi domači igralci prepričani v zmago, nihče izmed njih ni predvideval, da bo razlika v koših tako velika. Le-ta je na koncu znašala 24 točk.

Srečanje je minilo v kvali-

tetni igri, v kateri so naši že od samega začetka prevzeli pobudo v svoje roke, povedli ter iz minute v minuto povečevali razliko.

Tokrat je ponovno dobro zaigral Božič, ki je dosegel 33 točk. Ta mladi igralec očitno veliko bolje igra doma, kot na tujem, kjer je doslej vedno igral veliko slabše kot pod domačimi koši.

Sicer so tudi naši nekajkrat imeli slabe trenutke tako, da so solidni gostje prišli do izraza, toda ti kratki trenutki krize so bili zelo redki in z igro naših moramo biti zadovoljni, posebej zaradi tega, ker so si s to zmago priborili trenutno tretje mesto na prvenstveni lestvici z realnimi možnostmi za najboljšo uvrstitev.

Jeseniški košarkarji odhajajo to soboto v Skofjo Loko, kjer se bodo pomerili z moštvom Kroja. Glede na solidno formo naših, kljub prednosti domačega igrišča, prav tako dobrih košarkarjev Kroja, lahko brez pretiravanja pričakujemo ugoden rezultat iz Skofje Loke.

Uspešni proti Ljubljani so bili: Sarič 6, Jeraj 18, Pirih 2, Campa 6, Dragojevič 5, Svetlin 2, Vauhnik 15, Božič 33, Bunderla 7.

Dragojevič

Nesrečen poraz mladincev

V nedeljo je bilo odigrano tretje kolo v mladinski košarkarski ligi. Naša ekipa je imela v gosteh na igrišču Podmežakljo ekipo Triglava iz Kranja. Velika želja naših fantov, da bi osvojili dve točki, se ni uresničila.

Najbrž jih je ta, sicer lepa želja, tako močno psihično obremenila, da so tekmo pričeli povsem nepotrebno izredno živčno in so gostje povedli s šestimi pikami. Trener naše ekipe Kučina je izvedel nekaj menjav, tako da so se fantje le zbrali, izenačili in končno tudi povedli. Od tega trenutka dalje sta se moštvi stalno menjavali v vodstvu.

Začetek drugega polčasa je veliko obetal. Naši so s hitri-

mi akcijami zmedli nasprotnika in povedli s šestimi pikami, nato pa nenadoma tako popustili, da so gostje izenačili in povedli. Naši so bili popolnoma razbiti. Delali so napako za napako, tako da so gostje vodstvo še povečali.

Tekmo so mladinci izgubili z rezultatom 57:76. Koše za Jesenice so dosegli: Noč 17, Hudnik 15, Muharemovič 12, Lozar 6, Hafner 6 in Ravnik 1.

To nedeljo igrajo naši mladinci v Skofji Loki proti Kroju in upajo, da bodo za ta poraz plačali prav Ločani, kajti fantje se zavedajo svojih napak, pa tudi morala zaradi poraza ni padla.

Br.

Jesenice : Ježica 64:59 (26:22)

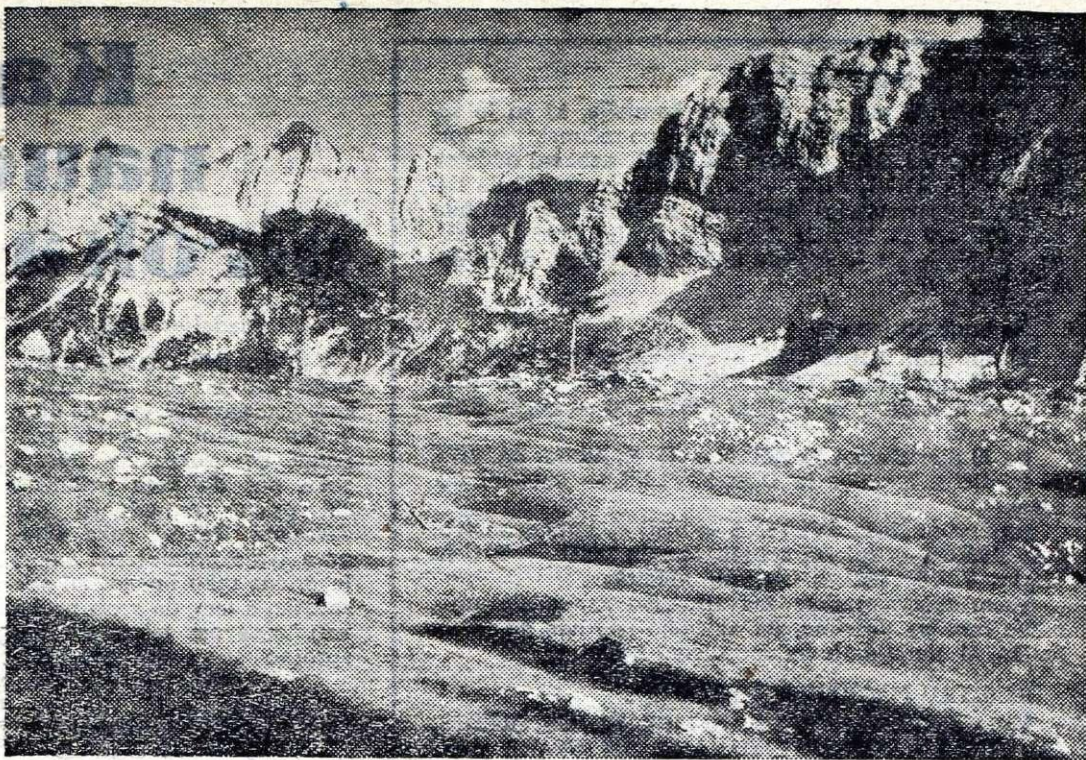
V derbiju slovenske lige v košarki so se srečale članice Jesenic z ekipo Ježice iz Ljubljane. Obe ekipi sta pričeli srečanje zelo nervozno in le redki so bili zadetki v prvih minutah srečanja. Prve so se otresle nerвозe domačinke, ki so povedle z 8:0, nekoliko kasneje pa so vodile celo 16:4. Vendar pa tudi Ljubljankanke še niso vrgle puško v koruzo. Proti koncu prvega in v začetku drugega polčasa so se izredno razigrale, izenačile rezultat na 28:28, nato pa zopet popustile. To so krepko izkoristile naše igralkke, ki so zopet povedle z 62:45. Vendar pa boj za zmago še ni bil končan. Zo-

pet so gostje z izredno igro prisilile domačinke, da so le z največjo požrtvovalnostjo uspele zmagati.

S tem so igralkke Jesenic kot edina neporažena ekipa v slovenski ligi, uspele zadržati prvo mesto na tabeli. V izredno dramatični igri sta bili najboljši Vudričeva in Bertoncljeva, od mlajših igralk pa velja pohvaliti Alenko Vudrič za požrtvovalno igro.

Koše za Jesenice so dosegle: Mira Vudrič 29, Jolanda Bertoncelj 17, Alenka Vudrič 6, Vujatović 6, Koren 4, Ivnik 2.

B. F.

Jezerca pod vrhom Slemena

Jesenice : Olimpija 60:57 (25:29)

V prijateljski tekmi so se košarkarice Jesenic v četrtek pred sto gledalci pomerile s članicami I. zvezne lige Olimpije iz Ljubljane. V popolnoma enakovredni igri so domačinke še enkrat dokazale, da srčnost in borbenost lahko premagata tudi veliko bolj rutiniranega tekmeča.

Igralkke Jesenic so pričele tekmo s precejšnjo mero

spoštovanja do zveznih ligasic, poleg tega pa so nastopale še brez obolele Bertoncljeve. Vendar so uspele z izredno borbenostjo slediti ekipi gostij. Med igro pa se je izredno razigrala Mira Vudrič, kar je dalo igri dokončni pečat in zaslužen zmago.

V zadnjih minutah so imenitno izkoristile trenutno nepazljivost in nerazpoloženost go-

stij, jih dohitele in premagale. Za nepričakovano zmago je zaslužna prav vsa ekipa, izredni pa sta bili Mira Vudrič in Irena Ivnik.

Koše so dosegle: M. Vudrič 42, Ivnik 8, Koren 4, A. Vudrič 4, Vujatović 2.

V ekipi Olimpije sta bili najboljši državni reprezentantki Miheličeva s 14 koši in Marjana Bremec z 11 koši.

Namiznoteniška elita na Jesenicah

Doslej na Jesenicah verjetno še ni bilo tako kvalitetnega namiznoteniškega tekmovanja kot si ga bomo lahko to nedeljo ogledali v prostorih društva Partizan.

Jeseniškemu namiznoteniškemu klubu je bila zaupana organizacija finala tekmo-

nja za pokal Jugoslavije. Nastopile bodo moške in ženske ekipe in sicer pokalni prvaki iz vseh republik, Slovenijo, Hrvaško in Srbijo pa bodo zastopale tudi drugouvrščene ekipe.

Pri delu bomo lahko opazovali najboljše zastopnike da-

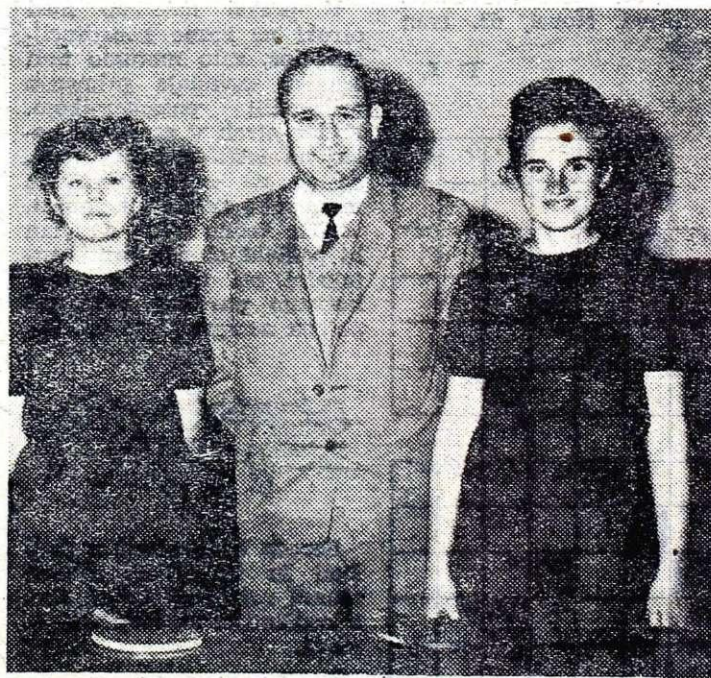
našnjega jugoslovanskega namiznega tenisa. Prav gotovo bo marsikdo hotel izkoristiti priložnost in si ogledati igro naših namiznoteniških virtuozov.

Kako zelo kvaliteten bo ta turnir dokazuje že to, da bodo nastopili vsi tisti igralci, ki so na letošnjem prvenstvu v Moskvi osvojili drugo mesto v ekipnem tekmovanju — Korpa, Karakašević, Šurbek, in Stipančič, Korpa je bil poleg tega še drugi v konkurenci posameznikov, Stipančič in Šurbek pa sta osvojila celo naslov evropskih prvakov v parih.

Tudi pri ženskah bomo lahko spremljali igro najboljših — nedvomno pa bosta najzanimivejši Zagrebčanki Rösslerjeva in Šerbčeva. Med vsemi temi znanimi imeni pa se bodo za čimboljšo uvrstitev potegovale tudi tri Jeseničanke — Novakova, Krajzljeva in Ušeničnikova, ki bodo nastopile kot letošnje pokalne prakinje Slovenije.

Vse ljubitelje namiznega tenisa obveščamo, da se bo v nedeljo turnir začel ob osmi uri jutraj.

Z.

Krajzljeva in Novakova s teh. vodjem Lojzetom Jeramom

IZZREBANI NAGRAJENCI

V sredo, 6. maja je posebna komisija, ki so jo sestavljali: Anton SVETLIN, finančno-računski sektor, Sonja PREVC, SEP, Tončka KLINAR, nabavni oddelek in Vida DORNIK, SEO — knjigovodstvo, izžrebala nagrajence prvomajske nagradne križanke, ki je bila objavljena v 17. številki Železjarja. Prejeli smo 337 rešitev, komisija pa je morala izvēč 15 rešitev, da je dobila 10 pravih.

Nagrade prejmejo:

50 din: Edi DOBRAVEC — nabavni oddelek;
po 40 din: Jožica TRILLER — oddelek za obračun osebnih dohodkov in Tatjana KOVACIĆ — obrat. knjigovodstvo;

po 30 din: Slavko TARMAN — OTK, Metka ZAJSEK — špedicija Jesenice in Olga PAPLER — nabavni oddelek;

po 40 din: Nuša SVETINA — SEO — knjigovodstvo, Jože FRECE — splošni sektor, Marija UDIR — ŽIC in Marica VALENTAR — faktorni oddelek.

Vsem reševalcem se zahvalujemo za sodelovanje, nagrajence pa prosimo, da dvignejo nagrade od ponedeljka, 11. maja dalje na uradništvu Železjarja.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE

Vod.: CEVARNA, PRUT, ALIMENTACIJA, REDIS, EN, SEL, IG, IZKOPATI, NAKANA, RN, STARA, ANICA, KRI, N, BREG, PRAZNIK, ZAL, DUMA, OVELO, DELA, KLEN, M, OL, RATINE, PSIHOLOGIJA, ETER, ROZINA, AMATER, RA, VAL, TRAMINEC, EC, IRENA, PATER, PRSI, METER, ELA, STENJ, AJ, KIEL, CE, STA, IA, JASTOG, SITAR, EČ, AA, ORLJAVA, QNA, MATRONA, ANAHORET.

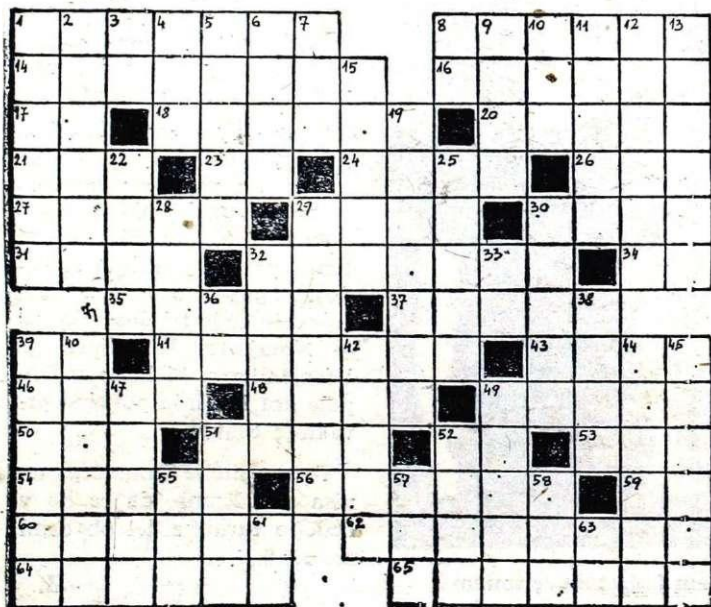
Križanka

Vod.: 1. vojašnica, 8. porok, garant, 14. dogodivščina, pustolovščina, 16. portir, 17. avtomobilska oznaka Valjeva, 18. muza vesele igre, 20. zdrava pijača, 21. tovarna v Zagrebu (ind. nafte), 23. kemični znak za natrij, 24. zveza, 26. čebelja tvorba, 27. rimska veža, 29. tovska ime, 30. vulkan na Siciliji, 31. zunanji minister ZAR, 32. kemična spojina — barvilo iz rumene pese, 34. kemični znak za argon, 35. obrtnik, 37. največje nebesno telo, 39. dva soglasnika, 41. država na Arabskem polotoku, 43. reka, ki teče skozi München, 46. prebivalka evropske otočne države, 48. sestavina alkohola, 49. hrabre, pogumne, 50. dvojica, 51. grm, 52. osebni zaimek, 53. denarna enota Japonske, 54. mazivi, 56. nespretnost, 57. Nikola Tesla, 60. spaka, 62. govorništvo, 64. pogorje v Burmi, 65. delavec v solinah.

Napv.: 1. delikatesa iz rib-

jih iker, 2. italijanski napredni časopis, 3. avtomob. oznaka Sarajeva, 4. pripadnik starih Slovanov, 5. rudnik v Srbiji, 6. ničla, 7. ploskovne mere, 8. dva soglasnika, 9. žensko ime, 10. oranje, 11. spričevalo, izkaz, 21. namen, namera, 13. prisklednik, 15. srbska solata, 19. tehnični naziv za tekočino, razpršeno v drobne kapljice, 22. Hačaturjam, 25. zahod, 28. podoba iz preprostega življenja, 29. težka atletska disciplina, 30. ferment, 32. vrv iz več žic, 33. veznik, 36. soglasnik in samoglasnik, 38. krajša razprava, 39. nasip, 40. branjevec, 42. velika reka v Afriki, 44. žensko ime, 45. upravičenec do rente, 47. rudnik v Bosni, 49. sredstvo za čiščenje, 51. tkanina za polaganje na rane, 52. geslo, 55. nikalnica, 57. rešnična, 58. ploskovne mere, 61. Alfred Nobel, 63. Ivan Novak.

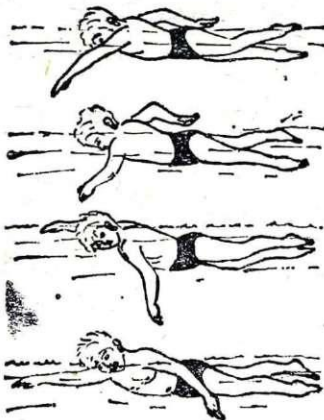
D. I.

Kako naučimo otroka plavati

(nadaljevanje)

V prvem delu zaveslaja pod vodo je roka rahlo pokrčena v komolcu navzdol, tako da dlan vedno neekoliko »prehiteva« ostali del roke. Ko opravi roka pot do kota približno 30° prične najvažnejši del zaveslaja. Takrat roka skrene s svoje premočrtne smeri in prične tako imenovani »S« zaveslaj s tem, da vesla preko vertikalne osi telesa na nasprotno stran (sl. 13). Pri-

bližno pri kotu 110° zopet skrene na prvotno stran telesa in nadaljuje pot do bedra, kjer jo ob telesu potegnemo iz vode.

Roke nosimo spozi zrak sproščeno, tako da je komolec ves čas najvišja točka, podlakt pa prosto visi navzdol. Gib skozi zrak mora biti hiter, da roko v zraku s počasnim nošenjem ne privdemo do krčovitosti.

Ritem in hitrost gibanja pod vodo se mora stopnjevati. Prvi del zaveslaja je počasen, ko pa roka naleti, »poišče« odpor vode, pričnemo hitrost zaveslaja pospeševati in to hitrost stopnjujemo do zaključka zaveslaja.

V praksi naletimo med otroki na razne konstitucijske tipe, zato moramo tudi tehniko zaveslaja primerno prilagoditi posameznikom. Kadar otrok v zaveslaju naleti na tolikšen odpor vode, da ga ne more premagati, mora roko skržiti v komolcu, vendar vedno tako, da dlan in podlakt obrača proti vertikalni osi telesa, s čimer koristno površino roke pri potegu ne zmanjšuje (sl. 14).

Seveda bodo otroci z daljšimi in šibkejšimi rokami morali roke bolj krčiti, tisti s krajšimi in močnejšimi pa manj.

V tehniki crawla vemo, da so prav roke gonilna sila plavalca, saj v praksi sreča-

mo plavalce, ki imajo izredno šibke noge pa kljub temu dosegaajo odlične rezultate. Prav zaradi tega moramo pri učenju otroka tehnike crawla posvečati delu rok posebno pozornost, pri splošni telesni pripravi pa moramo jasno določiti vlogo pri zaveslaju z rokami, če hočemo, da bo dobro plaval, ali pa celo pozneje uspešno tekmoval. Napačna priučitev gibov se da pozneje zelo težko odpraviti.

Dihanje: Dihanje pri crawlu je tesno povezano z lego telesa in delom rok. Pri crawlu vdihujemo tako, da glavo obračamo samo v vratu na stran (leva ali desna) in sicer na vsak drugi zaveslaj iste roke.

Glavo pričnemo obračati v trenutku, ko je roka iste strani, na katero obračamo glavo, v zaključnem delu zaveslaja. V času, ko roko nosimo mimo glave, pridejo usta iz vode in sledi hiter vdih, ki traja vse dokler ne pričnemo roko polagati v vodo. Ker vdihujemo v trenutku, ko je roka nad glavo, imenujemo to tehniko »dihanje pod roko«. Prednost te tehnike dihanja pred starejšo — ko je bil vdih prej, v času, ko smo vleklj roko iz vode — je v tem, da obračanje glave ne poruši koristnost zadnjega dela zaveslaja. Plavalec je pri starejši tehniki dihanja obračal glavo in s tem tudi delno telo v trenutku, ko je še trajal zaveslaj roke. To je v veliki meri vplivalo na krajanje zadnjega dela zaveslaja. V novi tehniki dihanja plavalec zaključil zaveslaj pod vodo v celoti in šele potem sledi obračanje glave in telesa.

Izdih traja, ko so usta pod vodo, kajti časovna doba, ko so usta iz vode, je sorazmerno mnogo krajša.

(Nadaljevanje)

ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV VSEH GORENJSKIH OBČIN

vabijo vse občane na

VELIKO PROSLAVO

v počastitev 25-letnice osvoboditve, ki bo v Begunjah v nedeljo, 10. maja. Proslava je združena s srečanjem zapornikov begunjskih zaporov, internirancev in pregnancev.

Pričetek slavnostnega programa bo ob 11. uri pri grobovih talcev na graščinskem vrtu.

Na slavnosti bo govoril podpredsednik republiškega IS Vinko Hafner, kulturni program pa bodo izvajali pevci iz Kroke in Radovljice, godbeniki z Gorij in recitatorji.

Zabavni program bo popoldne na vrtu gostilne pri Joževcu. Z Jesenic bodo vozili posebni avtobusi z odhodom ob 8., 9. in 10. uri izpred bolnišnice na Plavžu. Avtobusi bodo imeli postanke na vseh postajališčih do Žirovnice. Cena prevoza je z Jesenic 3,5 din, iz Javornika 3 din iz Žirovnice 2 din. Povratek iz Begunj je od 15. ure dalje.

RAZPIS Gregorčičevih plaket za leto 1970

Na podlagi 3. člena odloka o podeljevanju Gregorčičevih plaket (Uradni vestnik Gorenjske, št. 20/69) razpisuje skupščina občine Jesenice podelitev Gregorčičevih plaket za leto 1970.

Gregorčičeve plakete se podeli organizacijam ali posameznikom za:

- aktivnost in uspehe pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture;
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela;
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture;
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih;
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev plaket lahko dajejo vsi občani, telesno-kulturne in druge organizacije. Predlogi morajo biti predloženi občinski žiriji za izbor nagrajencev do 1. julija 1970.

Svet za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo skupščine občine Jesenic

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

9. in 10. maja franc. barvni film UJETNICA STRASTI, v glavni vlogi Maurice Ronet, ob 17. in 19. uri.

11. maja amer. barvni CS film OSEDLAJ VETER, v režiji Roberta Parrisha, v glavni vlogi Robert Taylor, ob 17. in 19. uri.

12. in 13. maja amer. barvni CS film ZVEZDA, v režiji Roberta Wisa, v glavni vlogi Julie Andrews, ob 17. in 19. uri.

14. maja angl. barvni CS film ZLOMLJENA KRILA, v režiji Johna Guillermina, v glavni vlogi George Peppard, ob 17. in 19.30 uri.

15. maja šp. ital. barvni CS film ZA TISOČ DOLARJEV DNEVNO, v režiji Silvia Amadia, v glavni vlogi Zahari He-ger, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

9. in 10. maja amer. barvni CS film ZVEZDA, ob 18. in 20. uri.

11. in 12. maja franc. barvni film UJETNICA STRASTI, ob 18. in 20. uri.

13. maja angl. barvni film ZLOMLJENA KRILA, ob 18. in 20. uri.

14. in 15. maja amer. barvni film BANDOLERO, ob 18. in 20. uri.

16. maja amer. barvni CS film SAMOMORILSKI KOMANDOS, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

9. maja franc. barvni film SEHEREZADA.

10. maja ital. nem. barvni film POČIVAJ V MIRU.

14. maja franc. barvni film UJETNICA STRASTI.

16. maja amer. barvni film BANDOLERO.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

9. maja ital. nem. barvni film POČIVAJ V MIRU, ob 19. uri.

10. maja amer. barvni CS film OSEDLAJ VETER, ob 17. uri.

10. maja amer. barvni CS film UBIJTE JOHNNYJA RINGA, ob 19. uri.

13. maja amer. barvni film HITRI GONZALES, ob 17. uri.

13. maja amer. barvni film BANDOLERO, ob 19. uri.

Kino KRANJSKA GORA

9. maja amer. barvni CS film UBIJTE JOHNNYJA RINGA.

10. maja amer. barvni film BANDOLERO.

14. maja amer. barvni CS film ZVEZDA.

16. maja franc. barvni film UJETNICA STRASTI.

PREKLIC

Preključim vse žaljive besede, ki sem jih izrekla proti Julki GRILC s Fužinske 8 na Jesenicah.

Alojzija Veber
Likovičeva 7
Jesenice

GLEDALIŠČE

PETEK, 8. maja, ob 19.30 uri: V. Rabadan OGNJENI VIHAR — Hirošimska elegija v štirih slikah — v počastitev 25-letnice osvoboditve. IZVEN.

SOBOTA, 9. maja, ob 19.30 uri: V. Rabadan OGNJENI VIHAR — IZVEN.

NEDELJA, 10. maja, ob 15. uri: A. Benedetti: 30 SEKUND LJUBEZNI — Komedijska v treh dejanjih — gostovanje v Gorjah.

NEDELJA, 10. maja ob 20. uri: A. Benedetti: 30 SEKUND LJUBEZNI — Gostovanje na Breznici.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru valjarne Bela in tovarniškemu odboru OO sindikata Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla v moji dolgotrajni bolezni, posebno pa se zahvaljujem sodelavcem za obisk na domu. Stanko Župec valjarna Bela

ZAHVALA

Obratovodstvu Javornika I in kolektivu dne Ravnik — adjustaža Javornika I se ob odhodu v pokoj iskreno zahvaljujem za prejeta darila, ki mi bodo drag spomin. Obenem želim kolektivu še mnogo uspehov pri nadaljnjem delu. Jože Ravnik

ZAHVALA

Tovarniškemu odboru osnovne organizacije sindikata Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila ob moji dolgotrajni bolezni zelo dobrodošla. Joža Čebašek Mojstrana 20

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše drage hčerke

MELITE ZUPAN

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sošolcem in znancem, ki so jo spremili na poti v njen prenameni grob, ji darovali cvetje in vence ter nam izrekli ustno ali pismeno sožalje. Posebno se zahvaljujem sosedom in vaščanom, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, sodelavcem hotela Toplice na Bledu, prijateljici Slavici za gamljive poslovilne besede in delavcem obrata plavž — dnina Berlot.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: mama, ata, sestra in stara mama.

ZAHVALA

Ob boleči in tragični izgubi dragega sinka

VOJKOTA ZORKO

učenca 1. razreda osnovne šole Tone Čufar se pristočno zahvaljuje njegovim sošolcem, ki so se poslo- vili na domu in ga spremili na zadnji poti, učiteljici tov. Polakovi pa za poslovilne be- sede ob odprtem grobu. Zahvaljujeva se vsem za daro- vano cvetje, posebej še stanovalcem bloka Cesta re- volucije 6 za vso pomoč v dneh težke izgube in zbrano denarno pomoč.

Prav tako se zahvaljujeva kolektivu Psihiatrične bolni- ce v Begunjah, voznikom osebnih avtomobilov in vsem, ki so sočustvovali z nama in nama izrekli sožalje ter ga spremili na zadnji poti.

Zalujoča ati in mami

POPRAVEK

Pri objavi zahvale svojcev za pokojnikom Jožetom Sve- tinom — Pepijem bi moralo biti pravilno napisano STAN- KI BIZJAK in ne Stanku Bes- jak.

Pri opravljanju službene dolžnosti se je smrtno ponesrečil naš sodelavec

FERDINAND ALBREHT

poklicni gasilec — reševalec

Pokojnega sodelavca, ki je delal v našem podjetju 26 let, bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Svojcem naše iskreno sožalje.

Delavski svet Železarne, uprava podjet- ja, tovarniški odbor osnovne organiza- cije sindikata in tovarniška konferenca ZKS

OBJAVA

Zavod za vzdrževanje športnih objektov Jesenice prodaja Smučarski dom na Črnem vrhu nad Jesenicami s 30 ležišči in kompletnim inventarjem po ugodni ceni. Obstojna možnost plačila v obrokih. Vse informacije dobite na upravi Zavoda za vzdrževanje športnih objek- tov Jesenice, tel. 82-435.

Na osnovi čl. 28 pravilnika o delovnih razmerjih železarne Jesenice, dajemo naslednjo

Objavo

za prosto delovno mesto v DE transport 7220, D4, delovodja avtomobilskih prevozov 1 oseba

POGOJI:

Za zasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva dokončana strojna tehniška ali ekonomska srednja šola in 5 let prakse.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovno- sti je v roku 8 dni poslati na kadroviski sektor železarne Jesenice.

KADROVISKI SEKTOR

Posebno obvestilo

Inštitut za pljučne bolezni in tuberkulozo Golnik bo v času od 14. 5. do vključno 23. 5. 1970 izvedel na območju občine Jesenice fluorografiranje prebivalcev, starih nad 24 let. Fluorografiranje bo izvedeno po na- slednjem razporedu:

BAZA 1 — TVD Partizan Jesenice 14. 5. in 15. 5. 1970 od 7.—18. ure	za območje središče mesta
BAZA 2 — Hokey igrišče Jesenice 16. 5. od 7.—18. ure	za območje Podme- žaklje
BAZA 3 — Delavski dom Javornik 18. 5., 19. 5. od 7.—18. ure 20. 5. od 7.—14. ure	za Javornik, Kor. Bela, Potoke, Jav. rovt
BAZA 4 — Zdravstveni dom Jesenice 21. 5., 22. 5. in 23. 5. od 7.—18. ure	za območje Plavža
BAZA 5 — Hotel Triglav — Mojstrana 20. 5. od 7.—17. ure	za Mojstrano, Dov- je, Belco in Zg. Radovno
BAZA 6 — Kulturni dom Breznica 14. 5. od 9.—17. ure	za Breznico, Doslov- če, Rodine, Smo- kuč, Zabreznico in Vrbo
BAZA 7 — Dom Partizan — Zirovnica 15. 5. in 16. 5. od 9.—16. ure	za Zirovnico, Breg, Selo in Moste
BAZA 8 — »Cokla« Blejska Dobrava 18. 5. od 9.—17. ure	za Bl. Dobravo, Koč- no, Lipce in Pod- kočno
BAZA 9 — Dom Planina Pod Golico 19. 5. od 9.—11. ure	za Planino, Prihodi in Plavški rovt
BAZA 10 — Dom družbenih organizacij Hrušica 19. 5. od 13.—17. ure	za Hrušico
BAZA 11 — Postaja milice Rateče 21. 5. od 9.—12. ure	za Rateče
BAZA 12 — Hotel Vitranc Podkoren 21. 5. od 13.—15.30 ure	za Podkoren
BAZA 13 — Zdravstvena postaja Kranjska gora 22. 5. od 9.—17. ure	za Kranjsko goro in Log
BAZA 14 — Hotel Špik Gozd Martuljk 23. 5. od 7.—10. ure	za Gozd Martuljk in Srednji vrh

Za vse zamudnike je fluorografiranje možno v bazi 4 — Zdravstveni dom Jesenice — dne 23. 5. 1970.

Fluorografiranje je za vse občane v starosti nad 24 let po občinskem odloku brezplačno in obvezno. Vsak ne- opravičen izostanek se kaznuje z denarno kaznijo na podlagi 53. čl. temeljnega zakona o preprečevanju in zatiranju nalezljivih bolezni (Ur. list SFRJ, št. 17/64).

Iz pisarne
oddelka za družbene službe
Skupščine občine Jesenice

III. športne igre železarjev, steklarjev, kovinarjev in gumarjev v Žalcu

V soboto 25. in nedeljo, 26. aprila so bile v Žalcu III. športne igre železarjev, steklarjev, kovinarjev in gumarjev. Pokrovitelj je bila žalska livarna FERALIT. Iger se je udeležilo pet ekip: Ferralit Zalec, Litostroj Ljubljana, Steklarna Hrastnik, Sava Kranj in železarna Jesenice.

Iz našega kolektiva smo na to tekmovanje poslali dokaj številno ekipo, saj je štela kar 53 članov. Tekmovali smo v vseh panogah, ki so bile v programu. Z rezultati smo vsekakor lahko zadovoljni, saj smo osvojili kar štiri prva mesta, dve drugi in tri tretja, v skupni uvrstitvi pa smo bili prvi in s tem dobili prekrasen kristalni prehodni pokal, izdelek steklarjev iz Rožaške Slatine, ki bo krasil našo vitrino do prihodnjega leta, ko bodo igre v Kranju.

Težko je posebej omenjati kogarkoli, ker so vsi enako zaslužni za naš uspeh; vsi smo se borili in vsak je dal od sebe, kar je pač mogel.

Odbojkarji so premočno osvojili prvo mesto v postavi: Bajt, Kavcič, Kravanja, Jenko, Prešeren in Eržen. V vseh štirih srečanjih so gladko odpravili nasprotnika, saj so na vseh tekmah izgubili samo en set.

Rokometaši so samo zaradi spodrsaljaja proti Litostroju zapravili prvo mesto, kajti v zadnjem srečanju proti Ferralitu iz Žalca so zmagali nad neposrednim tekmečem za prvo mesto. To srečanje je bilo tudi najlepše na vsem tekmovanju, kajti ekipi sta se stalno menjavali v vodstvu. Vendar so naši s požitvovalnostjo in borbenostjo vzdržali do konca in samo štiri sekunde pred zaključnim sodnikovim žvižgom prek Kelherja dosegli zmagoviti zadetek. Ta zmaga je toliko več vredna, ker je bila za našo ekipo dopoldne že tretja zapored. Vsekakor pa ne gre omalovaževati tretjega mesta naših rokometashev ob tem, da so imele vse tri prve ekipe ena-

ko število točk in da je vrstni red odločila razlika v golih. Rokometaši so nastopali v postavi: Andolšek, Slivnik, Berlisk, Novak, Kelher, Zmittek, Sturm, Prešeren, Lavter, Krmelj.

V kegljanju na asfaltu sta nas zastopali moška in ženska ekipa in sicer:

MOSKI: Slibar, Crv, Hafnar I, Hafnar II, Pečar, Železnikar, Oblak.

ŽENSKE: Bakovnik, Dobravc, Ravnik.

Moški so v kegljanju premočno zmagali ekipno in posamezno, saj so prvih pet mest posamezno zasedli naši tekmovalci. Ženske pa so ekipno dosegle drugo mesto, posamezno pa je bila druga Bakovnikova.

Tudi v namiznem tenisu smo sodelovali z moško in žensko ekipo.

MOSKI: Buh, Valentar, Stana in Rotar.

ŽENSKE: Krivec in Jelševar.

Moška ekipa je zasedla prvo, ženska pa tretje mesto.

V streljanju z zračno puško so nas zastopali:

MOSKI: Jezeršek, Dobravc, Kordež, Bizjak, Rebernik.

ŽENSKE: Kralj, Gajšek, Frelj, Rebernik.

Moški so zasedli ekipno prvo mesto, medtem ko je bil posamezno Jezeršek drugi in Kordež četrti.

Ženske so bile ekipno druge, posamezno pa je bila Kraljeva prva.

V šahu smo bili tretji, zastopali pa so nas: Krajnik, Krničar, Jan, Simčič in Oblak.

Pokal in plakete, ki so jih naši športniki osvojili v Žalcu

V orientacijskem pohodu smo zasedli drugo mesto za domačini iz Žalca, ekipo pa so sestavljali: Pančur, Ipavec, Čop, Mrak, Dolinar in Rebernik.

Poleg športnih tekmovanj je v soboto, na kvizu znanja sodelovala tudi naša ekipa v sestavi: Heferle, Petek in Jerovšek ter zasedla četrto mesto.

Z uspehi naših športnikov smo lahko zadovoljni, kar dokazuje devet osvojenih plaket in prehodni pokal. Tekmovanje samo je bilo dobro organizirano, organizatorju zamerimo lahko le slabo organizacijo sojenja, s tem mislim predvsem na rokomet, še slabše pa je bilo s sojenjem v namiznem tenisu, kjer so si morali tekmovalci soditi kar sami med seboj.

Vsekakor pa je bilo vzdušje med samim tekmovanjem izredno športno in prijateljsko. Prepričan sem, da so tako in podobna srečanja koristna in nasploh zaželjena, saj združujejo, spriateljujejo in spoznavajo med seboj delavce različnih panog in poklicev ne samo na športnem, temveč tudi v različnih drugih panogah in dejavnostih. Prepričan sem, da bodo vezi, ki so bile sklenjene med tem srečanjem, ostale in se še bolj poglobile. Tako kot vedno smo se tudi tukaj razšli z željo, da se prihodnje leto ponovno srečamo na četrtem srečanju v Kranju.

POSAMEZNI REZULTATI: KEGLJANJE — MOSKI: EKIPNO MOSKI: 1. Železarna Jesenice 2.618 kegljev, 2. SAVA Kranj 2.449, 3. Litostroj Ljubljana 2.428.

EKIPNO ŽENSKE: 1. Ferralit 1008, 2. Železarna Jesenice 967.

POSAMEZNO MOSKI: 1. Jože Slibar 451, 2. Miha Hafnar 445, 3. Stane Železnikar 441 (vsi 2J).

POSAMEZNO ŽENSKE: 1. T. Arólt, Ferralit, 389, 2. Jožica Bakovnik, ZJ, 379, 3. B. Krulej, Ferralit, 335.

STRELJANJE Z ZRAČNO PUSKO:

EKIPNO MOSKI: 1. Železarna Jesenice 1026 krogov, 2. Ferralit 1009, 3. Steklarna Hrastnik 1000.

EKIPNO ŽENSKE: 1. Ferralit 738, 2. Železarna Jesenice 686, 3. Steklarna Hrastnik 684.

POSAMEZNO MOSKI: 1. A. Klovar, Ferralit, 268, 2. Pavel Jezernik, ZJ, 262, 3. A. Klovar, Ferralit, 262.

POSAMEZNO ŽENSKE: 1. Majda Kralj, Železarna Jesenice, 254, 2. M. Kuder, Fer-

ralit, 254, 3. Kosa Sokič, Steklarna Hrastnik, 244.

SAH: Železarna Jesenice : Sava Kranj 13:9, Ferralit : ZJ 11:5, ZJ : Litostroj 7:9.

VRSTNI RED: 1. Litostroj 46 točk, 2. Ferralit 38, 3. Železarna Jesenice 35, 4. Steklarna Hrastnik 25,5, 5. Sava Kranj 15,5 točk.

ODBOJKA: Jesenice : Hrastnik 2:0, Jesenice : Litostroj 2:0, Sava : Jesenice 0:2, Ferralit : Jesenice 1:3.

VRSTNI RED: 1. Železarna Jesenice 4 točke, 2. Ferralit 3, 3. Sava-Kranj 2, 4. Steklarna 1, 5. Litostroj 0 točk.

NAMIZNI TENIS: Železarna Jesenice : Steklarna 5:1, ZJ : Litostroj 5:3, Sava : ZJ 1:5, Ferralit : ZJ 0:5.

VRSTNI RED: 1. Železarna Jesenice 4 točke, 2. Litostroj 3, 3. Sava 2, 4. Steklarna 1, 5. Ferralit 0.

ŽENSKE: Jesenice : Sava 0:3, Jesenice : Ferralit 1:2.

VRSTNI RED: 1. Sava 2 točki, 2. Ferralit 1, 3. Jesenice 0 točk.

ROKOMET: Steklarna : ZJ 6:8, Litostroj : ZJ 20:13, Sava : ZJ 7:13, Ferralit : Jesenice 7:8.

VRSTNI RED: 1. Ferralit 6 točk, 2. Litostroj 6, 3. ZJ 6, 4. Sava 2, 5. Steklarna 0 točk.

ORIENTACIJSKI POHOD: 1. Ferralit 153 točk, 2. ZJ 146, 3. Sava 112, 4. Litostroj 109, 5. Steklarna 0 točk.

KVIZ: 1. Ferralit 5 točk, 2. Sava 4, 3. Steklarna 3, 4. ZJ 2, 5. Litostroj 1.

SKUPNA UVRSTITEV: 1. Železarna Jesenice 30 točk, 2. Ferralit Zalec 24, 3. Sava Kranj 18, 4. Litostroj Ljubljana 17, 5. Steklarna Hrastnik 13 točk. Igor Heferle

Predaja mladinske štafete v Železarni